

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер

1. Жалпы ақпарат

«ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі - Компания, «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ немесе Бас компания) 2002 жылғы 27 ақпанда ҚР Президентінің 2002 жылғы 20 ақпандағы № 811 Жарлығының және ҚР Үкіметінің (бұдан әрі - Үкімет) 2002 жылғы 25 ақпандағы № 248 қаулысының негізінде жабық акционерлік қоғам ретінде құрылған Қазақстан Республикасының (бұдан әрі - ҚР) мұнай-газ кәсіпорны болып табылады. Компания «Қазақойл» ұлттық мұнай-газ компаниясы» мен «Мұнай және газ көлігі» ұлттық компаниясы» жабық акционерлік қоғамдардың бірігуі нәтижесінде құрылды. Бірігудің нәтижесінде бұл компаниялардың барлық активтері мен міндеттемелері, оның ішінде олардың барлық кәсіпорындарға қатысу үлестерін қоса алғанда, Компанияға берілді. 2004 жылдың наурызында ҚР-дың заңнамасына сәйкес Компания акционерлік қоғам болып қайта тіркелді.

2006 жылғы 8 маусымнан бастап Компанияның жалғыз акционері «Самұрық» Мемлекеттік активтері басқару бойынша қазақстандық холдинг» акционерлік қоғамы болып табылды, әрі ол 2008 жылдың қазанында «Қазына» Тұрақты Даму Қоры» акционерлік қоғамымен бірігіп, осылайша «Самұрық-Қазына» Ұлттық Әл-ауқат Қоры» акционерлік қоғамын (бұдан әрі - Самұрық-Қазына) құрды. Үкімет Самұрық-Қазынаның жалғыз акционері болып табылады. 2015 жылғы 7 тамызда ҚР Ұлттық Банкі (бұдан әрі - ҰР ҰБ) Самұрық-Қазынадан Компания үлесінің 9,58%-ын және бір акциясын сатып алды. 2022 жылғы 8 желтоқсаннан бастап Компания акцияларының 3,00%-ы Astana International Exchange (бұдан әрі – AIX) және Қазақстан қор биржасы (бұдан әрі - KASE) қор биржаларында еркін айналымда болады.

2022 жылғы 31 желтоқсанға Компанияның 59 операциялық компанияда (2021 жылғы 31 желтоқсанға: 60) қатысу үлесі болды (бірлесіп «Топ»).

Компанияның тіркелген кеңсежайы мына мекенжайда орналасқан: ҚР, Астана қаласы, Дінмұхамед Қонаев көшесі, 8-үй.

Топ қызметінің негізгі бағыттарына өзгесінен басқа мыналар кіреді:

- Мұнай-газ саласында бірыңғай мемлекеттік саясатты әзірлеуге және іске асыруға қатысу;
- Келісімшарттарға үлестік қатысу арқылы жер қойнауын пайдалану келісімшарттарында мемлекеттік мүдделерді білдіру; және
- Көмірсутектерді барлау, әзірлеу, өндіру, мұнай операцияларын жүргізу қызметтері, қайта өңдеу, мұнай химия, тасымалдау және өткізу, мұнай құбырлары мен газ құбырларын және мұнай-газ өндіру инфрақұрылымын жобалау, салу, пайдалану мәселелері бойынша корпоративтік басқару және мониторинг жасау.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке Компанияның және ол бақылайтын еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігі кіреді (3-ескертпе).

Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілігін Басқарма төрағасының орынбасары мен Бас бухгалтері 2023 жылғы 6 наурызда шығаруға бекітті.

2. Қаржылық есептілікті дайындау негізі

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік, есеп саясатында және осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ескертпелерінде ашылып көрсетілген операцияларды қоспағанда, бастапқы құн бойынша бағалау қағидатына сәйкес әзірленді. Осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі барлық мәндер, арнайы аталған жағдайларды қоспағанда, миллиондарға дейін дөңгелектенген.

Сәйкестілік туралы мәлімдеме

Топтың бұл шоғырландырылған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес («ХҚЕС жөніндегі Кеңес») бекіткен редакцияда Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес әзірленді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес дайындау белгілі бір маңызды есептік бағалауды қолдануды талап етеді, сондай-ақ басшылықтан Топтың есеп саясатын қолдану барысында жол берулер бойынша пікірлер қолдануды талап етеді. Жоғары күрделілік деңгейі мен жол берулерді қолдануды қамтитын қолданылу саласы, сондай-ақ бағалау мен жол берулерді қолдану Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі үшін елеулі болып табылатын салалар 4-ескертпеде ашылған.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде Топ басшылығы бірқатар белгісіздіктерді, оның ішінде Украинадағы соғыстың салдарынан болған белгісіздіктерді ескере отырып, әлемдегі ағымдағы экономикалық және геосаяси ахуалды назарға алды (37-ескертпе). Шоғырландырылған қаржылық есептілік қызметтің үздіксіздігі қағидатына сәйкес дайындалды.

Шетел валютасын қайта есептеу

Функционалдық валюта және білдіру валютасы

Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылған әрбір кәсіпорнының қаржылық есептілігінің элементтері кәсіпорын өз қызметін жүзеге асыратын негізгі экономикалық орта валютасын пайдалана отырып бағаланады (бұдан әрі - функционалдық валюта). Шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның функционалдық валютасы мен оны білдіру валютасы болып табылатын Қазақстандық теңгемен (бұдан әрі - теңге) білдірілген.

Операциялар және шоттар сальдосы

Шетелдік валютадағы операциялар операциялар жүзеге асырылған күнгі валюта бағамы пайдаланыла отырып, функционалдық валютаға қайта есептеледі. Мұндай операциялар бойынша есептеулер нәтижесінде туындаған бағамдық айырмашылықтардан және есепті күнгі бағамдар бойынша шетел валютасында берілген монетарлық активтер мен міндеттемелерді қайта есептеуден түскен кірістер мен шығындар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Тарихи құнның негізінде шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасалған күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі. Әділ құны бойынша шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құн белгіленген күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі.

Монетарлық баптарды өтеу немесе қайта есептеу кезінде туындайтын айырмалар, Топтың шетелдік бөлімшелерге таза инвестицияларын хеджирлеудің бір бөлігі ретінде айқындалған монетарлық баптарды қоспағанда, пайда немесе зиян құрамында танылады. Бұл баптар инвестициялардың пайда немесе зиян құрамынан шығуы сәтіне жинақталған соманы қайта жіктей отырып таза инвестициялар шығарылғанға дейін басқа жиынтық кірістің құрамында танылады. Бұл монетарлық баптар бойынша бағамдық айырмаларға тән салық төлемдері мен несиелер басқа да жиынтық кірістің құрамында танылады.

Топқа кіретін компаниялар

Функционалдық валютасы ұсыну валютасынан ерекшеленетін Топтың барлық еншілес ұйымдарының, бірлескен кәсіпорындары мен қауымдасқан компанияларының (олардың бір де бірі гиперинфляциялы экономикалардың валютасында операция жасамайды) кірістер мен зиян және қаржылық позициясы ұсыну валютасына мынадай түрде қайта есептеледі:

- Қаржылық жағдай туралы ұсынылған есептердің әрқайсысы бойынша активтер мен міндеттемелер есепті күнге жабу бағамдары бойынша қайта есептеледі;
- Жиынтық кіріс туралы есептердің әрқайсысы бойынша кірістер мен шығыстар орташа бағамдар бойынша қайта есептеледі (орташа бағам бағамдардың жиынтық әсерінің операция жүзеге асырылған күнгі бағамға ақылға қонымды жақындауы болып табылмайтын жағдайлардан басқа; бұл жағдайда кірістер мен шығыстар операциялар жүзеге асырылған күнгі бағам бойынша қайта есептеледі); және
- Барлық бағамдық айырмалар өзге жиынтық кірісте жеке компонент ретінде танылады.

Валюталарды айырбастау бағамдары

KASE-де белгіленген орташа есептелген валютаны айырбастау бағамы ҚР ресми валюта айырбастау бағамы ретінде қолданылады. KASE-нің 2022 жылғы 31 желтоқсандағы айырбастау бағамы 1 АҚШ доллары үшін 462,65 теңгені құрады. Бұл бағам 2022 жылғы 31 желтоқсанға АҚШ долларында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелерді қайта есептеу үшін пайдаланылды (2021 жылғы 31 желтоқсанға: 1 АҚШ доллары үшін 431,80 теңге). ҚҚБ-ның 2023 жылғы 6 наурыздағы айырбастау бағамы 1 АҚШ доллары үшін 432,83 теңгені құрады. 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы шетелдік валюталардың теңгеге қатысты бағамының тұрақсыздығына байланысты Топта 40.925 миллион теңге мөлшерінде нетто, оң бағамдық айырма қалыптасты.

IBOR реформасы контексіндегі қарыз шарттарын қайта қарау

IBOR реформасын жүзеге асыру шеңберінде кейбір қаржы құралдары IBOR-дан тәуекелсіз пайыздық мөлшер-лемеге ауысу шамасына қарай өзгертілген немесе өзгертілетін болады. Қаржы құралының пайыздық мөлшерле-месінің өзгеруінен басқа, мұндай ауысу кезінде қаржы құралының шарттарына қосымша өзгерістер енгізілуі мүмкін. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы құралдары жағдайында Топ бастапқыда практикалық сипат-тағы мынадай жеңілдетулерді қолданады:

- Практикалық сипаттағы жеңілдетуді, соған сай реформамен тікелей талап етілетін шарттың өзгеруі немесе ақша ағындарының өзгеруі нарықтық пайыздық мөлшерлеменің өзгеруіне баламалы болатын құбылмалы пайыздық мөлшерлеменің өзгеруі ретінде қарастырылуы тиіс;
- Хеджирлеу ара қатынастарының анықтамасына және хеджирлеу ара қатынастарын тоқтатпастан хеджирлеу жөнін-дегі құжаттамаға IBOR реформасымен талап етілетін өзгерістерді енгізуге жол беріледі;
- Ұйымдарға тәуекелсіз мөлшерлемесі бар құрал ұйымның қарауына қарай хеджирлеу ара қатынастары шеңберінде тәуекелі бар құрамдас ретінде айқындалған жағдайларда бөлек сәйкестендірілетін құрамдастарға қатысты талап-тарды сақтау қажеттілігінен уақытша босату беріледі.

Содан кейін практикалық сипаттағы жеңілдету қолданылмайтын кез-келген өзгерістерге қатысты Топ бұл өзгері-стердің маңызды екенін бағалау үшін пайымдауды қолданады. Егер бұл өзгерістер елеулі болса, қаржы құралын тану тоқтатылады және жаңа қаржы құралы танылады. Егер өзгерістер елеулі болмаса, Топ қайта қаралған тиімді пайы-здық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған практикалық сипаттағы жеңілдету қолданылмайтын өзгері-стердің келтірілген құнына қаржы құралының жалпы баланстық құнын түзетеді.

3. Есеп саясатының маңызды аспектілеріне шолу

Есеп саясатындағы және ақпаратты ашып көрсету қағидаттарындағы өзгерістер

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде қабылданған есепке алу қағидаттары, 2022 жылдың 1 қаңтарына күшіне енген қабылданған жаңа стандарттар мен түсіндірмелерді қоспағанда, 2021 жылғы

31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топтың жылдық шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау кезінде қол-данылған қағидаттарға сәйкес келеді.

Топ шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген қандай да бір стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімі-нен бұрын қолданған жоқ.

Кейбір түзетулер мен түсіндірмелер алғаш рет 2022 жылы қолданыла, бірақ олар Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

Топ тек Топ үшін жарамды және қолданылатын стандарттардың тізімін ұсынды.

«Ауыртпалық түсіретін шарттар: шартты орындау шығындары» 37 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

Түзетулерде шарттың ауыртпалықты немесе залалды болып табылатындығын бағалау кезінде ұйым қосымша шығын-дарды да, шартты орындауға тікелей байланысты бөлінген шығындарды да қамтитын тауарларды немесе көрсетілетін қызметтерді ұсынуға арналған шартқа тікелей байланысты шығындарды ескеруге тиіс екендігі түсіндіріледі. Шартпен тікелей байланысты емес жалпы және әкімшілік шығындар оларды шарт бойынша контрагент ашық түрде өтеуге тиіс болған жағдайлардан басқа, ескерілмейді. Бұл түзетулер ауыртпалықты шарттардың жоқ болуына орай Топтың шоғы-рландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

3 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер - «Концептуалдық негіздерге сілтемелер»

Түзетулер «Бағалау міндеттемелері, шартты міндеттемелер мен шартты активтер» 37 ХҚЕС-тің (IAS) қолданылу аясына жататын міндеттемелер мен шартты міндеттемелер үшін «2 күннің» әлеуетті табысының немесе шығындарының пайда болуын болдырмас үшін «Бизнестерді біріктіру» 3 ХҚЕС-те (IFRS) мойындау қағидатынан ерекшелікті немесе егер олар жеке операциялардың шеңберінде туындаған болса, «Міндетті төлемдер» 21 КРМФО (IFRIC) Түсіндірмелерін қосты. Осы ерекшелікке сәйкес «Концептуалдық негіздердің» ережелерін қолданудың орнына ұйымдар сатып алу күніне міндеттеменің бар-жоғын анықтау үшін

37 ХҚЕС (IAS) критерийлерін немесе 21 ХҚЕС (IFRIC) түсіндірмелерін қолдануы тиіс. Осы түзетулер Топтың шоғырлан-дырылған қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ, өйткені қаралып отырған кезең ішінде осы түзетулердің қолданылу аясына жататын шартты активтер, міндеттемелер және шартты міндеттемелер туындамады.

16 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер – «Негізгі құралдар: мақсатына лайық пайдаланғанға дейінгі түсімдер»

Бұл түзетулерге сай ұйымдарға негізгі құрал объектісінің бастапқы құнынан бұл объектіні орналасқан жеріне дейін жеткізу және оны басшылықтың ниетіне сәйкес пайдалану үшін талап етілетін жай-күйге келтіру процесінде жасалған бұйымдарды сатудан түскен қандай да бір түсімдерді есептен шығаруға тыйым салынған. Осының орнына ұйым мұн-дай бұйымдарды сатудан түсетін түсімдерді, сондай-ақ бұл бұйымдарды шығару құнын пайданың немесе зиянның құрамында мойындайды. Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ, өйткені қаржылық есептілікте ұсынылған кезеңнің ең ерте кезеңінің басталу күніне (немесе одан кейін) пайдалануға қол-жетімді болатын негізгі құралдардың осындай объектілері өндірген бұйымдарды сату болмаған.

«Қаржы құралдары» 9 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету – қаржылық міндеттемелерді тануды тоқтату үшін «10% тестісін» жүргізу кезіндегі комиссиялық сыйақы

Түзетуде ұйым жаңа немесе түрлендірілген қаржылық міндеттеменің талаптары бастапқы қаржылық міндетте-менің талаптарынан айтарлықтай ерекшеленетіндігін бағалау кезінде ескеретін комиссиялық сыйақы сомалары түсіндіріледі. Мұндай сомаларға тек, кредитор немесе қарыз алушы басқа тараптың атынан төлеген немесе алған комиссиялық сыйақыны қоса алғанда, белгілі бір кредитор мен қарыз алушының арасында төленген немесе алынған комиссиялық сыйақылар ғана жатады. «Қаржы құралдары: тану және бағалау» 39 ХҚЕС (IAS) үшін ұқсас түзету көздел-меген. Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ, өйткені қаралып отырған кезең ішінде Топтың қаржы құралдарының түрлендірілуі болған жоқ.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша стандарттарға жаңа түзетулер жарияланды:

- 8 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер - «Бухгалтерлік бағалауды айқындау»;
- 1 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер және «Есеп саясаты туралы ақпаратты ашып көрсету» 2 ХҚЕС жөніндегі іс жүзіндегі ұсынымдар;
- 12 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер - «Бір операцияның нәтижесінде туындайтын активтер мен міндеттемелерге қатысты кейінге қалдырылған салық»;
- 16 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер – «Сату және кері жалдау кезінде жалдау міндеттемесі»;
- 1 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер - «Міндеттемелерді ағымдағы немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу»;
- 10 ХҚЕС-ке (IFRS) және 28 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер - «Инвестор мен оның қауымдасқан компаниясы немесе бірле-скен кәсіпорны арасында активтерді сату немесе беру».

Шоғырландыру негізі

Қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның және оның еншілес ұйымдарының 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық есептілігін қамтиды. Бақылау, егер Топтың инвестициялардан ауыспалы қайтарымдылыққа құқығы бола немесе оның өзгеруіне байланысты тәуекелге ұшыраса және инвести-циялар объектісіне қатысты өз өкілеттіктері салдарынан осы қайтарымға ықпал ете алған жағдайда жүзеге асыры-лады. Атап айтқанда, егер Топтың: инвестициялау объектісіне қатысты өкілеттіктері (яғни, инвестициялау объектісінің едәуір қызметін басқаруға ағымдағы мүмкіндікті қамтамасыз ететін қолдағы құқықтар); инвестицияларға өз қаты-суынан ауыспалы кірісті алуға ұшырағыштығы немесе құқықтары, сондай-ақ; инвестициялау объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін кірістердің көлеміне ықпал ету мақсатында пайдалану мүмкіндігі болған жағдайда, Топ инвестиция-лау объектісін бақылайды.

Әдетте, дауыс беру құқықтарының көп болуы бақылаудың болуын білдіреді деп болжанады. Мұндай жорамалды растау үшін және Топтың инвестициялау объектісіне қатысты көпшілік дауыс беру құқығынан кемі немесе дәл сон-дай құқықтары болғанда, Топ, инвестициялау объектісінде дауыс беру құқықтары бар басқа тұлғалармен келісімдерді қоса алғанда, бұл инвестициялау объектісіне қатысты өкілеттіктердің бар-жоғын бағалау кезінде барлық орынды фактілер мен жағдайларды, басқа келісімдермен негізделген құқықтарды; дауыс беру құқықтарын және Топқа тиесілі әлеуетті дауыс беру құқықтарын ескереді.

Егер фактілер мен жағдайлар бақылаудың үш элементі бірінің немесе одан көбісінің өзгеруін растаса, Топ инве-стициялар нысанына қатысты бақылаудың болуын қайтадан талдайды. Топ еншілес ұйымға бақылауды алған кезде еншілес ұйымның шоғырлануы басталады және Топ еншілес ұйымға бақылаудан айырылғанда тоқталады. Сатып алынуы немесе есептен шығарылуы жыл ішінде болған еншілес ұйымның активтері, міндеттемелері, кірістері мен шығыстары Топ бақылауды алған күннен бастап жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепке қосылады және Топ еншілес ұйымға бақылаудан айырылған күнге дейін көрсетіледі.

Еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігі есеп саясатын бірізді қолданудың негізінде бас компанияның есептілігі сияқты дәл сол есепті кезең үшін әзірленді. Пайда немесе зиян және басқа да жиынтық кірістің әрбір құрамдасы Топтың бас компаниясының Акционерлеріне және тіпті егер бұл бақыланбайтын қатысу үлесінде теріс қалдықтарға әкеліп соқтырған жағдайда да, бақыланбайтын қатысу үлесіне жатады. Қажет болғанда еншілес ұйымдардың

қаржылық есептілігі олардың есеп саясаттарын Топтың есеп саясатына сәйкес келтіру үшін түзетіледі. Барлық топ ішіндегі қалдықтар, операциялар, топ ішінде операцияларды жүзеге асыру нәтижесінде туындайтын өткізілмеген пайда мен зиян шоғырландыру кезінде толығымен алынып тасталды. Бақылаудан айырылмастан инвестициялау нысанда-рындағы қатысу үлестерінің өзгерісі капиталмен жасалған операция ретінде ескеріледі.

Егер Топ еншілес ұйымға бақылаудан айырылып қалса, ол тиісті активтерді (гудвилді қоса), міндеттемелерді, бақыланбайтын қатысу үлестерін және меншікті капиталдың басқа да құрамдастарын тануды тоқтатады және жиынтық кірісті немесе зиянды пайда немесе зиян құрамында мойындайды. Қалған инвестициялар әділ құны бойынша танылады.

Еншілес ұйымдар

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша келесі елеулі тікелей еншілес ұйымдар осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылды:

Маңызды ұйымдар	Негізгі қызметі	Тіркелген елі	Иелік ету үлесі	
			2022 жыл	2021 жыл (қайта есептелген)
«ҚазМұнайГаз» Барлау Өндіру» АҚ (бұдан әрі - ҚМГ БӨ)	Барлау және өндіру	Қазақстан	99,72 %	99,72 %
«ҚазМұнайТеңіз» ЖШС	Барлау және өндіру	Қазақстан	100 %	100 %
«ҚМГ Қарашығанақ» ЖШС	Барлау және өндіру	Қазақстан	100 %	100 %
«Қазақтүрікмұнай» ЖШС	Барлау және өндіру	Қазақстан	100 %	100 %
KMG Кашаган B.V. (6-ескертеп)	Барлау және өндіру	Нидерландтар	100 %	100 %
«ҚазТрансОйл» АҚ	Мұнайды тасымалдау	Қазақстан	90 %	90 %
«ҚазақТеңізКөлікФлоты» ЖШС	Мұнайды тасымалдау және құрылыс	Қазақстан	100 %	100 %
Cooperative KazMunayGas PKI U.A.	Мұнай өнімдерін қайта өңдеу және өткізу	Нидерландтар	100 %	100 %
«Атырау мұнай өңдеу зауыты» ЖШС	Қайта өңдеу	Қазақстан	99,53 %	99,53 %
«Павлодар мұнай-химия зауыты» ЖШС	Қайта өңдеу	Қазақстан	100 %	100 %
KMG International N.V. (бұдан әрі - КМГИ)	Мұнай өнімдерін қайта өңдеу және өткізу	Румыния	100 %	100 %
«KMG Drilling&Services» ЖШС	Бұрғылау қызметтері	Қазақстан	100 %	100 %

Бизнесті біріктіру және гудвил

Бизнесті біріктіру сатып алу әдісін пайдалана отырып есептеледі. Сатып алу құны сатып алу күніндегі әділ құн бойынша бағаланған берілген сыйақы сомасы және сатып алынатын компаниядағы бақыланбайтын қатысу үлесінің құны ретінде бағаланады. Бизнесті біріктіру жөніндегі әрбір мәміле үшін сатып алатын тарап сатып алынатын компаниядағы бақыланбайтын қатысу үлесі әділ құн бойынша, не сатып алынатын компанияның сәйкестендірілетін таза активтеріндегі теңбе-тең үлес бойынша бағалайды. Сатып алуға байланысты шегілген шығындар әкімшілік шығыстардың құрамына енгізіледі.

Топ бизнесті сатып алғанда, ол сатып алынған қаржы активтері мен қабылданған міндеттемелерді тиісті түрде шартты талаптарына, экономикалық жағдайға және сатып алу күніндегі тиісті жағдайларға байланысты жіктейді. Бұған компания сатып алатын негізгі шарттарға қосылған туынды құралдарды бөлу жатады.

Сатып алатын тарап беруге тиіс шартты сыйақы сатып алу күніндегі әділ құн бойынша танылуға тиіс. Қаржы құралы болып табылатын және 9 ХҚЕС-тің (IFRS) «Қаржы құралдары» қолданылу аясына түсетін актив немесе міндеттеме ретінде жіктелетін шартты өтемақы әділ құны бойынша бағаланады, ал әділ құнның өзгеруі

9 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес пайда немесе зиян құрамында танылады. Егер шартты сыйақы 9 ХҚЕС-тің (IFRS) қолданылу аясына түспесе, ол пайда немесе зиян құрамында әділ құны бойынша бағаланады. Меншікті капитал ретінде жіктелуге жататын шартты өтеу кейіннен қайта бағаланады және оның кейіннен өтелуі меншікті капитал құрамында көрсетіледі.

Гудвил бастапқыда берілген сыйақы және танылған бақыланбайтын қатысу үлесі сомасының және сатып алушыға бұрын тиесілі болған үлестердің сатып алынатын таза сәйкестендірілетін активтердің және ол қабылдаған міндеттемелердің сомасынан асып түсуі ретінде айқындалатын бастапқы құны бойынша бағаланады. Егер сатып алынған таза активтердің әділ құны берілген өтемақы сомасынан асатын болса, Топ барлық сатып алынған активтердің және барлық қабылданған міндеттемелердің анықталу дұрыстығын, сондай-ақ сатып алу күніне танылуы тиіс болған сомаларды бағалау кезінде пайдаланылған процедураларды қайталап талдайды. Егер қайталап жасалған талдаудан кейін берілген өтемақы сатып алынған таза активтердің әділ құнынан кем болып қалса, табыс пайда немесе зиян құрамында танылады.

Кейіннен гудвил құнсызданудан болған жинақталған шығындар шегеріліп, бастапқы құн бойынша бағаланады. Құнсыздану тестісін өткізу мақсатында бизнесті біріктіру кезінде сатып алынған гудвил сатып алынған күннен бастап Топтың ақша ағындарын жасайтын бөлімшелерінің әрқайсысына бөлінеді, олар болжанып отырғандай компания сатып алатын басқа активтер мен міндеттемелер аталған бөлімшелерге жататынына немесе жатпайтынына тәуелсіз бизнесті біріктіруден пайда табады.

Егер гудвил ақша ағындарын жасайтын бірліктің бір бөлігі болса және осы бірліктің шеңберінде қызметтің бір бөлігі шығып кетсе, шығып кететін қызметке қатысты гудвил қызметтің шығуынан пайданы немесе зиянды айқындау кезінде осы қызметтің ағымдағы құнына кіреді. Мұндай жағдайда шығып қалған гудвил шығып қалған қызметтің құны мен ақша ағындарын жасайтын бірліктің қалған бөлігі құнының негізінде бағаланады.

Кезең-кезеңмен болатын бизнесті біріктіру

Сатып алушыға сатып алу күніне бұрын тиесілі болған сатып алынатын компаниядағы қатысу үлесінің әділ құны пайда немесе зиян арқылы сатып алу күніне әділ құны бойынша қайта бағаланады.

Бизнесті кезең-кезеңмен біріктіру кезінде сатып алушы сатып алу күніне төменде көрсетілгендей (а)-ның (б)-дан артуы ретінде бағаланатын гудвилді мойындайды:

Жиынтығы: (i) берілген сыйақы, ол әдетте, «Бизнесті біріктіру» 3 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес сатып алу күніне әділ құны бойынша бағаланады; (ii) осы стандартқа сәйкес бағаланған сатып алынатын ұйымдағы бақыланбайтын қатысу үлесінің құны; (iii) сатып алу күніне бұрын сатып алушы тарапқа сатып алынатын ұйымдағы қатысу үлесін сатып алу күніне әділ құны;

Сатып алынған активтерді және қабылданған міндеттемелерді сатып алу күніне таза әділ құны.

Жалпы бақылаудағы тараптардан еншілес ұйымдарды сатып алу

Еншілес ұйымдарды жалпы бақылаудағы тараптардан сатып алынуы үлестерді біріктіру әдісін пайдалана отырып ескеріледі.

Жалпы бақылауға берілетін еншілес ұйымның активтері мен міндеттемелері шоғырландырылған қаржылық есептілікте беру күніне беретін ұйымның («Бастамашы») ағымдағы құны бойынша ескеріледі. Бастамашы бастапқыда сатып алған кезде объективті түрде ескеретін тиісті гудвил шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Бастамашының гудвилін қоса алғанда, таза активтердің жалпы ағымдағы құны мен төленген сыйақы арасындағы айырма капиталды түзету ретінде шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі.

Салыстырмалы деректерді қоса алғанда, шоғырландырылған қаржылық есептілік еншілес ұйымды Топ Бастамашы бастапқыда сатып алған күнге сатып алғандығы туралы жорамалға сүйене отырып ұсынылады.

Жалпы бақылаудағы тараптардан бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларды сатып алу

Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларды жалпы бақылаудағы тараптардан сатып алынуы үлестерді біріктіру әдісін пайдалана отырып ескеріледі.

Топтың жалпы бақылауға берілетін бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың активтері мен міндеттемелеріндегі үлесі шоғырландырылған қаржылық есептілікте беру күніне беретін ұйымның («Бастамашы») ағымдағы құны бойынша ескеріледі. Таза активтердің жалпы ағымдағы құнындағы Топтың үлесі мен төленген сыйақы арасындағы айырма капиталды түзету ретінде шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі.

Бірлескен операциялар

Бірлесіп-бақыланатын операциялар

Бірлескен операция - бұл қызметке бірлескен бақылауға ие болатын тараптың қызметпен байланысты міндеттеме-лер бойынша активтер мен жауапкершілікке құқықтарының болуын болжайтын бірлескен кәсіпкерлік типі. Топ бір-лескен операциялардағы өзінің мүдделеріне қатысты мыналарды: Бірлескен активтердегі өз үлесін қоса алғанда, активтерді; Бірлескен міндеттемелердегі өз үлесін қоса алғанда, міндеттемелерді; Бірлескен операциялардың нәти-жесінде өндірілген өнімдегі үлесті сатудан түскен түсімді; Бірлескен операциялардан болған өнімді сатудан түскен түсімнің үлесін; бірлесіп шеккен шығыстардағы үлесті қоса алғанда, Шығыстарды мойындайды.

Қауымдасқан компанияларға және бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар

Қауымдасқан компания - соған қатысты Топтың айтарлықтай ықпалы бар компания. Айтарлықтай ықпал – инвести-циялар объектісінің қаржылық және операциялық саясатына қатысты шешімдерді қабылдауға қатысу өкілеттіктері, бірақ мұндай саясатқа қатысты бақылау немесе бірлескен бақылау жатпайды.

Бірлескен кәсіпорындар

Бірлескен кәсіпорын – бұл бірлескен қызмет түрі, әрі соған сай келісімге қатысты бірлескен бақылауы бар тараптар-дың бірлескен кәсіпорынның таза активтеріне құқықтары бар. Бірлескен бақылау – бұл шартпен негізделген қызметке бақылауды бірлесіп жүзеге асыру, әрі ол тек маңызды қызметке қатысты шешімдердің қабылдануы бірлескен бақыла-уды жүзеге асыратын тараптардың бірауызды келісімін қажет еткен жағдайларда ғана орын алады. Бірлескен бақы-лауды көздейтін шарт талаптары бойынша Топ бірлескен кәсіпорындарда қатысу үлесінің 50% кеміне иелік ете алады.

Бірлескен кәсіпорындар

Айтарлықтай ықпалдың немесе бірлескен бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторлар еншілес ұйымдарға бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторларға ұқсас келеді. Топтың қауымдасқан ком-панияларға және бірлескен кәсіпорындарға инвестициялары үлестік қатысу әдісін пайдалана отырып ескеріледі.

Бірлескен кәсіпорындар

Үлестік қатысу әдісіне сәйкес қауымдасқан компанияға немесе бірлескен кәсіпорынға инвестиция алдымен баста-пқы құны бойынша танылады. Сатып алғаннан кейін инвестициялардың баланстық құны бірлескен кәсіпорынның немесе қауымдасқан компанияның таза активтеріндегі өзгерістердегі Топтың үлесі танылуы салдарынан не өседі немесе төмендейді. Бірлескен кәсіпорынға немесе қауымдасқан компанияға жататын гудвил инвестицияның балан-стық құнына кіреді және амортизацияланбайды, сондай-ақ құнсыздану мәніне жеке тексеруге ұшырамайды.

Бірлескен кәсіпорындар

Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп бірлескен кәсіпорын немесе қауымдасқан компания қызметінің нәтижелеріндегі Топтың үлесін көрсетеді. Мұндай инвестициялау объектілерінің басқа да жиынтық кірісіндегі өзгері-стер Топтың басқа да жиынтық кірісінің құрамында ұсынылады. Сонымен бірге, егер бірлескен кәсіпорын немесе қауымдасқан компания капиталында тікелей танылған өзгеріс орын алса, Топ осындай өзгерістегі өз үлесін таниды және бұл капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте қолданылса, осы фактіні ашады. Топтың және бірлескен кәсіпорындардың немесе қауымдасқан компаниялардың арасындағы мәмілелер бойынша туындайтын өткізілмеген кірістер мен залал бірлескен кәсіпорындағы немесе қауымдасқан компаниядағы қатысу үлесінің мөл-шерінде алынып тасталады.

Бірлескен кәсіпорындар

Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлес жиынтық кіріс туралы шоғырланды-рылған есепте тікелей көрсетіледі және салық салынғаннан кейінгі пайданы немесе зиянды және бірлескен кәсіпо-рынның немесе қауымдасқан компанияның еншілес компанияларындағы бақыланбайтын қатысу үлесін білдіреді. Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың қаржылық есептілігі Топтың қаржылық есептілігі сияқты есепті кезеңде жасалады. Қажет болған жағдайда қаржылық есептілік есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкес келтіру мақсатында түзетіледі.

Бірлескен кәсіпорындар

Үлестік қатысу әдісін қолданғаннан кейін Топ бірлескен кәсіпорынға немесе қауымдасқан компанияға өз инвести-циялары бойынша құнсызданудан болған қосымша залалды тану қажеттілігін айқындайды. Топ әрбір есепті күнге бірлескен кәсіпорынға немесе қауымдасқан компанияға инвестициялар құнсыздануының объективті дәлелдерінің болуын анықтайды. Мұндай дәлелдер болған жағдайда, Топ құнсыздану сомасын бірлескен кәсіпорынның немесе қауымдасқан компанияның өтелетін құны мен олардың баланстық құны арасындағы айырма ретінде есептейді және залалды «Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға салынған инвестициялардың құнсыздануы» бабы бойынша жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындайды.

Бірлескен кәсіпорындар

Бірлескен кәсіпорындағы немесе қауымдасқан компаниядағы елеулі ықпалын жоғалтқан жағдайда Топ қалған инве-стицияларды әділ құн бойынша бағалайды және мойындайды. Айтарлықтай ықпалдан немесе бірлескен бақылаудан айырылу сәтіне бірлескен кәсіпорынға немесе қауымдасқан компанияға салынған инвестициялардың баланстық құны мен қалған инвестицияның әділ құны және сатудан болған түсімдер арасындағы айырма пайда немесе зиян құрамында танылады.

«ҚАЗМҰНАЙГАЗ» ҰК АҚ

Активтер мен міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді етіп жіктеу

Топтың қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есебінде активтер мен міндеттемелерді олардың қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді етіп жіктелуінің негізінде ұсынады. Актив қысқа мерзімді болып табылады, егер: оны өткізу болжанса немесе ол сатуға және әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде тұтынуға арналса; ол негізінен сауда мақсатында арналса; оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың ішінде өткізу болжанса; немесе ол, есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде оны айырбастауға немесе міндеттемелерді өтеу үшін пай-далануға шектеулер болған жағдайларды қоспағанда, ақша қаражатын немесе оның баламаларын білдірсе. Барлық басқа активтер ұзақ мерзімді ретінде жіктеледі.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер: оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса; ол негізінен сауда мақсатында ұсталса; ол есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде өтелетін болса; немесе компанияның міндеттеменің өтелу мерзімін есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде ұзартуға шартсыз құқығы болмағанда. Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер: оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса; ол негізінен сауда мақсатында ұсталса; ол есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде өтелетін болса; немесе компанияның міндеттеменің өтелу мерзімін есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде ұзартуға шартсыз құқығы болмағанда. Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер: оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса; ол негізінен сауда мақсатында ұсталса; ол есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде өтелетін болса; немесе компанияның міндеттеменің өтелу мерзімін есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде ұзартуға шартсыз құқығы болмағанда. Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер: оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса; ол негізінен сауда мақсатында ұсталса; ол есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде өтелетін болса; немесе компанияның міндеттеменің өтелу мерзімін есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде ұзартуға шартсыз құқығы болмағанда. Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер: оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса; ол негізінен сауда мақсатында ұсталса; ол есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде өтелетін болса; немесе компанияның міндеттеменің өтелу мерзімін есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде ұзартуға шартсыз құқығы болмағанда. Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер: оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса; ол негізінен сауда мақсатында ұсталса; ол есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде өтелетін болса; немесе компанияның міндеттеменің өтелу мерзімін есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде ұзартуға шартсыз құқығы болмағанда. Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер: оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса; ол негізінен сауда мақсатында ұсталса; ол есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде өтелетін болса; немесе компанияның міндеттеменің өтелу мерзімін есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде ұзартуға шартсыз құқығы болмағанда. Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер: оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса; ол негізінен сауда мақсатында ұсталса; ол есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде өтелетін болса; немесе компанияның міндеттеменің өтелу мерзімін есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде ұзартуға шартсыз құқығы болмағанда. Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер: оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса; ол негізінен сауда мақсатында ұсталса; ол есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде өтелетін болса; немесе компанияның міндеттеменің өтелу мерзімін есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде ұзартуға шартсыз құқығы болмағанда. Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер: оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса; ол негізінен сауда мақсатында ұсталса; ол есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде өтелетін болса; немесе компанияның міндеттеменің өтелу мерзімін есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде ұзартуға шартсыз құқығы болмағанда. Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Кен орындарын барлауға, бағалауға және әзірлеуге байланысты шығыстар

Жер қойнауын пайдалану құқықтарын (лицензияларды) иемденгенге дейін болған шығындар

Лицензияларды сатып алғанға дейін болған шығындар, ҚР Үкіметімен тиісті келісімге қол қойылғаннан кейін болған шығындарды қоспағанда, олар орын алған кезеңдегі шығыстарға жатады. Мұндай жағдайларда болған шығындар барлау және бағалау активтерінің құрамында капиталдандырылады.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер: оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса; ол негізінен сауда мақсатында ұсталса; ол есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде өтелетін болса; немесе компанияның міндеттеменің өтелу мерзімін есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде ұзартуға шартсыз құқығы болмағанда. Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Жер қойнауын пайдалану құқықтарын және мүлікті сатып алу шығындары

Жер қойнауын барлау әрі өндіру құқықтары және мүлікті сатып алуға арналған тиісті шығындар барлау әрі бағалау активтерінің құрамында капиталдандырылады және материалдық емес ретінде жіктеледі. Барлау бойынша әрбір объект жыл сайын бұрғылау жұмыстары жоспарланғанын және активтің құнсызданбағанын растау мәніне қара-стырылады. Егер келешек жұмыстар жоспарланбаса, барлауға арналған лицензияларды және мүлікті сатып алуға арналған тиісті шығындардың ағымдағы құны есептен шығарылады. Экономикалық негізделген шығарылатын қор-лар («дәлелденген қорлар» немесе «коммерциялық қорлар») анықталған кезде және әзірлеуді ішкі бекіту кезінде барлауға арналған лицензияларды және кен орындардың бөлігінде ескерілетін мүлікті сатып алуға арналған тиісті шығындардың ағымдағы құны, барлау және бағалау бойынша активтермен бірігіп, мұнай-газ мүлкіне немесе мұнай-газ активтеріне ауыстырылады.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер: оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса; ол негізінен сауда мақсатында ұсталса; ол есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде өтелетін болса; немесе компанияның міндеттеменің өтелу мерзімін есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде ұзартуға шартсыз құқығы болмағанда. Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Барлаумен және бағалаумен байланысты шығындар

Барлауға арналған заңды құқық сатып алынғаннан кейін, сәтсіз пайдаланылатын немесе жиектелетін ұңғымаларды қоса алғанда, геологиялық әрі геофизикалық зерттеу шығындары мен барлау және бағалау ұңғымаларымен тіке-лей байланысты шығындар ұңғыманы бұрғылау жұмыстары аяқталғанға дейін және нәтижелер бағаланғанға дейін шығындардың сипатына сәйкес барлау және бағалау материалдық емес немесе материалдық активтер ретінде капи-талдандырылады. Мұндай шығындарға қызметкерлерге төлемақы, пайдаланылған материалдар мен жанар май, бұрғылау мұнарасының құны және мердігерлерге арналған төлемдер кіреді. Егер күтілетін қорлар табылмаса, бар-лау және бағалау бойынша актив құнсыздануға тестіленеді; егер шығарылатын көмірсутектер табылып, қызметті одан кейінгі бағалауға жататын болса, әрі оған коммерциялық әзірленуі ықтимал болатын басқа ұңғымаларда бұрғылау кіруі мүмкін болса, онда шығындар көмірсутектерді коммерциялық шығаруды бағалауда негізделген/үздіксіз про-греске қол жеткізілмейінше, актив ретінде ескерілуін жалғастырады.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер: оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса; ол негізінен сауда мақсатында ұсталса; ол есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде өтелетін болса; немесе компанияның міндеттеменің өтелу мерзімін есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде ұзартуға шартсыз құқығы болмағанда. Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Осы сияқты барлық шығындар техникалық, коммерциялық және басқарушылық тексеруге, сол сияқты әзірлеуді жалға-стыру ниетін немесе табудан пайда алудың қандай да бір басқа тәсілін растау үшін жылына кем дегенде бір рет құн-сыздану мәніне тексеруге жатады.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер: оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса; ол негізінен сауда мақсатында ұсталса; ол есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде өтелетін болса; немесе компанияның міндеттеменің өтелу мерзімін есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде ұзартуға шартсыз құқығы болмағанда. Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Көмірсутектердің дәлелденген қорлары анықталғанда және әзірлеу туралы шешім қабылданғанда, барлаумен және бағалаумен байланысты тиісті шығындар, тиісті шығыстар құнсыздану тестісінен кейін және құнсыздану залалы, егер ондай болса, танылағаннан кейін мұнай-газ активтеріне ауыстырылады.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер: оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса; ол негізінен сауда мақсатында ұсталса; ол есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде өтелетін болса; немесе компанияның міндеттеменің өтелу мерзімін есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде ұзартуға шартсыз құқығы болмағанда. Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Мұндай ниет болмағанда, және келісімшарттық аумақты Үкіметке қайтарып беру шешімі қабылданғанда және жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарды бұзу ниеті болғанда активтер шығыстарға есептен шығарылады.

Әзірлеу шығындары платформалар, мұнай құбырлары және әзірлеу ұңғымаларын бұрғылау сияқты инфрақұрылым объектілерін салу, орнату және аяқтау шығындары мұнай-газ мүлкінің құрамында капиталданады.

Мұнай-газ мүлкі мен басқа да негізгі құралдар

Мұнай-газ мүлкі мен басқа да негізгі құралдар жинақталған амортизацияны, тозу мен құнсыздануды шегере отырып, бастапқы құны бойынша ескеріледі.

Мұнай-газ мүлкі және басқа да негізгі құралдар

Мұнай-газ мүлкі мен басқа да негізгі құралдар жинақталған амортизацияны, тозу мен құнсыздануды шегере отырып, бастапқы құны бойынша ескеріледі.

Активтердің бастапқы құны сатып алу немесе салу бағасынан, ұзақ мерзімді құрылыс және әзірлеу жобалары бойынша пайыздар шығындарынан, мойындау критерийлерін сақтау шартымен, активті жұмыс күйіне келтіруге тікелей байланысты шығындардан және қажет болғанда активті жою шығындарының бастапқы бағалауынан тұрады. Сатып алу немесе бағалау бағасы жиынтық төленген құн және активті сатып алу үшін берілген сыйақының кез келген түрінің әділ құны болып табылады.

Активтердің бастапқы құны сатып алу немесе салу бағасынан, ұзақ мерзімді құрылыс және әзірлеу жобалары бойынша пайыздар шығындарынан, мойындау критерийлерін сақтау шартымен, активті жұмыс күйіне келтіруге тікелей байланысты шығындардан және қажет болғанда активті жою шығындарының бастапқы бағалауынан тұрады. Сатып алу немесе бағалау бағасы жиынтық төленген құн және активті сатып алу үшін берілген сыйақының кез келген түрінің әділ құны болып табылады.

Мұнай-газ мүлкі өндірістік әдісті пайдалана отырып амортизацияланады, ал материалдық емес активтер дәлелденген әзірленген қорлар бойынша, ал материалдық емес активтер дәлелденген қорлар бойынша амортизацияланады.

Мұнай-газ мүлкі өндірістік әдісті пайдалана отырып амортизацияланады, ал материалдық емес активтер дәлелденген әзірленген қорлар бойынша, ал материалдық емес активтер дәлелденген қорлар бойынша амортизацияланады. Пайдалы қызмет ету мерзімі кен орындары қызметінің қалдық мерзімінен аз болатын кейбір мұнай-газ мүлкі пайдалы қызмет ету мерзімінің ішінде тік желілік әдіспен амортизацияланады.

Мұнай-газ активтері мен жерден басқа негізгі құралдарға, негізінен пайдалы қызмет етудің орта мерзімдерінің ішінде тік желілік әдіспен амортизацияланатын жер, ғимараттар, машиналар мен жабдықтар, көлік құралдары мен басқалары былайша кіреді:

Мұнай-газ активтері мен жерден басқа негізгі құралдарға, негізінен пайдалы қызмет етудің орта мерзімдерінің ішінде тік желілік әдіспен амортизацияланатын жер, ғимараттар, машиналар мен жабдықтар, көлік құралдары мен басқалары былайша кіреді:

МӨЗ активтері	4-100 жыл
Құбырлар	2-30 жыл
Ғимарат мен құрылысжайлар	2-100 жыл
Машиналар мен жабдық	2-30 жыл
Көлік құралдары	3-35 жыл
Басқасы	2-20 жыл
Жер	Амортизацияланбайды

Негізгі құралдардың болжамды пайдалы қызмет етуінің мерзімі жыл сайынғы негізде қайта қарастырылып отырады және қажет болғанда мерзімдегі өзгерістер кейінгі кезеңдерде ескеріліп отырады.

Негізгі құралдардың болжамды пайдалы қызмет етуінің мерзімі жыл сайынғы негізде қайта қарастырылып отырады және қажет болғанда мерзімдегі өзгерістер кейінгі кезеңдерде ескеріліп отырады.

Негізгі құралдардың ағымдағы құны ол өтелетін болып табылмайтындығына көрсететін қандай да бір оқиғалар немесе жағдайлардағы өзгерістер болған жағдайларда құнсыздану мәніне қайта қарастырылып отырады.

Көмірсутектердің коммерциялық көлемдерін өндіруді тоқтатқан және жойылуға арналған өндіру ұңғымаларын қоса алғанда, негізгі құралдар нысанының мойындалуын доғару есептен шығарылған кезде немесе егер келешекте мұндай активті пайдаланудан экономикалық пайданы алу күтілмеген жағдайда болады.

Көмірсутектердің коммерциялық көлемдерін өндіруді тоқтатқан және жойылуға арналған өндіру ұңғымаларын қоса алғанда, негізгі құралдар нысанының мойындалуын доғару есептен шығарылған кезде немесе егер келешекте мұндай активті пайдаланудан экономикалық пайданы алу күтілмеген жағдайда болады. Активті тануды доғару нәтижесінде туындайтын кірістер немесе шығыстар (активтің шығуынан және ағымдағы құнынан болатын таза түсімдер арасындағы айырмашылық ретінде есептелген) активті тану доғарылған кезең үшін пайдаға және зиянға кіргізіледі.

Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтер жинақталған амортизацияны және құнсызданудан болған жинақталған шығындарды шегере отырып, құны бойынша ескеріледі. Материалдық емес активтерге табиғи газды барлауға, әзірлеуге және өндіруге арналған лицензияларды, компьютерлік бағдарламалар мен гудвилді сатып алу шығындары кіреді. Бөлек сатып алынған материалдық емес активтер бастапқыда сатып алу құны бойынша бағаланады. Бастапқы құны - бұл жиынтық төленген сома және активті сатып алу үшін берілген кез келген басқа сыйақының әділ құны.

Гудвилді және жер қойнауын пайдалану құқықтарын қоспағанда, материалдық емес активтер, пайдалы қызмет етудің күтілетін қалған мерзімінің ішінде тік желілік әдіспен амортизацияланады.

Гудвилді және жер қойнауын пайдалану құқықтарын қоспағанда, материалдық емес активтер, пайдалы қызмет етудің күтілетін қалған мерзімінің ішінде тік желілік әдіспен амортизацияланады. Активтердің күтілетін пайдалы қызмет ету мерзімі жыл сайынғы негізде қайта қаралады және пайдалы қызмет ету мерзімдерін өзгерту қажет болғанда келесі кезеңдерде ескеріледі. Компьютерлік бағдарламалық жасақтаманың пайдалы қызмет ету мерзімі 3 жылдан 7 жылға дейін құрайды.

Материалдық емес активтердің ағымдағы құны оқиға немесе жағдаяттардағы өзгерістер активтің ағымдағы құны өтелмейтіндігін көрсеткен жағдайларда құнсыздануға талданады. Гудвил жыл сайын (31 желтоқсандағы жағдай бойынша), сондай-ақ оқиғалар оның ағымдағы құны құнсыздануы мүмкін екендігін көрсеткен жағдайларда, құнсыздануға тестіленеді.

Гудвилдің құнсыздануы гудвил қарайтын ақша ағынын туындататын бөлімшелер (немесе ақша ағынын туындататын бөлімшелер тобы) құнының өтелетін құнын бағалау арқылы анықталады. Егер ақша ағынын туындататын бөлімшелердің өтелетін құны олардың ағымдағы құнынан аз болса, құнсызданудан болған зиян танылады. Гудвилдің құнсызданудан болған залалды болашақ кезеңдерде қалпына келтіру мүмкін емес.

Гудвилдің құнсыздануы гудвил қарайтын ақша ағынын туындататын бөлімшелер (немесе ақша ағынын туындататын бөлімшелер тобы) құнының өтелетін құнын бағалау арқылы анықталады. Егер ақша ағынын туындататын бөлімшелердің өтелетін құны олардың ағымдағы құнынан аз болса, құнсызданудан болған зиян танылады. Гудвилдің құнсызданудан болған залалды болашақ кезеңдерде қалпына келтіру мүмкін емес.

Гудвилдің құнсыздануы гудвил қарайтын ақша ағынын туындататын бөлімшелер (немесе ақша ағынын туындататын бөлімшелер тобы) құнының өтелетін құнын бағалау арқылы анықталады. Егер ақша ағынын туындататын бөлімшелердің өтелетін құны олардың ағымдағы құнынан аз болса, құнсызданудан болған зиян танылады. Гудвилдің құнсызданудан болған залалды болашақ кезеңдерде қалпына келтіру мүмкін емес.

Топ әрбір есепті күнге активтің ықтимал құнсыздану белгілерінің бар-жоғын айқындайды. Егер осындай белгілер орын алса немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тексеру талап етілсе, Топ активтің өтелетін құнына бағалау жүргізеді.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Топ әрбір есепті күнге активтің ықтимал құнсыздану белгілерінің бар-жоғын айқындайды. Егер осындай белгілер орын алса немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тексеру талап етілсе, Топ активтің өтелетін құнына бағалау жүргізеді. Активтің өтелетін құны – бұл келесі көлемдердің ең үлкені: сату шығындарын немесе активті пайдалану құндылығын шегере отырып, активтің немесе ақша ағындарын жасайтын бөлімшенің (ААЖБ) әділ құны. Өтелетін құн негізінен басқа активтер немесе активтер тобы жасайтын ағындардан тәуелсіз ақша қаражатының ағындарын актив жасаған жағдайда ғана жеке актив үшін анықталады. Егер активтің ағымдағы құны немесе ААЖБ өтелетін сомадан асып кетсе, онда актив құнсызданған ретінде қаралады және оның құны өтелетін сомаға дейін кемітіледі. Пайдаланудан болатын құндылықты бағалау кезінде болашақтағы ақша ағындары келтірілген құнға дейін дисконттау мөлшерлемесі бойынша активке тән ақша мен тәуекелдердің уақытша құнын ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейін дисконтталады.

Сату шығындарын шегере отырып әділ құнды айқындау кезінде тиісті бағалау үлгісі қолданылады. Бұл есептер бағалау коэффициенттерімен, еншілес ұйымдар акцияларының нарығында еркін айналыстағы бағаларды белгілеумен немесе әділ құнның өзге де қол жетімді көрсеткіштерімен расталады. Жалғасып отырған қызметтің құнсыздануынан болған шығындар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте құнсызданған актив функциясына сәйкес келетін шығыстар санатында көрсетіледі.

Сату шығындарын шегере отырып әділ құнды айқындау кезінде тиісті бағалау үлгісі қолданылады. Бұл есептер бағалау коэффициенттерімен, еншілес ұйымдар акцияларының нарығында еркін айналыстағы бағаларды белгілеумен немесе әділ құнның өзге де қол жетімді көрсеткіштерімен расталады. Жалғасып отырған қызметтің құнсыздануынан болған шығындар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте құнсызданған актив функциясына сәйкес келетін шығыстар санатында көрсетіледі.

Топ құнсыздану сомасын Топтың жеке активтер жатқызылатын әр ААЖБ үшін жеке дайындалатын жан-жақты жоспарлары және болжамды есеп айырысуларын басшылыққа ала отырып айқындайды. Бұл жоспарлар мен болжамды есеп айырысулар әдетте 5 (бес) жылға жасалады. Бұдан да ұзақ кезеңдер үшін бес жылдан кейін келешек болжанатын ақша ағындарына қатысты қолданылатын ұзақ мерзімді өсу қарқындары есептеледі.

Гудвилді қоспағанда, активтер үшін әрбір есепті күнге құнсызданудан болған бұрын танылған залал бұдан былай жоқ немесе қысқарған екендігінің белгілеріне бағаланады. Егер мұндай белгі бар болса, Топ активтің немесе ақша ағындарын тудыратын бөлімшенің өтелетін құнын есептейді.

Гудвилді қоспағанда, активтер үшін әрбір есепті күнге құнсызданудан болған бұрын танылған залал бұдан былай жоқ немесе қысқарған екендігінің белгілеріне бағаланады. Егер мұндай белгі бар болса, Топ активтің немесе ақша ағындарын тудыратын бөлімшенің өтелетін құнын есептейді. Құнсызданудан болатын бұрын танылған шығындар, егер құнсызданудан болатын шығынды соңғы рет таныған уақыттан бастап активтің өтелетін құнын айқындау үшін пайдаланылған жол берілімде өзгеріс орын алған жағдайда ғана қалпына келтіріледі. Қалпына келтірілген жағдайда активтің ағымдағы құны активтің өтелетін құнынан, сондай-ақ егер бұрынғы жылдары актив бойынша құнсызданудан болатын шығын танылмаған жағдайда ол бойынша осы актив танылса ағымдағы құннан (амортизацияны шегергенде) аспайды. Мұндай қалпына келтіру жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Барлау және бағалау бойынша активтер құнсыздану мәніне тексеріледі, әрі мұндай активтер әзірлеу бойынша материалдық және материалдық емес активтердің құрамына немесе активтердің құнсыздануына нұсқайтын фактілер мен жағдайлар болғанда аударылады.

Барлау және бағалау бойынша активтердің құнсыздануы

Барлау және бағалау бойынша активтер құнсыздану мәніне тексеріледі, әрі мұндай активтер әзірлеу бойынша материалдық және материалдық емес активтердің құрамына немесе активтердің құнсыздануына нұсқайтын фактілер мен жағдайлар болғанда аударылады.

Бір немесе одан да көп төмендегі фактілердің және жағдайлардың болуы Топ барлау әрі бағалау жөніндегі өз активтерін құнсыздану мәніне тексеруге міндетті екендігіне нұсқайды (тізбесі толық болып табылмайды):

- Соның ішінде Топ ұйымы белгілі бір учаскені барлауға құқылы болған кезең өтіп кеткенде немесе таяу арада өтеді және оның ұзартылуы күтілмейді;
- Белгілі бір учаскеде минералды ресурстарды одан әрі барлауға және бағалауға едәуір шығыстар бюджетке қосылмаған және жоспарланбайды;
- Белгілі бір учаскеде минералды ресурстарды барлау және бағалау минералды ресурстардың коммерциялық тиімді көлемдерін анықтауға әкеліп соқтырмады және Топ ұйымы белгілі бір учаскеде мұндай қызметті тоқтату шешімін қабылдады;
- Жеткілікті деректер белгілі бір учаскені әзірлеу ықтималдылығына қарамастан барлау және бағалау жөніндегі активтің ағымдағы құны нәтижелі әзірлеудің немесе өткізудің нәтижесінде толық шамада өтелмейтіндігін көрсетеді.

Сату үшін ұсталатын активтер және тоқтатылған қызмет

Сату үшін ұсталатын деп жіктелген ұзақ мерзімді активтер мен шығу топтары сатуға арналған шығындар шегеріліп, ағымдағы құн мен әділ құнның ең азы бойынша бағаланады. Ұзақ мерзімдер активтер және шығу топтары, егер олардың ағымдағы құны өтеуге жататын болса негізінен қолданудың жалғасуы нәтижесінде емес, сату жолымен сату үшін ұсталатын ретінде жіктейді. Бұл шарт егер сату мүмкіндігі жоғары, ал актив немесе шығу тобы өзінің ағымдағы жағдайында жедел сатылуы мүмкін болса, сақталған болып саналады.

Басшылықтың оған қатысты жіктелген күннен бастап бір жыл ішінде аяқталған сату мәмілесі ретінде тану өлшемдеріне сәйкес күтілуге тиіс сатып алуды жасауға бекем ниеті бар.

Есепті кезең үшін, сондай-ақ өткен жылдың салыстырмалы кезеңі үшін жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте тоқтатылған қызметтен болған кірістер мен шығыстар, тіпті егер сатылғаннан кейін Топ еншілес ұйымдағы бақыланбайтын қатысу үлесін сақтап қалса да, салық салынғаннан кейін пайда деңгейіне дейін төмендей отырып жалғасып отырған қызметтен кірістер мен шығыстарды бөлек есепке алынады. Нәтиже беретін пайда немесе зиян (салықтар шегерілгеннен кейін) жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте бөлек ұсынылады.

Сатуға арналған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдық емес активтер амортизациялауға жатпайды.

Активтің шығуы бойынша міндеттеме (пайдаланудан шығару)

Пайдаланудан шығаруға арналған резервтер Топтың объектіні немесе негізгі құралды қайта монтаждау мен көшіру бойынша және объекті тұрған учаскені қалпына келтіру бойынша міндеттемесі болған кезде, сондай-ақ мұндай резервті пайымды бағалауды жүзеге асыру мүмкін болған кезде, дисконтталған ақша ағындарының негізінде толық көлемде танылады. Танылған сома жергілікті шарттар мен талаптарға сәйкес анықталған бағаланған болашақ шығыстардың ағымдағы құнын білдіреді. Сондай-ақ тиісті негізгі құрал танылған резервтің мөлшеріне баламалы сомада танылады. Соның салдарынан, бұл актив тиісті амортизациялау әдісі негізінде өндіріске және тасымалдауға капиталдандырылған шығындардың бір бөлігі ретінде амортизацияланады.

Міндеттемелерді өтеу үшін қажетті экономикалық пайда негізінде жататын есепті мерзімдегі немесе ресурстардың қайту сомасындағы өзгерістердің нәтижесі болып табылған пайдаланудан шығару жөніндегі қазіргі резервті бағалаудағы өзгерістер, немесе дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгеріс мынадай түрде ескеріледі, соның салдарынан:

(а) Резервтегі өзгерістер ағымдағы кезеңдегі тиісті активтің құнына қосылады немесе есептен шығарылады;

(б) Активтің құнынан шығарылған сома оның ағымдағы құнынан аспауы тиіс. Егер резервтегі төмендеу активтің ағымдағы құнынан асып түссе, асып түсу дереу жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады; және

(в) Егер түзету актив құнының ұлғаюына әкеліп соқтырған жағдайда, Топ бұл активтің жаңа ағымдағы құны толығымен өтеле алмайтындығының көрсеткіші болып табылатындығын қарастырады. Егер бұл мұндай көрсеткіш болып табылса, Топ активтің өтелетін құнын бағалау арқылы оны құнсыздануға тестілейді және З6 ХҚЕС-ке (IAS) сәйкес құнсыздану бойынша кез келген залалды ескереді.

Қаржы активтері

Бастапқы тану және бағалау

Қаржы активтері алғаш рет танылғанда кейіннен амортизацияланған құны бойынша, басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша және пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі. Қаржы активтерінің бастапқыда танылған кездегі жіктелуі келісімшартта көзделген қаржы активі мен Топ бұл активтерді басқару үшін қолданатын бизнес-модель бойынша ақша ағындарының сипаттамаларына тәуелді болады. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Топ іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешекті қоспағанда, Топ қаржы активтерін бастапқыда пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын қаржы активтері жағдайында мәміле бойынша шығындар сомасына ұлғайтылған әділ құны бойынша бағалайды. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Топ іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешек 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес айқындалған мәміленің бағасы бойынша айқындалады.

Борыштық қаржы активі амортизацияланған құны бойынша немесе басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша жіктелуі және бағалануы үшін ол өтелмеген негізгі сомаға «борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың (SPPI) есебінен төлемдер ғана» білдіретін ақша ағындарының пайда болуына әкеп соқтыруы тиіс. Мұндай бағалау SPPI-тест

деп аталады және әрбір құралдың деңгейінде жасалады. Топ қаржы активтерін басқару үшін пайдаланатын бизнес-модель ақша ағындарын әкелу мақсатында Топ өзінің қаржы активтерін басқаратын тәсілді сипаттайды. Бизнес-модель ақша ағындарының шартта көзделген ақша ағындарын алудың, қаржы активтерін сатудың немесе екеуінің де салдары болатындығын айқындайды. Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта (стандартты талаптарда жасалатын сауда-саттық) қабылданған қағидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуді талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық операциялар ол жасалған күнге, яғни Топ активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күнге танылады.

Кейінгі бағалау

Кейіннен бағалау мақсаттары үшін қаржы активтері екі санатқа жіктеледі:

- Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері.

Топтың басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржы активтері болмады.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар)

Бұл санат Топ үшін барынша орынды болып табылады. Топ қаржы активтерін амортизацияланған құны бойынша бағалайды, егер келесі талаптардың екеуі де орындалса:

- Қаржы активі бизнес-модельдің шеңберінде ұсталады, оның мақсаты қаржы активтерін шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұстау болып табылады; және
- Қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндерге борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейді.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Пайда немесе зиян активтің мойындалуы тоқтаған, ол түрлендірілген немесе құнсызданған жағдайда пайданың немесе зиянның құрамында танылады. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Топ сауда және басқа да дебиторлық берешекті, байланысты тараптарға берілген қарыздар мен банк салымдарын жатқызады.

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Топ байланысты тараптарға берген және туынды қаржы құралдарын қамтитын кейбір қарыздар жатады. Солар бойынша ақша ағындары борыштың негізгі сомасының және пайыздардың есебінен тек төлемдер болып табылмайтын қаржы активтері пайдаланылатын бизнес-модельге қарамастан пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша жіктеледі және бағаланады. Борыштық құралдарды басқа да жиынтық кіріс арқылы амортизацияланған құны немесе әділ құны бойынша жоғарыда сипатталғандай жіктеуге арналған критерийлерге қарамастан, борыштық құралдар бастапқыда танылған кезінде, егер осы сияқты жіктеу есептегі сәйкессіздікті жойса немесе айтарлықтай азайтса, пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша ескерілетін ретінде жіктелуі мүмкін.

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте әділ құны бойынша ескеріледі, ал олардың әділ құнының таза өзгеруі пайда немесе зиян құрамында жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Тануды тоқтату

Қаржы активі (қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептен алынып тасталады) мойындалуын тоқтатады, егер:

- Активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса; не болмаса
- Топ активтен ақша ағымын алу құқығын берсе не болмаса үшінші тарапқа түсетін ақша ағымдарын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша ешбір елеулі кідірусіз төлеу бойынша өз мойнына міндеттеме алса; және не болмаса (а) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы берсе, не болмаса (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы бермей, оларды сақтамаса, бірақ осы активтің бақылауын берсе.

Егер Топ өзінің активтен ақша ағынын алу барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сақтап қала алған-алмағанын және, егер сақтап қала алған болса, онда қандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, Топ берілген активке өзінің қатысуын жалғастыруы дәрежесінде тануын тоқтатады. Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сақтаған құқық пен міндеттемелерді көрсететін негізде бағаланады. Берілген актив бойынша кепілдік түрін қабылдайтын жалғасатын қатысу келесі өлшемдердің: активтің бастапқы баланстық құны немесе төленуін Топ талап етуі мүмкін өтемақының ең көп соманың ең азы бойынша бағаланады.

Қаржылық есептілік — қаржы субъектісінің қаржы қозғалыстары мен қаржы жағдайы туралы қысқаша сипаттама берілетін есеп.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Топ пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын барлық борыштық қаржы активтеріне қатысты күтілетін несиелік зиянның (КНЗ) бағалау резервін мойындайды. КНЗ шартқа сәйкес Топқа тиесілі болатын ақша ағындары мен Топ бұл актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемеге шамамен тең болатын мөлшерле-мені пайдалана отырып дисконтталған алуды күтіп отырған барлық ақша ағындарының арасындағы айырма ретінде есептеледі. Күтілетін ақша ағындарына ұсталатын қамтамасыз етуді сатудан немесе шарттық талаптардың ажырамас бөлігі болып табылатын несие сапасын арттырудың басқа тетіктерінен болатын ақша ағындары жатады.

КНЗ екі кезеңде танылады. Бастапқы танылған сәттен бастап несие тәуекелі айтарлықтай ұлғаймаған қаржы құрал-дары бойынша келесі 12 айдың (12 айлық КНЗ) ішінде мүмкін болатын дефолттардың салдарынан туындауы мүмкін несиелік зиянға қатысты зиянды бағалау резерві құрылады. Солар бойынша бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралдары үшін несиелік тәуекел айтарлықтай ұлғайған дефолттың орын алу мерзімдеріне қарамастан (бүкіл мерзім үшін КНЗ) осы қаржы құралының қалған қолданылу мерзімінің ішінде күтілетін несиелік зиянға қатысты залалға баға-лау резерві құрылады.

Сауда және басқа да дебиторлық берешекке қатысты Топ КНЗ-ны есептеу кезінде жеңілдетілген тәсілді қолданады. Тиісінше, Топ несиелік тәуекелдің өзгерістерін қадағаламайды, ал оның орнына әрбір есепті күнге бүкіл мерзім үшін КНЗ тең сомада залалға бағалау резервін мойындайды. Топ қарыз алушылар мен жалпы экономикалық талаптарға тән болатын болжамды факторларды ескере отырып түзетілген несиелік зиянның пайда болуының өткен тәжіри-бесіне сүйене отырып бағалау резервтерінің матрицасын пайдаланды.

Егер шартта көзделген төлемдердің мерзімі 90 күнге өтіп кетсе, Топ қаржы активі бойынша дефолт болды деп есеп-тейді. Дегенмен, белгілі бір жағдайларда Топ, егер ішкі немесе сыртқы ақпарат Топ ұстап қалатын несие сапасын арт-тыру тетіктерін ескерместен, Топтың шартта көзделген қалған төлемдердің барлық сомасын алатындығына нұсқаса, қаржы активі бойынша дефолт болды деген қорытындыға келе алады. Егер Топтың шартта көзделген ақша ағында-рының өтелуіне қатысты негізделген үміттері болмаса, қаржы активі есептен шығарылады.

Тауар-материалдық қорлар өзіндік құн және ФИФО әдісі бойынша өткізудің таза құны екі өлшемнің ең азы бойынша ескеріледі. Оның құнына қорларды тиісті жерге жеткізумен және оларды ағымдағы күйге келтірумен байланысты әдеттегі қызмет барысында болған барлық шығындар жатады. Шикі мұнайдың және мұнай өнімдерінің құны, орташа өндіріс көлемінің негізінде тозу, таусылу және амортизация шығыстарының және үстеме шығыстардың тиісті бөлігін қоса алғанда, оларды өндірудің өзіндік құны болып табылады. Мұнай мен мұнай өнімдерін өткізудің таза құны, мұн-дай өткізумен байланысты шығыстарды шегере отырып, өткізудің болжамды бағасына негізделеді.

Тауар-материалдық қорлар өзіндік құн және ФИФО әдісі бойынша өткізудің таза құны екі өлшемнің ең азы бойынша ескеріледі. Оның құнына қорларды тиісті жерге жеткізумен және оларды ағымдағы күйге келтірумен байланысты әдеттегі қызмет барысында болған барлық шығындар жатады. Шикі мұнайдың және мұнай өнімдерінің құны, орташа өндіріс көлемінің негізінде тозу, таусылу және амортизация шығыстарының және үстеме шығыстардың тиісті бөлігін қоса алғанда, оларды өндірудің өзіндік құны болып табылады. Мұнай мен мұнай өнімдерін өткізудің таза құны, мұн-дай өткізумен байланысты шығыстарды шегере отырып, өткізудің болжамды бағасына негізделеді.

Қосылған құн салығы (ҚҚС) Салық органдары нетто негізде сату мен сатып алу бойынша ҚҚС өтеуді жүргізуге мүмкіндік береді. Өтелуге жата-тын ҚҚС, ішкі нарықтағы сатулар бойынша ҚҚС-ты шегере отырып, ішкі нарықтағы сатып алулар бойынша ҚҚС-ты біл-діреді. Экспортқа сатудың нөлдік мөлшерлемесі бар.

Қосылған құн салығы (ҚҚС) Салық органдары нетто негізде сату мен сатып алу бойынша ҚҚС өтеуді жүргізуге мүмкіндік береді. Өтелуге жата-тын ҚҚС, ішкі нарықтағы сатулар бойынша ҚҚС-ты шегере отырып, ішкі нарықтағы сатып алулар бойынша ҚҚС-ты біл-діреді. Экспортқа сатудың нөлдік мөлшерлемесі бар.

Ақша қаражаты мен оның баламалары

Ақша қаражаты мен оның баламаларына банк пен кассадағы ақша қаражаты, сондай-ақ бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аспайтын қысқа мерзімді депозиттер жатады.

Қаржылық міндеттемелер Бастапқы тану және бағалау

Қаржылық міндеттемелер бастапқы тану кезінде пайда немесе зиян, несиелер, қарыздар мен берешек немесе туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Қаржылық міндеттемелер бастапқыда несиелер мен қарыздар болған жағдайда тікелей солармен байланысты мәміле бойынша шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша мойындалады.

Топтың қаржылық міндеттемелеріне сауда және басқа да кредиторлық берешек, несиелер мен қарыз алулар, сон-дай-ақ туынды қаржы құралдары кіреді.

Қаржылық міндеттемелерді одан кейінгі бағалау олардың жіктелуіне былайша тәуелді болады:

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелерге саудаға арналған қаржылық міндеттемелер мен пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын ретінде бастапқыда мойындау кезінді айқындалған қаржылық міндеттемелер кіреді.

Егер олар таяу арада сату мақсатында сатып алынған болса, қаржылық міндеттемелер саудалауға арналған деп жік-теледі. Бұл санатқа Топ шарт бойынша бір жақ болып табылатын, олар 9 ХҚЕС-те (IFRS) айқындалғандай хеджирлеу операциясында хеджирлеу құралдары ретінде айқындалмаған туынды қаржы құралдары жатады. Бөлінген ендіріл-ген туынды құралдар тиімді хеджирлеу құралдары ретінде айқындалған жағдайларды қоспағанда, саудаға арналған деп жіктеледі.

Саудаға арналған міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар пайда мен зиянда танылады.

Топтың пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын ретінде бастапқыда мойындалған кезде ол айқындаған қаржы міндеттемелері жоқ.

Сауда және басқа да кредиторлық берешек Сауда кредиторлық берешек бастапқыда әділ құны бойынша көрсетіледі және кейіннен тиімді пайыздық мөлшер-леме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады.

Несиелер мен қарыздар Бастапқыда танылғаннан кейін пайыздық несиелер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана оты-рып амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығы-стар, оларды тануды тоқтатқанда, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалану арқылы амортизацияның есептелуіне қарай жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Амортизацияланған құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерле-менің ажырамас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайы-здық мөлшерлеме амортизациясы қаржылық шығындар құрамына енгізіледі.

Егер Топ төлемді есепті күннен кейін кем дегенде 12 айға кейінге қалдыруға сөзсіз құқылы болмаса, қарыздар ағымдағы міндеттемелер ретінде жіктеледі. Жіктелетін активті сатып алуға, оның құрылысына немесе өндірісіне тікелей жататын қарыздар бойынша шығындар осындай актив құнының бір бөлігі ретінде капиталдандырылады. Қарыздар бойынша басқа шығындар пайда болу сәтіне кезең шығыстары ретінде танылады.

Қаржылық кепілдік шарттары Топ шығарған қаржылық кепілдік шарттары ұстаушы шеккен залалды өтеу үшін төлем жасауды талап ететін шарт-тарды білдіреді, өйткені аталған борышкер борыштық құралдың талаптарына сәйкес төлемді мерзімінде жасамады. Қаржылық кепілдік шарттары бастапқыда кепілдіктің шығуымен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындарды ескере отырып әділ құны бойынша міндеттеме ретінде танылады. Кейіннен міндеттеме келесі себептердің ең үлкені бойынша бағаланады: 9 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес есептелген күтілетін несиелік зиянның бағалау резерві және егер ондай болса, жинақталған амортизацияны шегере отырып танылған сома.

Тануды тоқтату Қаржылық міндеттеменің танылуы, егер міндеттеме өтелсе, күші жойылса, немесе оның әрекет ету мерзімі аяқталған жағдайда тоқтатылады. Егер қолданыстағы қаржылық міндеттеме дәл сол кредитордың алдында едәуір ерекшеленетін талаптарда басқа міндеттемеге ауыстырылса немесе егер қолданыстағы міндеттеменің талаптары едәуір өзгертілсе, мұндай ауыстыру немесе өзгеріс бастапқы міндеттеменің танылуын тоқтату ретінде және жаңа міндеттемені танудың басталуы ретінде ескеріледі, ал олардың ағымдағы құнындағы айырмасы пайда мен зиянда танылады.

Қаржы құралдарының өзара есепке алынуы Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алынуы тиіс, ал нетто-сомасы қазіргі сәтте мойындалған сомаларды өзара есепке алуға, сондай-ақ нетто-негізде есеп айырысу ниетіне не болмаса активтерді өткізуге және осымен бірге міндеттемелерді өтеуге заңгерлік құқық болғанда ғана қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте ұсынылуы тиіс.

Қаржы құралдарының өзара есепке алынуы Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алынуы тиіс, ал нетто-сомасы қазіргі сәтте мойындалған сомаларды өзара есепке алуға, сондай-ақ нетто-негізде есеп айырысу ниетіне не болмаса активтерді өткізуге және осымен бірге міндеттемелерді өтеуге заңгерлік құқық болғанда ғана қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте ұсынылуы тиіс.

Қаржы құралдарының әділ құны

Әрбір есепті күнге белсенді нарықтарда саудалануы жүзеге асырылып отырған қаржы құралдарының әділ құны мәміле бойынша шығасылар шегерілмей нарықтық баға белгілеулерге немесе дилерлердің баға белгілеулеріне сүйене отырып (ұзақ позицияларды сатып алуға арналған баға белгілеу және қысқа позицияларды сатуға арналған баға белгілеу) анықталады.

Олармен сауда белсенді нарықта жүзеге асырылмайтын қаржы құралдары үшін әділ құн тиісті бағалау әдістемелерін қолдану жолымен анықталады. Мұндай әдістемелерге таяу арада коммерциялық негізде жасалған мәмілелердің бағаларын пайдалану, сол сияқты құралдардың ағымдағы әділ құнын пайдалану; дисконтталған ақша ағындарын талдау не болмаса басқа да бағалау модельдері кіруі мүмкін.

Резервтер мен резервтердің өзгерістері

Резервтер

Резервтер, егер Топтың өткен оқиғалардың нәтижесінде туындаған ағымдағы міндеттемесі (заңды немесе ерікті түрде қабылданған) болса және міндеттемені өтеу үшін экономикалық пайданың кетуі қажет болады, ал мұндай міндеттеменің сомасы сенімді түрде айқындалуы мүмкін екендігінің едәуір ықтималдығы болса, танылады. Егер Топ резервтердің өтемақысын алуды болжаса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу жекелеген актив ретінде тек өтемақының алынуы күмән келтірмеген жағдайда ғана танылады.

Егер ақшаның уақытша құнының әсері елеулі болса, резервтер келешекте күтілетін ақша ағындарын дисконттау арқылы ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын және бұл қолданылғанда, нақты міндеттемеге тән тәуекелдерді көрсететін салық салынғанға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша айқындалады. Егер дисконттау қолданылса, резервтің ұлғаюу уақыт өтісімен қаржылық шығындар ретінде мойындалады.

Үкіметтің алдындағы міндеттемелер бойынша резервтер
Үкімет Топқа демеушілікпен және қаржыландырумен байланысты түрлі міндеттемелерді жүктейді. Топ басшылығы мұндай міндеттемелер конструктивті болып табылады және Үкіметтің шешімдеріне сәйкес танылуы тиіс деп болжап отыр. Үкімет Топтың түпкі акционері болып табылғандықтан, мұндай міндеттемелерді орындаумен байланысты шығыстар «акционерлерге басқа да бөлу» ретінде шоғырландырылған қаржылық есептілікте капитал құрамында танылады.

Зейнетақы жоспары мен зейнетақы жарналарының өзгерістері

Жұмыскерлерге төлемдер

Зейнетақы жоспары

Алдын ала айқындалған зейнетақы жарналары бар зейнетақы бағдарламасы бойынша төлемдер олардың төленуіне қарай шығыстарға жатады. Зейнетақымен қамсыздандырудың мемлекеттік жүйесі бойынша төлемдер Топтың мұндай жоспар бойынша міндеттемелері алдын ала айқындалған зейнетақы жарналары бар зейнетақы бағдарламасы бойынша туындайтын міндеттемелерге тең болғанда, белгіленген жарналары бар зейнетақы жоспарлары ретінде қарастырылады.

Қызметкерлерге ұзақ мерзімді сыйақылар
Топ өз қызметкерлеріне Топ ұйымдары мен өз қызметкерлері арасындағы Ұжымдық шарттарға сәйкес зейнетке шыққанға дейін де және кейін де ұзақ мерзімді сыйақы төлейді. Ұжымдық шарт, атап айтқанда, зейнеткерлікке шыққанда біржолғы жәрдемақы төлеуді, еңбекке жарамсыздық, мерейтой және қаза болу жағдайында қызметкерлерге материалдық көмек көрсетуді және басқасын көздейді. Жәрдемақы алу құқығы әдетте қызметкердің зейнеткерлікке шыққанға дейін жұмысты жалғастырумен байланыстырылады.

Біржолғы жәрдемақыларды төлеу бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу еңбек қызметі аяқталуы бойынша белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіс бойынша қызметкердің еңбек қызметі ішінде жүзеге асырылады. Жыл ішінде туындаған актуарлық пайда мен зиян басқа жиынтық кірістің құрамында көрсетіледі. Осы мақсат үшін актуарлық пайда мен зиян актуарлық болжамдарға өзгерістердің әсерін де, актуарлық болжамдар мен нақты деректер арасындағы айырмаларға байланысты бұрынғы тәжірибенің әсерін де қамтиды. Басқа өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, бұрынғы қызметтер құнын және кадрлар қысқаруын немесе жасалған есеп айырысуларды қоса алғанда ағымдағы кезеңде танылады.

Зейнетақы міндеттемелерін есепке алғанда қолданылған аса елеулі болжамдар – бұл шегерім мөлшерлемесі мен қайтыс болуды болжау. Дисконт мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің таза келтірілген құнын анықтау үшін қолданылады және әр жылы осындай міндеттемелер бойынша дисконт амортизациясы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржылық шығындар ретінде көрсетіледі. Қайтыс болуды болжау сыйақы төлеудің болашақ ағынын болжамдау үшін қолданылады, ол сонан соң міндеттемелердің таза келтірілген құнын алу үшін шегеріледі.

Қаржы құралдарының әділ құны

Біржолғы демалыс жәрдемақылардан басқа, қызметкерлерге сыйақылар қызметкерлерге басқа ұзақ мерзімді сыйақылар ретінде қарастырылады. Осы сыйақылар бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу қызметкердің еңбек қызметі ішінде белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіспен жүзеге асырылады. Қызметкерлерге арналған басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар бойынша актуарлық пайда мен зиян пайда немесе зиян құрамында танылады. Мұндай міндеттемелерді жыл сайынғы негізде тәуелсіз білікті актуарийлер бағалайды.

Түсімді тану мен түсімді танудың өзгерістері

Түсімді тану

Топ уәде етілген тауарды немесе қызметті (яғни активті) сатып алушыға бере отырып, атқару бойынша міндеттемені орындаған кезде (немесе қалайша) түсім мойындалады. Сатып алушы бұл активке бақылауды алғанда (немесе қалай) актив беріледі, бұл әдетте келісімшарттың бағасы белгіленген немесе айқындалатын болып табылуы, ал дебиторлық берешекті алу мүмкіндігі негізделген түрде қамтамасыз етілген деген талаппен меншік құқығын беру кезінде орын алады. Атап айтқанда, шикі мұнай мен газды, сондай-ақ мұнай өнімдері мен басқа да тауарларды ішкі нарықта сатудан түскен кірістер, әдетте, оларға меншік құқығы өткен кезде танылады. Экспортқа сату үшін меншік құқығы, әдетте, ҚР шекарасында өтеді. Түсім кез келген сауда жеңілдіктерінің сомаларын, көлемі үшін жеңілдіктер мен өтелетін салықтарды ескере отырып, алынған немесе алынуға жататын сыйақының әділ құны бойынша бағаланады.

Қосалқы қызметтерді сату қызметтің бағасы айқындалуы мүмкін және кірістердің алынуына қатысты елеулі белгісіздіктің жоқ екендігі талабымен қызметтердің көрсетілу шамасына қарай танылады.

Пайыздық кіріс пен шығыс
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын барлық қаржы құралдары бойынша пайыздық кіріс пен пайыздық шығыс тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша көрсетіледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме - осы мөлшерлеме бойынша дисконттау кезінде күтілетін болашақтағы ақшалай төлемдер немесе қаржы құралын пайдаланудың болжамды мерзімі ішіндегі немесе өте қысқа уақыт кезеңі ішіндегі түсімдер, олар қолданылатын жерде бұл қаржы активінің немесе қаржылық міндеттеменің таза баланстық құнына дәлме-дәл келтіріледі. Пайыздық кіріс қаржылық кірістің құрамына қосылады және пайыздық шығыс жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржылық шығыс құрамында көрсетіледі.

Сауда дебиторлық берешек мен сауда дебиторлық берешектің өзгерістері

Сауда дебиторлық берешек

Дебиторлық берешек Топтың шартсыз болып табылатын өтемақы сомасына құқығын білдіреді (яғни ақы төлеу мерзімінің орын алуы үшін тек уақыт қана қажет).

Шарттық міндеттемелер мен шарттық міндеттемелердің өзгерістері

Шарттық міндеттемелер

Шарттық міндеттеме – Топ сатып алушыдан өтемақыны (немесе өтемақы сомасы күтіледі) алған тауарларды немесе қызметтерді сатып алушыға беру міндеттемесі. Сатып алушы өтемақыны Топ тауарды немесе қызметті сатып алушыға беру сәтіне дейін төлеген жағдайда, Топ шарттық міндеттемені төлемді жүзеге асыру сәтіне немесе төлем төленуге жататын болған сәтте (қайсысының бұрын орын алатындығына қарай) мойындайды. Топ шарт бойынша өз міндеттемелерін орындағанда шарттық міндеттемелер түсіммен мойындалады.

Шығыстарды тану мен шығыстарды танудың өзгерістері

Шығыстарды тану

Шығыстар пайда болу сәтіне ескеріледі және олар есептеу әдісінің негізінде жатқызылған кезеңде шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі.

Табыс салығы мен табыс салығының өзгерістері

Табыс салығы

Бір жылғы табыс салығына ағымдағы табыс салығы, үстеме пайда салығы және мерзімі ұзартылған салық кіреді. Ағымдағы және алдыңғы кезеңдер үшін ағымдағы табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер салық органдарына өтеледі немесе төленеді деп болжанатын сома бойынша бағаланады. Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері мен салық заңнамасы, – есепті күнге қабылданған немесе нақты қабылданған мөлшерлемелер мен заңдар. Тікелей капиталда мойындалған баптарға қатысты ағымдағы корпоративтік табыс салығы («КТС») жиынтық кіріс туралы есепте емес, капиталдың құрамында танылады.

Үстеме пайда салығы (бұдан әрі «ҮПС») табыс салығы ретінде қарастырылады және табыс салығы бойынша шығыстардың бір бөлігін құрады. Қолданыстағы салық заңнамасына сәйкес Топ жер қойнауын пайдалануға арналған әрбір келісімшартқа қатысты ҮПС-ты жер қойнауын пайдалануға арналған әрбір бөлек келісімшарт бойынша жиынтық жылдық кірістің бір жылғы аударымдарға ара қатынасының негізінде құбылмалы мөлшерлемелер бойынша есептейді және төлейді. ҮПС-ты қолдануды кездейтін жиынтық жылдық кірістің әрбір салық жылындағы аударымдарға ара

қатынасы 1,25:1 құрайды. ҮПС мөлшерлемелері әрбір келісімшартқа қатысты аударымдардың 25% артық жер қойнауын пайдалануға арналған әрбір келісімшартқа қатысты салықтық таза кірістің (КТС пен рұқсат етілген баға белгілеулер есептен шығарылғаннан кейін салық салынатын кіріс) бір бөлігі қолданылады.

Мерзімі ұзартылған салық КТС, сол сияқты ҮПС үшін есептеледі. ҮПС мерзімі ұзартылған салық келісімшарт бойынша төленуге жататын ҮПС-тің күтілетін мөлшерлемесі бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға жатқызылған активтер үшін уақыт айырмалары бойынша есептеледі.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық есепті күнге активтердің салық базасы мен міндеттемелер және олардың қаржылық есептілігі үшін ағымдағы құны арасындағы уақыт айырмасын анықтау арқылы міндеттемелер әдісімен айқындалады.

Мерзімі ұзартылған салық міндеттемелері мына жағдайлардан басқа, барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мойындалады:

- Мерзімі ұзартылған салықтық міндеттеме гудвилді не болмаса бизнесті біріктіру болып табылмайтын және оның жасау сәтіне бухгалтерлік пайдаға да, сол сияқты салық салынатын пайдаға немесе шығынға әсер етпейтін операция бойынша активті немесе міндеттемені бастапқыда мойындаудың нәтижесінде туындайды; және
- Еншілес компанияларға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен кәсіпорындарға қатысу үлестерімен инвестицияларға байланысты салық салынатын уақыт айырмаларына қатысты, егер уақыт айырмаларын қалпына келтіру уақытын бақылау мүмкін болса және уақыт айырмасы таяу болашақта азаймайтындығына елеулі мүмкіндік бар болса.

Мерзімі ұзартылған салық активтері, мына жағдайлардан басқа, соған қарсы есептен шығарылатын уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері мен пайдаланылмаған салық шығындары есепке алынуы мүмкін салық салынатын пайда болады деген едәуір ықтималдылық болатын дәрежеде барлық есептен шығарылатын уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық шығындары бойынша танылады:

- Есептен шығарылатын уақыт айырмаларына қатысты мерзімі ұзартылған салық активтері бизнесті біріктіру болып табылмайтын және операцияны жасау сәтіне бухгалтерлік пайдаға да, сол сияқты салық салынатын пайдаға немесе шығынға әсер етпейтін мәміле бойынша активті немесе міндеттемені бастапқыда мойындаудың нәтижесінде туындағанда; және
- Еншілес ұйымдарға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке қатысу үлесімен инвестицияларға байланысты шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты мерзімі ұзартылған салық активтері таяу болашақта уақыт айырмашылықтары пайдаланылуы және соған қарсы уақыт айырмаларын пайдалануға болатындай жеткілікті салық салынатын пайда болуы мүмкін екендігі елеулі бар дәреже ғана танылады.

Мерзімі ұзартылған салық активтерінің ағымдағы құны әрбір есепті күнге қайта қаралады және егер кейінгі қалдырылған салық активтерінің барлығын немесе бір бөлігін пайдалануға мүмкіндік беретін жеткілікті салық салынатын табысқа қол жеткізу шамалы деп бағаланатын дәрежеде азаяды. Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін пайдалануға мүмкіндік беруі елеулі мүмкіндігі пайда болатын дәрежеде танылады. Мерзімі ұзартылған салық активтері мен міндеттемелер есепті күнге қолданысқа енгізілген немесе есепті күнгі жағдай бойынша күшіне енген немесе нақты күшіне енген салық мөлшерлемелерінің (және салық заңнамасының) негізінде міндеттемелер өтеліп, актив өткізілгенде есепті жылда қолданады деп болжанып отырған салық мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Тікелей капиталда мойындалған баптарға қатысты мерзімі ұзартылған салық жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте емес, капиталдың құрамында танылады. Мерзімі ұзартылған салық активтері және мерзімі ұзартылған салық міндеттемелері егер ағымдағы салық активтері ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы есепке алудың заңда бекітілген құқығы бар болса және кейінге қалдырылған салықтар сол бір салық салынатын компанияға және салық органына жататын болса, бір-біріне қарама-қарсы есепке алынады. Мерзімі ұзартылған салық активтері бойынша активтер салық салынатын уақытша айырмалар мен осындай шығыстардың коммерциялық сипатының негізделетіндігі мүмкіндігі бар дәрежеде барлық резервтер мен ауыстырылған салық шығындары бойынша танылады. Басшылықтың елеулі пайымдаулары жоспарланатын деңгей мен кірістілік уақытының негізінде, сондай-ақ салықтық жоспарлау стратегиясының табысты қолданылуының негізінде танылуы мүмкін кейінге қалдырылған салық жөніндегі активтерді бағалау үшін талап етіледі.

Капитал

Бақыланбайтын қатысу үлесі

Бақыланбайтын қатысу үлестері Компанияның акционерлеріне жататын капиталдан бөлек меншікті капиталдың құрамында қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген. Еншілес ұйымның шығындары тіпті егер бұл теріс сальдоға әкеп соқтырған жағдайда да Топ акционерлеріне және бақыланбайтын қатысу үлесіне жатады.

Дивидендтер

Дивидендтер есепті мерзімге дейін жарияланған жағдайда ғана міндеттемелер ретінде танылады және есепті мерзімдегі капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есепті күнге дейін жарияланса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ шығаруға арналған шоғырландырылған қаржылық есептілікті бекіткен күнге дейін жарияланса, есептілікте ашып көрсетіледі.

Акционерлерге бөлу

Топ ҚР Президентінің Тапсырмасы бойынша Үкіметтің Қаулыларына немесе Самұрық-Қазынаның шешімдеріне немесе нұсқаулықтарына сәйкес шеккен шығындар капитал арқылы бөлулер ретінде ескеріледі. Мұндай шығындарға Топтың профильді емес қызметіне (әлеуметтік нысандарды салу және Самұрық-Қазынаға беруге арналған) байланысты шығыстар кіреді

Есепті күннен кейінгі оқиғалар

Есепті жыл аяқталғаннан кейін орын алған және қаржылық жағдай туралы есепті дайындау күніне болған шарттардың дәлелдерін білдіретін оқиғалар (түзетуші оқиғалар) шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Есепті жыл аяқталғанда болған және түзетуші оқиғалар болып табылмайтын оқиғалар, егер олар мәнді болса, шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелерде ашылады.

4. Маңызды есептік бағалаулар мен пайымдаулар

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау оның басшылығынан есептілікте көрсетілетін түсімдер, шығыстар сомасына, активтерге және міндеттемелерге, сондай-ақ есепті күнге шартты міндеттемелер туралы ақпаратты ашуға әсер ететін бағалау мәндерін және болжауларды пайымдау мен анықтау енгізуді талап етеді. Алайда осы болжаулар мен бағалау мәндеріне қатысты айқынсыздық келешекте осындай болжаулар мен бағалау қолданылатын активтер мен міндеттемелердің ағымдағы құнын елеулі түзетуді талап етуі мүмкін.

Құнсыздану тестін жүргізу кезінде қабылданған жорамалдар

Топ ұзақ мерзімді активтердің құнсыздану белгілерінің болуын бағалады және құнсыздану белгілері анықталған жерде Топ құнсыздануға тест өткізді.

Топтың Brent маркалы мұнайға болжамды бағаларға, теңгенің АҚШ долларына айырбастау бағамы мен инфляцияның көрсеткіштеріне қатысты ұзақ мерзімді жорамалдары қайта қаралды және сыртқы дерек көздерінен алынған болжамдарға және ұзақ мерзімді нарықтық үміттерді болжайтын тәуелсіз зерттеу ұйымдарының бағалауларына негізделген. Өндіріс көлемдерінің есептеулері еншілес ұйымның дәлелденген әзірленген және әзірленбеген қорларына, сондай-ақ елеулі бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялар үшін дәлелденген және ықтимал қорларына негізделген. Өндіру кезеңі жер қойнауын пайдалану келісімшарттарының қолданылу мерзімінің аяқталу күнімен не болмаса Топтың лицензияның қолданылу мерзімін ұзартуға ниеті болғанда, лицензияның қолданылу мерзімін

ұзарту кезеңімен айқындалады. Өндірістің бағаланған көлемі Топтың өндірістік жоспарларына негізделген, олар, негізінен, жер қойнауын пайдалану келісімшарттарының қолданылу мерзімін ұзартуға арналған өтінімдерді беру үшін пайдаланылады.

Дисконттау мөлшерлемелері ақша ағындарын жасайтын бөлек бірлік капиталының орташа алынған құнының негізінде есептелді және функционалдық валютаға, өндіріс кезеңіне, тәуекел үшін сыйлықақыға, бета коэффициентке және ақша ағындарын жасайтын тиісті бірліктің меншікті және қарызға алынған қаражатының ара қатынасына қарай 10,86%-дан бастап 14,96%-ға дейін құбылып отырды.

Ұзақ мерзімді баға жорамалдары Bloomberg consensus, сондай-ақ қысқа мерзімді жорамалдың негізінде қабылданды, әрі солар бойынша бағалар 2022 жылға нақты көрсеткіштерде төменде көрсетілген:

	2023 жыл	2024 жыл	2025 жыл	2026 жыл	2027 жыл
Brent маркалы мұнай (ICE Brent \$/баррель)	93,94	88,00	85,00	80,05	81,65

«Мұнай мен газды барлау және өндіру» сегментінде құнсыздану шығыстары 2022 жылы 12.113 миллион теңге болды. Құнсыздану бойынша шығыстар негізінен «Оңтүстік Өріқтау» жобасы бойынша 8.895 миллион теңге мөлшерінде және «Исатай» жобасы бойынша 3.172 миллион теңге мөлшерінде барлау және бағалау жөніндегі активтерге жатады.

Көптеген мұнай және мұнайды қайта өңдейтін активтердің өтелетін құнының баланстық құнынан асуы бағалардың өзгеруіне немесе басқа да жорамалдарға сезімтал келеді. Келесі қаржы кезеңдерінің ішінде болған өзгерістер бұл активтердің өтелетін құны олардың ағымдағы баланстық құнынан асып түсуіне немесе төмен болып қалуына әкеп соқтыра алады және тиісінше, сол кезеңде құнсызданудың қалпына келу немесе есептелу тәуекелі бар.

Мұнай және газ қорлары

Мұнай мен газдың қорларын бағалау тозу, ескіру және амортизация бойынша Топтың есеп айырысуында маңызды фактор болып табылады. Топ Қоғамның мұнай-газ инженерлерінің әдістемесіне сәйкес өзінің мұнай мен газ қорларын бағалайды. Мұнай-газ инженерлері қоғамының әдістемесі бойынша қорларды бағалау кезінде Топ ұзақ мерзімді жоспарлы бағаларды пайдаланады. Дәлелденген қорларды бағалау үшін жоспарлы бағаларды пайдалану жыл соңына спот бағаларды пайдалануға тән тұрақсыздықтың ықпалын жояды. Басшылық ұзақ мерзімді жоспарлы бағалар бойынша жорамалдар өндіру қызметінің ұзақ мерзімді сипатына көбірек сәйкес келеді және мұнай мен газдың қорларын бағалау үшін барынша лайықты негізді білдіреді деп есептейді.

Қорлардың барлық бағалаулары кейбір белгісіздік дәрежесін білдіреді. Белгісіздік негізінен мұндай деректерді бағалау және түсіндіру сәтіне қолжетімді болатын геологиялық және инженерлік деректердің көлеміне тәуелді болады.

Салыстырмалы түрдегі белгісіздік деңгейі қорларды екі негізгі санаттың біріне: дәлелденген немесе дәлелденбеген қорларға жатқызу арқылы көрсетілуі мүмкін. Дәлелденген қорларды өндіруде дәлелденбеген қорлармен салыстырғанда үлкен айқындылық бар және дәлелденген қорлар оларды өндіру мүмкіндігіне қатысты белгісіздіктің прогрессивті өсуін белгілеу үшін әзірленген және әзірленбеген қорларға бөлінуі мүмкін.

Жыл сайын бағалаулар талданып, түзетіліп отырады. Түзетулер қолдағы геологиялық деректерді, өндіру туралы өнеркәсіптік параметрлерді немесе деректерді бағалау немесе қайта бағалау; жаңа деректердің; немесе бағалар бойынша жорамалдардағы өзгерістердің салдарынан туындайды. Қорларды бағалау сондай-ақ кері әрекетті арттыру үшін жобалардың қолданылуы, пласт өнімділігіндегі өзгерістердің немесе әзірлеу стратегиясындағы өзгерістердің салдарынан қайта қаралуы мүмкін. Дәлелденген әзірленген қорлар тозуды, тауысылуды және амортизацияны есептеу үшін орындалған жұмыс көлеміне тепе-тең етіп амортизация мөлшерлемелерін есептеу үшін пайдаланылады. Топ бастапқы лицензиялық кезең ішінде өндірілетін болады деп күтілетін ретінде осындай көлемді ғана дәлелденген қорларға қосты. Бұл ұзарту бойынша рәсім нәтижесіне жатқызылатын айқындылықтың болмауынан пайда болды, өйткені лицензияларды ұзарту ең соңында Үкіметтің қарауы бойынша жүзеге асырылады. Топтың лицензиялық кезеңдерін ұзарту және қорлардың көрсетілген қорларын тиісінше ұлғайту, әдетте, тозу бойынша неғұрлым төменгі шығысқа әкеледі және кірістерге біршама әсер етуі мүмкін. Дәлелденген әзірленген қорлардың кемуі тозуға, тауысылуға және амортизацияға арналған ақша аударымдарының ұлғаюына (тұрақты өндіру деңгейінде), кірістің азаюына әкеліп соқтырады және сондай-ақ мүліктің ағымдағы құнының тікелей азаюына әкеліп соқтыра алады. Салыстырмалы түрде пайдаланылатын кен орындарының саны болған кезде өткен жылмен салыстырғанда қорларды бағалауға кез келген өзгерістер тозуға, ескіруге және амортизацияға аударымдарға біршама әсер етуі мүмкіндігі болады.

Құнсыздану тестісінің жыл сайынғы нәтижелері туралы толық ақпарат 15-ескертпеде ашып көрсетілген.

Мұнай-газ активтерінің, мұнайды қайта өңдейтін және басқа активтердің өтелетіндігі

Топ активтерді немесе ақша қаражатын жасайтын активтер тобын («жасайтын бірлік») оқиға немесе жағдаяттардағы өзгерістер олардың құны өтелмейтіндігін куәландырған жағдайларда индикаторлардың болуын айқындау үшін бағалайды. Егер мұндай индикатор бар болып шықса, өткізу шығыстарын және пайдалану құнын шегере отырып әділ құнынан барынша жоғары мән ретінде қарастырылатын өтелетін құнның лайықты бағалануы жүргізіледі. Бұл есептемелер мұнайдың ұзақ мерзімді бағасы, дисконт мөлшерлемелері, болашақтағы капитал қажеттілігі, тәуекел мен белгісіздікке ұшыраған операциялық қызмет (бұл өндіру және сату көлемдерін қамтиды) сияқты бағалаулар мен жол берулерді пайдалануды қамтиды. Егер активтің немесе активтер тобының баланстық құны олардың өтелетін құнынан асатын болса, актив немесе активтер тобы құнсызданған болып есептеледі, олардың баланстық құны өтелетін құнға дейін азаяды. Өтелетін құнды бағалау кезінде келешекте күтілетін ақша ағындары активтер тобына тән болатын тәуекелдерге түзетіледі және ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағалауын және активке тән тәуекелдерді көрсететін дисконттау мөлшерлемесі бойынша келтірілген құнға дейін дисконтталады. Әділ құн активті және/немесе әкелуші бірлікті нарықтық талаптарда мәлім және мұндай мәмілені жасауға дайын тараптардың арасында сатудан түсуі мүмкін сома ретінде айқындалады және компанияға тән болуы мүмкін және жалпы қолданылмайтын факторлардың әсерін ескермейді.

Гудвилді қоса алғанда, КМГИ АҚГБ
2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топ гудвилдің және КМГИ бөлімшелерінің құнсыздануына, оның ішінде мұнай өнімдерін өткізу, қайта өңдеу және құнсыздану индикаторларының болуына орай басқа активтер бойынша тест өткізді. Құнсыздануды талдау нәтижесінде КМГИ бөлімшелерінің өтелетін құны олардың баланстық құнынан асты (15-ескертпе).

Гудвилді қоса алғанда, ПМХЗ
2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанына Топтың «Павлодар мұнай-химия зауыты» ЖШС-ті (бұдан әрі - «ПМХЗ») сатып алуымен байланысты 88.553 миллион теңге мөлшерінде гудвилі бар (19-ескертпе). 2022 және 2021 жылдардың желтоқсанында Топ қазіргі уақытта қолданылатын толлинг нобайын пайдалана отырып, ПМХЗ гудвиліне жыл сайынғы тестілеуді өткізді. Құнсыздану индикаторларын талдау кезінде Топ шикі мұнайды қайта өңдеу көлемдерінің болжамын, мұнайды қайта өңдеу тарифтерін, күрделі шығындарды және басқа да факторларды ескерді. ПМХЗ өтелетін құнды дисконтталған ақша ағындарының үлгісін пайдалана отырып есептеді. 2022 жылы 12,86% (2021: 12,06%) дисконттау мөлшерлемесі салықтарға дейін капиталдың орташа алынған құнының негізінде есептелді. Ажырамайтын тәуекел жеке бета-факторды қолдану арқылы қосылды. Бета-фактор ортақ қолжетімді нарықтық деректердің негізінде бағаланды. 2031 жылға дейінгі болжамды ақша ағындары басшылықтың ықтимал операциялық және күрделі шығындар бойынша ағымдағы бағалауын болжайтын, ПМӨЗ-дың 2023-2027 жылдарға (2021: 2022-2026 жылдар) бес жылдық бизнес-жоспарына негізделген. 2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша пайдалану құндылығының негізінде есептелген ПМХЗ гудвилінің өтелетін құны оның баланстық құнынан көп болды, тиісінше, құнсыздану танылмады.

Болжамдардағы өзгерістерге сезімталдық
ПМХЗ гудвилінің өтелетін құнын бағалау нәтижелері негізгі жорамалдарды, атап айтқанда, дисконттау мөлшерлемесін өзгертумен, сондай-ақ терминалдық кезеңде жоспарланған EBITDA мәндерін өзгертумен байланысты жол берулерді өзгертуге сезімтал болып табылады. Дисконттау мөлшерлемесінің 1,0%-дан 13,86%-ға дейін артуы (2021: 13,06%) және EBITDA жоспарланған мәнінің терминалды кезеңде 1%-ға төмендеуі ПМХЗ жасайтын бірліктің өтелетін құнының оның баланстық құнына дейін азаюына әкеп соқтырмайды.

Басқа да АҚГБ
Топтың шикізат тауарларына бағаларды қайта қарау және басқа да жорамалдар «Шикі мұнай мен мұнай өнімдерін қайта өңдеу және өткізу» АҚГБ басқа сегменттерінде құнсыздану шығыстарының пайда болуына әкеп соқтырмады.

Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер
Мұнай-газ активтері
Белгілі бір келісім-шарттардың талаптары бойынша заңнамаға және нормативтік-құқықтық актілерге сәйкес Топтың негізгі құралдарды қайта монтаждау және жою және кез келген кен орындарындағы жер учаскелерін қалпына келтіру бойынша заңды міндеттемелері болады. Атап айтқанда, Топтың міндеттемелеріне барлық өндірістік емес ұңғымаларды біртіндеп жабу және құбырларды, ғимараттарды қайта монтаждау және келісімшарттық аумақты рекултивациялау сияқты қызметті түпкілікті тоқтату, сондай-ақ әрбір өндірістік учаскеде қоршаған ортаны ластау бойынша пайдаланудан шығару әрекеттері жатады. Лицензияның қолданылу мерзімі Топтың қарауы бойынша ұзартылмайтындықтан, түпкілікті жабу бойынша кен орнындағы міндеттемелерді өтеудің есеп мерзімі әрбір лицензиялық кезең

аяқталған күн болып табылады. Ұңғымаларды жоюды қаржыландыру бойынша Топтың міндеттемелерінің және түпкілікті жабу бойынша шығыстардың көлемі тиісті келісім-шарттардың және қолданыстағы заңнаманың талаптарына байланысты.

Міндеттемелер лицензиялық кезең соңында түпкілікті жою және түпкілікті жабу бойынша мұндай шығыстарды қаржыландыру бойынша келісімшарт та, заңнама да белгілі бір міндеттемені түсіндірмеген сол жағдайларда танылмайды. Мұндай шешімді қабылдау кейбір айқындылықтың болмауымен және біршама байымдаулармен түсіндіріледі. Басшылықтың мұндай міндеттемелердің болуына немесе болмауына қатысты бағасы Үкіметтің саясаты мен тәжірибесіндегі немесе жергілікті салалық тәжірибеге өзгерістермен бірге өзгеруі мүмкін.

Топ активтердің істен шығуы бойынша міндеттемелерді әрбір келісім-шарт бойынша бөлек есептейді. Міндеттемелердің сомасы инфляцияның күтілетін деңгейіне түзетілген және қазақстандық нарыққа төн тәуекелдерге түзетілген өтпелі экономикамен елдің мемлекеттік борышы бойынша орташа ұзақ мерзімді тәуекелсіз пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған міндеттемелерді өтеу үшін күтілетін, талап етілетін ретіндегі бағаланған шығындардың ағымдағы құны болып табылады.

Активтердің істен шығуы бойынша міндеттеме әрбір есепті күнге қайта қаралады және «Негізгі құралдардың объектісін пайдаланудан шығару, олар орналасқан учаскедегі табиғи ресурстарды қалпына келтіру бойынша міндеттемелерге және өзге де осыған ұқсас міндеттемелерге өзгерістер» 1 КИМСФО түсіндірмеге сәйкес ең үздік бағаны көрсету үшін түзетіледі.

Активтерді жабуға және есептен шығаруға болашақтағы шығындарды бағалау кезінде мәнді бағалар мен басшылық жасаған пайымдаулар пайдаланылды. Бұл міндеттемелердің көпшілігі алыс болашаққа жатқызылады және заңнама талаптарындағы түсініксіздіктен басқа, Топтың бағасына активтерді жою технологиясындағы, шығындардағы және салалық тәжірибедегі өзгерістер әсер етуі мүмкін. Топ ағымдағы жылдың бағасын және ұзақ мерзімді инфляция деңгейінің орташа мәнін пайдалана отырып, ұңғымаларды болашақ жою құнын бағалайды.

Ұзақ мерзімді инфляция және Топ кәсіпорындары бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп бойынша міндеттемелерді айқындау үшін пайдаланылған дисконттау мөлшерлемелері 2022 жылғы 31 желтоқсанда 2,09%-дан 15,05%-ға дейін және тиісінше 6,42%-дан 12,38%-ға дейінгі аралықта болды (2021 жылғы 31 желтоқсан: 2,23%-дан 8,10%-ға дейін және 3,80%-дан 10,25%-ға дейін). 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың мұнай-газ активтерін жою міндеттемесіне резервтің баланстық құны 88.163 миллион теңгені құрады (2021 жылғы 31 желтоқсанға: 174.913 миллион теңге) (29-ескертпе).

Магистральдық мұнай құбырлары мен газ құбырлары

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистральдық құбыр туралы» ҚР Заңына сәйкес, «ҚазТрансОйл» АҚ (бұдан әрі - ҚТО) пайдаланып болғаннан кейін магистральдық құбырды жою және кейіннен қоршаған ортаны қалпына келтіру, соның ішінде жерді қайта өңдеу бойынша шаралар жүргізу бойынша заңды міндеттемесі бар. Мұнай құбырларын жою және топырақ құнарлығын қалпына келтіру бойынша міндеттеменің резерві Топ есептеген қайта монтаждау және топырақ құнарлығын қалпына келтіру жұмыстарының құны негізінде бағаланады. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша құбырларды жою және топырақтың құнарлылығын қалпына келтіру бойынша міндеттемеге резервтің теңгерімдік құнын 40.665 миллион теңге құрады (2021 жылғы 31 желтоқсанға: 34.547 миллион теңге) (29-ескертпе).

Экологиялық оңалту

Қазақстанда қоршаған ортаны қорғау жөніндегі заңнама даму үдерісінде, сондықтан да тұрақты өзгерістерге ұшырады. 2021 жылғы 1 шілдеден бастап заңды күшіне енген ҚР Экологиялық кодексіне түзетулерге сәйкес Басшылық Топтың қаржылық жағдайына және қызметінің нәтижелеріне әсер етуі мүмкін ықтимал міндеттемелер бар деп санайды.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті шығару күніне Топ өзгерістерді талдайды және осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілгендерді қоспағанда, активтерді шығарумен және жерді рекультивациялаумен байланысты қосымша әлеуетті міндеттемелердің сомасын дұрыс бағалай алмайды.

Топ жағдайды қадағалап отыруды жалғастырады және жаңа фактілер мен мән-жайларды, сондай-ақ ҚР Экологиялық кодексін қолдануға қатысты мемлекеттік орган ұсынған кез келген түсініктемелерді ескеретін болады.

Топ бағалау да жасайды және экологиялық тазарту жұмыстары мен оңалтуға міндеттемелер бойынша резервтер қалыптастыру бойынша пайымдау шығарады. Қоршаған ортаны қорғауға шығындар капиталдандырылады немесе олардың болашақ экономикалық пайдасына қарай шығыстарға жатқызылады. Өткен қызметте пайда болған қазіргі жағдайға жатқызылатын және болашақ экономикалық пайдасы жоқ шығындар шығыстарға жатқызылады.

Міндеттемелер шығындар туралы ағымдағы ақпараттың және топырақ құнарлығын қалпына келтіру бойынша күтілетін жоспарлардың негізінде айқындалып, дисконтталған негізде ескеріледі. Топтың экологиялық оңалту резерві Топ қолданыстағы қазақстандық және еуропалық нормативтік базалардың талаптарын сақтауға қажетті күтілетін шығындарды тәуелсіз бағалауға негізделген басшылықтың үздік бағасын білдіреді. Топ бұл міндеттемені, 2023 жылдың жылдық бюджетін қосылған шығындар бөлігін қоспағанда, ұзақ мерзімді ретінде жіктеді. Экологиялық оңалту жөніндегі резервтерге қатысты іс жүзіндегі шығындар заңнамадағы және нормативтік-құқықтық актілердегі өзгерістер салдарынан бағалардан, қоғамдық күтулерден, тазарту технологияларындағы аумақтық жағдайлар мен өзгерістерді анықтау мен талдаудан ерекшеленуі мүмкін. Экологиялық оңалтудағы міндеттемелер бойынша резервтегі өзгерістер 29-ескертпеде ашылып көрсетілген.

Қызметкерлерге сыйақылар

Зейнеткерлікке шыққанға дейін және одан кейін қызметкерлерге сыйақылар бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелердің құны және келтірілген міндеттемелер құны актуарлық әдіс қолданылып белгіленеді. Актуарлық әдіс келешекте нақты нәтижелерден айырмашылығы болуы мүмкін түрлі болжамдарды қолдануды білдіреді. Актуарлық әдіс шегеру мөлшерлемелері, келешекте жалақының өсімі, өлім-жітім деңгейі және келешекте қызметкерлерге сыйақылар өсімі туралы болжамдарды қамтиды.

Негізгі болжамдарды бағалаудың күрделілігіне және жұмыскерлердің еңбек қызметін аяқтауы бойынша олардың сыйақылары бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді сипатына орай мұндай міндеттемелер осындай болжамдардың өзгерістеріне аса сезімтал келеді. Барлық болжамдар әрбір есепті күнге қайта қаралады.

Салық салу

Салық тәуекелдерін бағалау кезінде, басшылық Топ даулай алмайтын немесе есептей алмайтын салық заңнамасын сақтамауды мүмкін болатын саласы ретінде қарайды, ол егер қосымша салықтар салық органдарында есептелінетін болса табысты түрде шағымдана алады. Мұндай анықтау мәнді пайымдауларды шығаруды талап етеді және салық заңнамасы мен нормативтік құқықтық актілердегі өзгерістер, жер қойнауын пайдалануға Топтың келісім-шарттарында салық салу талабына түзету, салық талқылауларынан өзі күтетін шешімдер бойынша күтілетін нәтижелерді және сәйкестікті тексеруге салық органдары жүзеге асыратын нәтиженің негізінде анықтау нәтижесінде өзгеруі мүмкін. Табыс салығынан басқа, басқа да салықтар бойынша резервтер 29-ескертпеде ашылып көрсетілген салықтар бойынша резервтердің құрамына кіреді. Табыс салығынан басқа, басқа да салықтар бойынша шартты міндеттемелер 35-ескертпеде ашылып көрсетіледі. Табыс салығы бойынша резервтер мен шартты міндеттемелер құрамына кіреді және табыс салығы бойынша міндеттемелер немесе шартты міндеттемелер ретінде ашылып көрсетіледі (32 және 35-ескертпелер).

Негізгі құралдардың пайдалы қызмет ету мерзімі

Топ әрбір қаржы жылының соңында жылына кем дегенде бір рет негізгі құралдардың қалған пайдалы қызмет ету мерзімін бағалайды, егер күту өткен бағалаудан ерекшеленген жағдайда, өзгерістер «Есеп саясаты, есеп бағаларындағы өзгерістер және қателер» 8 ХҚЕС-ке (IAS) сәйкес есеп бағалауларындағы өзгерістер ретінде перспективті ескеріледі.

Қаржы құралдарының әділ құны

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте танылған қаржы құралдарының және қаржылық міндеттемелердің әділ құны осы активті нарықтар негізінде анықталмайтын жағдайларда, ол дисконтталған ақша ағындарының моделін қоса алғанда, бағалау әдістерін пайдалана отырып, анықталады. Мүмкіндігіне қарай осы модельдер үшін бастапқы деректер ретінде алайда, бұл іс жүзінде жүзеге асыру мүмкін болмаған жағдайларда, бақылаушы нарықтардан түсетін ақпарат пайдаланылады, әділ құнды белгілеу үшін пікірдің белгілі бір үлесі талап етіледі. Пайымдаулар өтімділік тәуекелі, несиелік тәуекел және өзгермелілік сияқты осындай бастапқы деректерді есепке алынуын қамтиды. Осы факторларға қатысты болжамдарға өзгерістер шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарында көрсетілген қаржы құралдарының әділ құнына ықпал етуі мүмкін. Егжей-тегжейі 34-ескертпеде ашылған.

5. 5. Бақылаудан айырылу

«PSA» ЖШС (бұдан әрі - PSA)

2022 жылғы 20 желтоқсанда Компания «Samruk-Kazyna Trust» корпоративтік қорының пайдасына PSA-ға қатысу үлесінің 100%-ын 1 теңгеге берді. Нәтижесінде Топ PSA бақылауын жоғалтты.

2022 жылғы 20 желтоқсанда аяқталған кезеңдегі PSA нәтижелері былайша болды:

Миллион теңгемен	2022 жылғы 1 қаңтар -2022 жылғы 20 желтоқсан
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(8.950)
Қаржылық шығындар	(58)
Теріс бағамдық айырма, нетто	(39)
Кезеңдегі зиян	(9.047)

2022 жылғы 20 желтоқсанда аяқталған кезең үшін PSA-ның таза ақша ағындары былайша болды:

Миллион теңгемен	2022 жылғы 1 қаңтар -2022 жылғы 20 желтоқсан
Операциялық	(7.702)
Инвестициялық	(28)
Қаржылық	11.871
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза көбеюі	4.108

Бақылаудан айырылу күніне PSA-ның таза активтері былайша болды:

Миллион теңгемен	Бақылаудан айырылу күніне таза активтер
Активтер	
Негізгі құралдар	36
Материалдық емес активтер	64
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	255
Өтелуге жататын ҚҚС	12
Басқа да қысқа мерзімді активтер	109
Ақша қаражаты мен оның баламалары	4.137
Активтердің жиыны	4.613
Міндеттемелер	
Жалдау бойынша міндеттемелер	286
Сауда кредиторлық берешек	1.736
Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер	709
Міндеттемелер жиыны	2.731
Шығу тобымен тікелей байланысты таза активтер	1.882

PSA-ның берілуі Самұрық-Қазына тапсырмасын орындау мақсатында жүзеге асырылды. Тиісінше, бақылауды жоғалту күніндегі PSA таза активтерін сату бағасы мен баланстық құны арасындағы айырма Самұрық-Қазынамен операциялар ретінде ескерілді және капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте «Өзге де үлестірулер» жолы бойынша ұсынылды.

«ҚазТрансГаз» АҚ (бұдан әрі - ҚТГ)

2021 жылғы 11 наурызда Компания мен Самұрық-Қазына «ҚазТрансГаз» АҚ-ның (бұдан әрі - ҚТГ) жай акцияларының 100% қатысты сенімгерлік басқару шартына қол қойды. 2021 жылғы 9 қарашада Компания Самұрық-Қазынаға ҚТГ акцияларының 100%-ын 1 теңгеге берді және сенімгерлік басқару шартының қолданылуы тоқтатылды.

Мәміле алдында бірқатар заңгерлік және қаржылық талаптар орындалды, оның ішінде мемлекеттік органдар мен ҚМГ кредиторларының келісімдері алынды. Соңғы талап 2021 жылғы 8 қарашада орындалды. 2021 жылғы 8 қарашада ҚТГ тоқтатылған қызмет ретінде жіктелді.

Компанияның ҚТГ бірлескен кәсіпорны «Бейнеу-Шымкент Газ құбыры» ЖШС синдикатталған қарызының шеңберінде Компания мен ҚТГ қаржылық кепілдігі бойынша міндеттемесі ҚТГ-ға берілді (30-ескертпе).

2021 жылғы 8 қарашаға дейін ҚТГ қызметіне «Мұнайды өткізу және тасымалдау» операциялық сегментке кірді. ҚТГ берілгеннен кейін «Мұнайды өткізу және тасымалдау» сегменті сегменттер туралы ескертпеде көрсетілмейді.

2021 жылғы 8 қарашада аяқталған кезеңдегі ҚТГ нәтижелері былайша болды:

Миллион теңгемен	2021 жылғы 1 қаңтар -2021 жылғы 8 қараша
Түсім	708.110
Бірлескен кәсіпорындар пайдасындағы үлес, нетто	275.100
Қаржылық кіріс	19.750
Басқа да операциялық кіріс	18.288
Түсім жиыны және тоқтатылған қызметтен болған басқа да кірістер	1.021.248
Сатып алынған газдың және басқа да материалдардың өзіндік құны	(158.438)
Өндірістік шығыстар	(66.266)

Миллион теңгемен	2021 жылғы 1 қаңтар -2021 жылғы 8 қараша
Табыс салығынан басқа салықтар	(12.645)
Тозу, тауысылу және амортизация	(63.502)
Тасымалдау және өткізу шығыстары	(248.832)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(18.420)
Қаржылық шығындар	(36.330)
Теріс бағамдық айырма, нетто	(4.423)
Басқа да шығыстар	(4.399)
Тоқтатылған қызметтен болған табыс салығын есепке алғанға дейінгі пайда	407.993
Пайда салығы бойынша шығыстар	(55.515)
Тоқтатылған қызметтен кезеңдегі пайда	352.478

2021 жылғы 8 қарашада аяқталған кезең үшін ҚТГ-ның таза ақша ағындары былайша болды:

Миллион теңгемен	2021 жылғы 1 қаңтар -2021 жылғы 8 қараша
Операциялық	184.675
Инвестициялық	(8.689)
Қаржылық	(44.270)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза көбеюі	47.432

Бақылаудан айырылу күніне ҚТГ-ның таза активтері былайша болды:

Миллион теңгемен	2021 жылғы 8 қарашадағы жағдай бойынша
Активтер	
Негізгі құралдар	968.467
Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	662.208
Байланысты тараптардан алынған қарыздар	176.019
Өтелуге жататын ҚҚС	94.439
Тауар-материалдық қорлар	41.834
Сауда дебиторлық берешек	127.567
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	95.088
Басқа да қысқа мерзімді активтер	77.582
Ақша қаражаты мен оның баламалары	380.438
Сатуға арналған деп жіктелген активтер	2.623.642
Міндеттемелер	
Қарыздар	490.813
Резервтер	119.902
Сауда кредиторлық берешек	132.708
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер	25.157
Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер	32.694
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер	72.909
Сатуға арналған деп жіктелген активтермен тікелей байланысты міндеттемелер	874.183
Шығу тобымен тікелей байланысты таза активтер	1.749.459

Бақылаудан айырылу күніне ҚТГ-ның басқа да қысқа мерзімді міндеттемелері Компанияның 6.445 миллион теңге сомаға қаржылық кепілдігі бойынша міндеттемелеріне түзетілді.

ҚТГ акцияларының берілуі ҚР мемлекет басшысының тапсырмасын және Самұрық-Қазынаның шешімін орындау мақсатында жүзеге асырылды. Тиісінше, бақылаудан айырылу күніне ҚТГ таза активтерін сату бағасы мен баланстық құны арасындағы айырма Самұрық-Қазынамен операциялар ретінде ескерілді.

6. 6. Жалпы бақылаумен сатып алу

Жалпы бақылаудағы бірлескен кәсіпорынды сатып алу

«Kazakhstan Petrochemical Industries Inc.» ЖШС (бұдан әрі – КПИ)

2022 жылғы 13 маусымда Самұрық-Қазына Компанияға КПИ-дегі қатысу үлесінің 49,50%-ын берді. Сатып алу құны 91.175 миллион теңгені құрады және Компаниядан алынған қаржылық көмек бойынша Самұрық-Қазына берешегінің бір бөлігін өтеу есебіне есептелді (24-ескертпе). КПИ «Атырау облысында бірінші интеграцияланған газ-химия кешенін салу» инвестициялық жобаның іске асырылуымен айналысады.

КПИ-дегі қатысу үлесінің 49,50%-ы жалпы бақылаудағы тараптардан бірлескен кәсіпорынды сатып алу ретінде көрсетілді және бірлескен кәсіпорынның баланстық құны негізінде үлестерді біріктіру әдісі бойынша ескерілді.

«Samruk-Kazyna Ondeu» ЖШС (бұдан әрі - СҚӨ), Самұрық-Қазынаның еншілес ұйымы, және Компания бірлесіп КПИ-ді бақылайды және КПИ қызметі туралы шешімдер бірауыздан қабылданады.

Сатып алу құны мен сатып алу күніндегі КПИ-дің 74.743 миллион теңге мөлшерінде сәйкестендірілетін активтері мен міндеттемелерінің баланстық құны арасындағы айырма Самұрық-Қазына пайдасына бөлу ретінде танылады және капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте «Бірлескен кәсіпорындарды сатып алу» жолы бойынша ұсынылған.

Төменде сатып алу күніне КПИ активтері мен міндеттемелерінің баланстық құны туралы ақпарат берілген (Бастамашының бухгалтерлік кітаптарының негізінде):

Миллион теңгемен	
Ұзақ мерзімді активтер	898.524
Қысқа мерзімді активтер	81.276
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(868.850)
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(77.754)
Таза активтер	33.196
Иелік ету үлесі	49,5 %
Топтың таза активтердегі үлесі	16.432
Сатып алу құны	91.175
Капитал құрамында көрсетілген сатып алу құны мен бірлескен кәсіпорынға инвестицияның баланстық құны арасындағы айырма	74.743

Жалпы бақылаудағы еншілес ұйымдарды сатып алу

KMG Kashagan B.V. (бұдан әрі - Қашаған)

2015 жылғы 16 қазанда Cooperatieve KazMunaiGaz U.A. (бұдан әрі - Кооператив), Компанияның еншілес ұйымы, Қашағандағы өз акцияларының 50%-ын 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап 2020 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі кезеңде акциялардың барлық немесе ішінара пакетін сатып алу опционымен (бұдан әрі – Опцион) Самұрық-Қазынаның пайдасына сатты. Кейінірек Опционды орындау кезеңі 2022 жылғы 31 желтоқсанға дейін ұзартылды.

2017 жылы Амстердам соты Самұрық-Қазынаға тиесілі Қашаған акцияларының 50%-на белгілі бір шектеулер (бұдан әрі - Шектеулер) қойды. Шектеулердің қолданылу кезеңінде Қашаған акциялары сатыла, беріле немесе кепілге қойыла алмады. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Шектеулер күшінде қалды.

2022 жылғы 14 маусымда Амстердам соты Шектеулерді алып тастады.

2022 жылғы 14 қыркүйекте Кооператив пен Самұрық-Қазына Опциондық келісімді өзгерту және опционды орындау туралы келісімге (бұдан әрі – өзгерістермен Келісім) қол қойды, оған сәйкес Опционды орындағаны үшін өтемақы сомасы 3.781,7 миллион АҚШ долларын құрады (капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте ұсынылған 1.777.076 миллион теңгеге баламалы).

Компания, Самұрық-Қазына және Кооператив арасында 2022 жылғы 14 қыркүйектегі өзгерістермен Келісімде және Борышты ауыстыру және өзара есеп айырысу туралы келісімде өтемақыны төлеудің мынадай тәртібі айқындалды:

- 2.476,3 миллион АҚШ доллары мөлшеріндегі сома Компаниядан алынған қаржылық көмек бойынша Самұрық-Қазына берешегін өтеу есебінен 424.587 миллион теңге мөлшеріндегі соманың бір бөлігін кейіннен есепке алу және Компания тарапынан Компанияның облигацияларын сату қаражатынан 751.631 миллион теңге мөлшерінде қалған соманы төлеу үшін келісілген айырбастау бағамы бойынша 1 АҚШ доллары үшін 475,00 теңге мөлшерінде айырбасталуға жатады (27 және 33-ескертпелер);
- 566,7 миллион АҚШ доллары мөлшеріндегі сома мәміле аяқталған күннен бастап 10 жұмыс күні ішінде төленуге тиіс (2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша төленген; төлем күніне бағам бойынша баламасы 271.032 миллион теңге);
- 375,1 миллион АҚШ доллары мөлшеріндегі сома 2022 жылғы 31 желтоқсанға дейін төленуге тиіс (2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша төленді; төлем жасау күнгі бағам бойынша баламасы 175.654 миллион теңге) және 363,6 миллион АҚШ доллары мөлшеріндегі сома 2023 жылғы 30 маусымға дейін төленуге тиіс (2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 168.239 миллион теңге) (30 және 33-ескертпелер).

2022 жылғы 15 қыркүйекте Топ мәмілені аяқтайтын өзгерістермен Келісімнің бірқатар заңды шарттарын орындады, Опционды орындады және Қашаған акцияларының 50%-ы Кооператив пайдасына қайта тіркелді.

Осылайша, Опционды орындау нәтижесінде Топ Қашағанды бақылауға алып, оны еншілес ұйым ретінде таныды. Сатып алу еншілес ұйымды жалпы бақылаудағы тараптардан сатып алу ретінде көрсетілді және алдыңғы кітаптарда көрсетілген Қашаған активтері мен міндеттемелерінің баланстық құны бойынша үлестерді біріктіру әдісі бойынша ескерілді. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы салыстырмалы шоғырландырылған есеп, 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп және 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп, сондай-ақ 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қысқартылған шоғырландырылған қаржылық есептілікке тиісті ескертпелер, сатып алу ең ерте ұсынылған кезеңнің басында болған сияқты қайта есептелді.

Берілген өтемақы мен Қашағанның таза активтері арасындағы айырма капитал құрамында көрсетілді.

Қашағанның сатып алынуын ескере отырып, салыстырмалы деректерге әсері төменде келтіріледі:

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсанға
Қаржылық жағдайға әсері:	
Активтердің өсуі	
Ұзақ мерзімді активтердің өсуі	
Барлау және бағалау бойынша активтердің өсуі	191.463
Негізгі құралдардың өсуі	3.301.832
Материалдық емес активтердің өсуі	707.161

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсанға
Пайдалану құқығы нысанындағы активтердің өсуі	27.594
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялардың азаюы	(2.404.820)
	1.823.230
Қысқа мерзімді активтердің өсуі	
Тауар-материалдық қорлардың өсуі	41.095
Сауда дебиторлық берешектің өсуі	83.139
Өтелуге жататын ҚҚС өсуі	6.534
Табыс салығы бойынша алдын ала төлемнің ұлғаюы	223
Басқа да қысқа мерзімді қаржылық емес активтердің өсуі	8.997
Басқа да қысқа мерзімді қаржы активтерінің өсуі	269
Қысқа мерзімді банк салымдарының өсуі	51.839
Ақша қаражаты мен оның баламаларының ұлғаюы	164.701
	356.797
Активтер жиынының өсуі	2.180.027
Ұзақ мерзімді міндеттемелердің өсуі	
Жалдау бойынша міндеттемелердің өсуі	20.306
Резервтердің өсуі	107.723
Басқа да ұзақ мерзімді қаржылық емес міндеттемелердің өсуі	219
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелердің өсуі	157.437
	285.685
Қысқа мерзімді міндеттемелердің өсуі	
Сауда кредиторлық берешектің өсуі	36.924
Жалдау бойынша міндеттемелердің өсуі	9.021
Резервтердің өсуі	2.202
Төленуге жататын басқа да салықтардың өсуі	10.276
Басқа да қысқа мерзімді қаржылық емес міндеттемелердің өсуі	175
	58.598
Міндеттемелер жиынының өсуі	344.283
Капиталдың өсуі	
Есептілік валютасын қайта есептеу резервінің өсуі	1.478.048
Бөлінбеген пайданың өсуі	357.696
Бас компанияның акционерлеріне жататын капиталдың өсуі	1.835.744
Капитал жиынының өсуі	1.835.744

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін
Қызмет нәтижелеріне әсері:	
Түсім және басқа да кірістер	
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	620.542
Бірлескен кәсіпорынның пайдасындағы үлес	(88.423)
Қаржылық кіріс	484
Түсім және басқа да кірістер жиыны	532.603
Шығыстар мен шығындар	
Сатып алынған мұнайдың, газдың, мұнай өнімдері мен басқа да материалдардың өзіндік құны	(10.711)
Өндірістік шығыстар	(28.026)

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін
Табыс салығынан басқа салықтар	(32.557)
Тозу, тауысылу және амортизация	(200.922)
Тасымалдау және өткізу шығыстары	(51.527)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(2.021)
Қаржылық шығындар	(13.558)
Теріс бағамдық айырма, нетто	(174)
Басқа да шығыстар	(3.118)
Шығыстар мен шығындар жиыны	(342.614)
Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайда	189.989
Пайда салығы бойынша шығыстар	(99.855)
Бір жылғы пайда	90.134
Басқа да жиынтық кіріс	
Келесі кезеңдерде пайда немесе зиян құрамында қайта жіктелуге жататын басқа да жиынтық кіріс	
Шетелдік бөлімшелердің есептілігін қайта есептеуден болған бағамдық айырма	44.248
Табыс салығы шегерілген таза басқа да жиынтық кіріс	44.248
Табыс салығы шегерілген жиынтық кіріс жиыны	134.382
Мыналарға келетін бір жылғы таза пайда:	
Бас компанияның акционерлеріне	90.134
	90.134
Мыналарға келетін жиынтық кіріс жиыны:	
Бас компанияның акционерлеріне	134.382
	134.382

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы таза ақша ағындарына әсері былайша болды:

Миллион теңгемен	2021 жыл
Операциялық	132.780
Инвестициялық	(81.122)
Қаржылық	(7.852)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза өсуі	47.432

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қашағанды сатып алуға байланысты Бас компанияның акционерлеріне қатысты капиталдың өсуі 1.701.362 миллион теңгені құрады.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте Қашағанның қызметі «Мұнай мен газды барлау және өндіру» сегментінде көрсетілген.

«KLPE» ЖШС (бұдан әрі – KLPE)

2022 жылғы 1 желтоқсанда Компания «Samruk-Kazyna Ondeu» ЖШС (бұдан әрі - СҚӨ) және «Полимер Продакшн» ЖШС, Самұрық-Қазына еншілес ұйымдарынан KLPE жарғылық капиталына қатысу үлесінің 100%-ын 2 теңгеге сатып алды. KLPE Қазақстанда алғашқы интеграцияланған газ-химия кешенін салумен айналысады.

Сатып алу нәтижесінде Top KLPE-ні бақылауға алып, оны еншілес ұйым ретінде таныды. Сатып алу еншілес ұйымды жалпы бақылаудағы тараптардан сатып алу ретінде көрсетілді және алдыңғы кітаптарда көрсетілген KLPE активтері мен міндеттемелерінің баланстық құны бойынша үлестерді біріктіру әдісі бойынша ескерілді. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы салыстырмалы шоғырландырылған есеп, 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп және 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп, сондай-ақ 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қысқартылған шоғырландырылған қаржылық есептілікке тиісті ескертпелер, сатып алу ең ерте ұсынылған кезеңнің басында болған сияқты қайта есептелді.

Берілген өтемақы мен KLPE-нің таза активтері арасындағы айырма капитал құрамында көрсетілді.

KLPE-нің сатып алынуын ескере отырып, салыстырмалы деректерге әсері төменде келтіріледі:

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсанға
Қаржылық жағдайға әсері:	
Активтердің өсуі	
Ұзақ мерзімді активтердің өсуі	
Негізгі құралдардың өсуі	18.098
Материалдық емес активтердің өсуі	108
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялардың өсуі	82
Басқа да қаржылық емес активтердің өсуі	3.129
	21.417
Қысқа мерзімді активтердің өсуі	
Табыс салығы бойынша алдын ала төлемнің ұлғаюы	42
Басқа да қысқа мерзімді қаржылық емес активтердің өсуі	62
Ақша қаражаты мен оның баламаларының ұлғаюы	3.643
	3.747
Активтер жиынының өсуі	25.164
Қысқа мерзімді міндеттемелердің өсуі	
Сауда кредиторлық берешектің өсуі	2.141
Төленуге жататын басқа да салықтардың өсуі	355
Басқа да қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелердің өсуі	187
	2.683
Міндеттемелер жиынының өсуі	2.683
Капиталдың өсуі	
Бөлінбеген пайданың өсуі	22.481
Бас компанияның акционерлеріне жататын капиталдың өсуі	22.481
Капитал жиынының өсуі	22.481

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін
Қызмет нәтижелеріне әсері:	
Түсім және басқа да кірістер	
Бірлескен кәсіпорынның зиянындағы үлес	(18)
Қаржылық кіріс	143
Түсім және басқа да кірістер жиыны	125
Шығыстар мен шығындар	
Табыс салығынан басқа салықтар	(48)
Тозу, тауысылу және амортизация	(54)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(893)
Теріс бағамдық айырма, нетто	(42)
Басқа да шығыстар	(22)
Шығыстар мен шығындар жиыны	(1.065)
Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі залал	(934)
Бір жылғы залал	(934)
Мыналарға келетін бір жылғы таза зиян:	
Бас компанияның акционерлеріне	(934)
	(934)

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы таза ақша ағындарына әсері былайша болды:

Миллион теңгемен	2021 жыл
Операциялық	(1.802)
Инвестициялық	(14.212)
Қаржылық	16.396
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза өсуі	387

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша KLPE-ні сатып алуға байланысты Бас компанияның акционерлеріне қатысты капиталдың ұлғаюы 7.019 миллион теңгені құрады.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте KLPE қызметі «Басқалары» сегментінде ұсынылған.

7. Бірлескен кәсіпорынды сатып алу

«PETROSUN» ЖШС (бұдан әрі – Petrosun)

2022 жылғы 1 шілдеде ҚР Премьер-Министрінің төрағалығымен Экономиканы, атап айтқанда жанар-жағармай материалдары нарығын монополиясыздандыру жөніндегі комиссия отырысының хаттамасына сәйкес Компания Petrosun жарғылық капиталына қатысу үлесінің 49%-ын сатып алды, оның негізгі қызметі сұйытылған көмірсутек газы мен мұнай өнімдерін сату болып табылады. Сатып алу құны 1 теңге болды. Сатып алу құны мен Petrosun сәйкестендірілетін активтері мен міндеттемелерінің 10.989 миллион теңге мөлшеріндегі әділ құны арасындағы айырмашылық жоғарыда көрсетілген хаттамадағы нұсқаулықтың негізінде Самұрық-Қазынаның салымы ретінде танылды және капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте «Бірлескен кәсіпорындарды сатып алу» жолы бойынша білдірілді (26-ескертпе).

Petrosun-дағы қатысу үлесінің 49%-ы «Қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар» 28 ХҚЕС-ке (IAS) сәйкес үлестік қатысу әдісін қолдана отырып, бірлескен кәсіпорынды сатып алу ретінде көрсетілді. «ҚАЗАҚСТАҢДАҒЫ КННК ИНТЕРНАЦИОНАЛ» ЖШС (Petrosun екінші қатысушысы) және Компания Petrosun-ды бірлесіп бақылайды және Petrosun қызметі туралы шешімдерді бірауыздан қабылдайды.

Сатып алынған күннен бастап өткен алты айдағы Petrosun пайдасындағы 23.184 миллион теңге мөлшеріндегі үлес осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке енгізілген (9-ескертпе).

Төменде сатып алу күніне Petrosun сәйкестендірілетін активтері мен міндеттемелерінің әділ құны туралы ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	
Ұзақ мерзімді активтер	35
Қысқа мерзімді активтер, қоса	103.762
Тауар-материалдық қорлар	33.770
Берілген аванстар	54.930
Қысқа мерзімді міндеттемелер, қоса	(81.371)
Шарт бойынша міндеттемелер	(34.237)
Қарыздар	(38.198)
Әділ құны бойынша сәйкестендірілетін таза активтердің жиыны	22.426
Иелік ету үлесі	49 %
Топтың әділ құны бойынша таза активтердегі үлесі	10.989
Сатып алу құны	-
Капитал құрамында көрсетілген сатып алу құны мен бірлескен кәсіпорынға инвестицияның әділ құны арасындағы айырма	10.989

8. Выручка по договорам с покупателями

Миллион теңгемен	2022 жыл	2021 жыл (қайта есептелген)
Өнім және қызмет типі		
Шикі мұнай мен газды сату	4.593.971	3.711.540
Мұнай өнімдерін сату	3.369.860	2.095.837
Мұнай мен мұнай өнімдерін қайта өңдеу қызметтері	204.390	203.425
Мұнайды тасымалдау қызметтері	187.533	170.734
Басқа да кірістер	330.630	277.799
	8.686.384	6.459.335
Географиялық өңірлер		
Қазақстан	1.215.470	978.344
Басқа елдер	7.470.914	5.480.991
	8.686.384	6.459.335
Түсімді тану уақыты		
Белгілі бір уақыт сәтінде	8.503.597	6.277.200
Кезең ішінде	182.787	182.135
	8.686.384	6.459.335

9. Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлес, нетто

Миллион теңгемен	2022 жыл	2021 жыл (қайта есептелген)
Бірлескен кәсіпорындар		
«Теңізшевройл» ЖШС	742.660	441.665
Маңғыстау Инвестмент Б.В. Тобы (ММГ)	48.486	80.154
Petrosun (7-ескертпе)	23.184	-
Valsera Holdings B.V. Group (PKOP)	21.009	11.868
«ҚазГерМұнай» ЖШС	20.530	6.108
«Қазақстан-Қытай мұнай құбыры» ЖШС	16.783	13.464
«Қазақойл-Ақтөбе» ЖШС	12.648	13.379
«КазРосГаз» ЖШС	554	20.952
«Теңіз Сервис» ЖШС	(6.497)	(3.089)
Ural Group Limited	(11.470)	(11.060)
KPI (6-ескертпе)	(18.227)	-
Басқалары	4.234	2.143
Қауымдасқан компаниялар		
«Каспий Құбыр өткізу Консорциумы»	117.763	90.904
«ПетроКазахстан Инк.»	6.502	8.042
Басқалары	13.151	5.762
	991.310	680.292

10. Сатып алынған мұнайдың, мұнай өнімдері мен басқа да материалдардың өзіндік құны

Миллион теңгемен	2022 жыл	2021 жыл (қайта есептелген)
Қайта сату үшін сатып алынатын мұнай	3.620.699	2.626.857
Қайта өңдеуге арналған мұнайдың құны	765.164	558.603
Материалдар мен қорлар	415.809	256.761
Қайта сату үшін сатып алынатын мұнай өнімдері	87.644	97.964
Қайта сату үшін сатып алынатын газ	65.068	67.017
	4.954.384	3.607.202

11. Өндірістік шығыстар

Миллион теңгемен	2022 жыл	2021 жыл (қайта есептелген)
Жалақы бойынша шығыстар	433.672	319.264
Жөндеу және қызмет көрсету қызметтері	190.577	126.172
Мұнай өнімдері бойынша туынды құралдардан іске асырылған зиян (30-ескертпе)	121.539	14.954
Электр қуаты	119.205	98.258
Қысқа мерзімді жалдау бойынша шығыстар	78.568	28.213
Көлік шығыстары	30.953	52.187
Қоршаған ортаны қорғау	21.461	6.929
Тауар-материалдық қорларды таза өткізу құнына дейін есептен шығару	19.473	5.631
Басқалары	126.940	69.449
	1.142.388	721.057

12. Табыс салығынан басқа салықтар

Миллион теңгемен	2022 жыл	2021 жыл (қайта есептелген)
Шикі мұнай экспортына кіріс салығы	215.765	129.056
Пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық	163.334	123.010
Экспорттық кеден бажы	131.732	107.074
Акциз	90.012	35.227
Мүлікке салынатын салық	29.222	27.642
Басқа салықтар	47.740	39.235
	677.805	461.244

13. Тасымалдау және өткізу шығыстары

Миллион теңгемен	2022 жыл	2021 жыл (қайта есептелген)
Тасымалдау	153.403	139.016
Жалақы бойынша шығыстар	16.591	11.899
Басқалары	35.346	32.524
	205.340	183.439

14. Жалпы және әкімшілік шығыстар

Миллион теңгемен	2022 жыл	2021 жыл (қайта есептелген)
Жалақы бойынша шығыстар	77.671	65.792
Кеңес беру қызметтері	20.668	15.925
Қызмет көрсету шығыстары	6.148	5.620
Әлеуметтік төлемдер	5.829	4.594
Сауда дебиторлық берешек пен басқа да қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша күтілетін несиелік зиян резервін есептеу (23-ескертпе)	2.756	3.268
Есепке алынбаған ҚҚС	2.582	2.599
Байланыс қызметтері	1.861	4.081
Айыппұлдар, салықтар мен өсімпұлдар бойынша резервті есептеу	605	2.114
Басқа да қысқа мерзімді қаржылық емес активтер бойынша құнсыздану резервін есептеу (23-ескертпе)	2	101
Өтелуге жататын ҚҚС-ты қалпына келтіру	(1.942)	(5.144)
Басқару шығыстары	-	21.478
Басқалары	43.988	30.964
	160.168	151.392

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін жалақы бойынша шығыстар 527.934 миллион теңге болды (2021: 396.955 миллион теңге) және жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте өндірістік шығыстардың, тасымалдау және өткізу шығыстарының және жалпы әрі әкімшілік шығыстардың құрамында көрсетілді.

15. Негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің, сатуға арналған деп жіктелген активтердің құнсыздануы және барлау бойынша шығыстар

Миллион теңгемен	2022 жыл	2021 жыл (қайта есептелген)
Құнсызданудан болған шығыстар және құнсыздануды қалпына келтіру		
Негізгі құралдар (17-ескертпе)	562	17.013
Материалдық емес активтер (19-ескертпе)	139	(59)
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	7	-
Сатуға арналған деп жіктелген активтер	-	3.770
	708	20.724
Барлау шығыстары (құнсыздану және есептен шығару) (18-ескертпе)		
«Оңтүстік Өріктау» жобасы	8.895	-
«Исатай» жобасы	3.172	-
«Жамбыл» жобасы	-	59.283
ҚМГ БӨ-дегі браунфилдер	-	19.800
Басқалары	46	-
	12.113	79.083
	12.821	99.807

Келесі АҚГБ бойынша құнсыздану залалы танылды:

Миллион теңгемен	2022 жыл	2021 жыл (қайта есептелген)
«Барыс», «Бүркіт», «Бекет Ата» және «Түркістан» теңіз кемелері	1.801	4.453
КМГИ АҚГБ	-	8.298
Басқалары	(1.093)	7.973
	708	20.724

Теңіз кемелері

«ҚазақТеңізКөлікФлоты» ЖШС теңіз кемелерінің өтелетін құны пайдалану құндылығының әдісі негізінде айқындалды. Пайдалану құндылығы келешек ақша ағындарының келтірілген құны ретінде бағаланды, олар, қолданыстағы және ықтимал келісімшарттардың қолданылу мерзімінің соңына дейін кемелерден алынады, пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесі 14,00% (2021 жыл: 10,70%) болды. 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы тесттің нәтижесінде Топ 1.801 миллион теңге мөлшерінде (2021 жыл: «Барыс» және «Бүркіт» кемелері бойынша 4.453 миллион теңге) «Барыс», «Түркістан» және «Бекет Ата» кемелерінің құнсыздануынан болған залалды мойындады.

КМГИ АҚГБ

2021 жылғы 2 шілдеде КМГИ еншілес ұйымы Petromidia мұнай өңдеу зауытында (бұдан әрі - «Petromidia») өрт шығуына және салдарынан, зиян шеккен объектілер қалпына келтірілгенге дейін өндірістің уақытша тоқтап қалуына әкеп соқтырған оқиға болды. КМГИ оқиғаның салдарын бағалап, 1.615 миллион теңге мөлшерінде Petromidia-ның негізгі құралдарының құнсыздануынан болған залалды таныды.

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін, негізгі құралдарды инспекциялау нәтижелері бойынша, КМГИ 6.683 миллион теңге сомаға негізгі құралдардың құнсыздануынан болған залалды таныды.

2022 жылы құнсыздануға жасалған талдаудың негізінде КМГИ АҚГБ құнсыздануы анықталмады.

Барлау шығыстары

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде Топ «Оңтүстік Өріктау» жобасы бойынша барлау және бағалау активтері бойынша 8.895 миллион теңге мөлшерінде құнсызданудан болған залалды мойындады, ол бойынша Топ келісімшарттық аумақты Үкіметке қайтару жөнінде шешім қабылдады.

Сондай-ақ, Топ Компания және жоба бойынша екінші әріптес Isatay Operating Company LLP жобадан шығу және келісімшарттық аумақты Үкіметке қайтару туралы шешім қабылдаған «Исатай» жобасы бойынша 3.172 миллион теңге мөлшерінде барлау және бағалау активтері бойынша құнсызданудан болған шығынды мойындады.

2021 жылы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топ «Жамбыл» жобасы бойынша 59.283 миллион теңге мөлшерінде барлау мен бағалау активтерін есептен шығарды, сол бойынша жер қойнауын пайдалану келісімшартты бұзылып, келісімшарттық аумақ Үкіметке қайтарылды. Сондай-ақ, Топ «Тайсойған» учаскесінде келісімшарттық аумақты ішінара азайтты және, тиісінше, 19.800 миллион теңге сомаға барлау және бағалау бойынша шығыстарды есептен шығарды.

16. Қаржылық кіріс / қаржылық шығындар

Қаржылық кіріс

Миллион теңгемен	2022 жыл	2021 жыл (қайта есептелген)
Банк салымдары, қаржы активтері, қарыздар мен облигациялар бойынша пайыздық кіріс	115.476	65.282
Шығарылған қаржылық кепілдіктердің амортизациясы	-	1.704
Пайыздық кірістің барлығы	115.476	66.986
Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржы активтерін қайта бағалау	895	12.022
Басқалары	4.216	6.218
	120.587	85.226

Қаржылық шығындар

Миллион теңгемен	2022 жыл	2021 жыл (қайта есептелген)
Қарыздар мен облигациялар бойынша пайыздық шығыс	258.135	226.691
Қарыздың мерзімінен бұрын өтелуі үшін комиссия (27-ескертпе)	4.498	-
Жалдау шарттары бойынша пайыздық шығыс (28-ескертпе)	4.188	5.151
Опционды орындағаны үшін Самұрық-Қазына алдындағы берешек дисконтының амортизациясы (30-ескертпе)	3.929	-
Пайыздық шығыстың барлығы	270.750	231.842
Активтердің, экологиялық міндеттемелер мен басқа да резервтердің есептен шығарылуы бойынша міндеттемелер дисконтының амортизациясы (29-ескертпе)	17.947	12.871
Ақтуарлық міндеттемелер бойынша дисконт амортизациясы (29-ескертпе)	4.723	4.412
Басқалары	13.426	13.698
	306.846	262.823

17. Негізгі құралдар

Миллион теңгемен	Мұнай-газ активтері	Мұнай құбырлары	Қайта өңдеу активтері	Ғимараттар мен құрылысжайлар	Машиналар мен құралжабдықтар	Көлік құралдары	Басқасы	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2020 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны (қайта есептелген)	4.407.460	808.757	1.171.110	289.702	453.821	84.661	112.138	370.587	7.698.236
Есептілік валютасын қайта есептеу	97.868	1.075	7.241	908	1.288	894	1.822	4.720	115.816
Есепті бағалаудағы өзгерістер	11.107	(382)	-	(3)	-	-	-	-	10.722
Түсімдер	54.131	3.163	2.063	6.716	42.099	6.857	3.471	338.360	456.860
Шығулар	(27.370)	(9.103)	(39.685)	(5.401)	(7.141)	(5.033)	(4.933)	(685)	(99.351)
Еншілес компанияны бақылаудан айырылу	-	-	-	(631)	(557)	(248)	(222)	(38)	(1.696)
Тозу бойынша шығыстар	(277.033)	(27.370)	(114.521)	(19.786)	(36.632)	(9.925)	(11.091)	-	(496.358)
Жинақталған тозу және шығулар бойынша құнсыздану	23.602	8.586	11.649	4.525	5.935	4.102	4.710	373	63.482
(Құнсыздану) /құнсыздануды қалпына келтіру (15-ескертпе)	(3.939)	(3)	(8.276)	2	13	(4.451)	22	(381)	(17.013)
Тоқтатылған қызмет (5-ескертпе)	(32.655)	(549.852)	-	(73.865)	(261.707)	(4.196)	(4.547)	(41.645)	(968.467)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге аударымдар	-	-	(24)	(11.452)	(33.477)	(48)	(450)	-	(45.451)
Барлау және бағалау бойынша активтерден аударымдар (18-ескертпе)	16.674	-	-	-	-	-	-	-	16.674
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен аударымдар	-	-	-	2.296	-	-	7	-	2.303
Басқа да өзгерістер	(5.077)	1.387	125	1	82	1	1.408	(7.774)	(9.847)
Аударымдар	163.579	26.459	91.738	18.811	75.467	2.611	6.833	(385.498)	-
2021 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны (қайта есептелген)	4.428.347	262.717	1.121.420	211.823	239.191	75.225	109.168	278.019	6.725.910
Бастапқы құн	6.436.571	394.496	2.624.793	507.485	588.037	214.572	243.865	327.734	11.337.553
Жинақталған тозу және құнсыздану	(2.008.224)	(131.779)	(1.503.373)	(295.662)	(348.846)	(139.347)	(134.697)	(49.715)	(4.611.643)
2021 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны (қайта есептелген)	4.428.347	262.717	1.121.420	211.823	239.191	75.225	109.168	278.019	6.725.910

Миллион теңгемен	Мұнай-газ активтері	Мұнай құбырлары	Қайта өңдеу активтері	Ғимараттар мен құрылысжайлар	Машиналар мен құралжабдықтар	Көлік құралдары	Басқасы	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2021 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны (қайта есептелген)	4.428.347	262.717	1.121.420	211.823	239.191	75.225	109.168	278.019	6.725.910
Есептілік валютасын қайта есептеу	275.403	1.760	21.162	6.698	3.925	2.490	5.491	9.300	326.229
Есепті бағалаудағы өзгерістер	(105.568)	(7.609)	-	(3.405)	-	-	-	-	(116.582)
Түсімдер	84.069	638	938	18.920	9.953	5.743	873	384.227	505.361
Шығулар	(46.201)	(1.761)	(3.295)	(948)	(5.125)	(4.810)	(4.179)	(863)	(67.182)
Еншілес компанияға бақылаудан айырылу (5-ескертпе)	-	-	-	-	-	-	(36)	-	(36)
Тозу бойынша шығыстар	(262.374)	(13.821)	(110.749)	(17.008)	(26.885)	(9.395)	(10.486)	-	(450.718)
Жинақталған тозу және шығулар бойынша құнсыздану	44.364	1.651	2.901	820	4.704	4.073	3.677	625	62.815
Құнсыздануды қалпына келтіру/(құнсыздану) (15-ескертпе)	909	643	(3.009)	(1.449)	(1.017)	(140)	4.499	(998)	(562)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерден аударымдар	-	-	-	324	5	11	68	-	408
Барлау және бағалау бойынша активтерден аударымдар (18-ескертпе)	3.253	-	-	-	-	-	-	-	3.253
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен аударымдар	-	-	-	2.073	-	-	-	-	2.073
Басқа да өзгерістер	(635)	(65)	11	-	(784)	-	279	62	(1.132)
Аударымдар	176.668	22.413	46.006	15.779	41.763	1.343	5.732	(309.704)	-
2022 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	4.598.235	266.566	1.075.385	233.627	265.730	74.540	115.086	360.668	6.989.837
Бастапқы құн	6.915.401	412.952	2.765.873	560.414	646.407	222.283	258.267	411.846	12.193.443
Жинақталған тозу және құнсыздану	(2.317.166)	(146.386)	(1.690.488)	(326.787)	(380.677)	(147.743)	(143.181)	(51.178)	(5.203.606)
2022 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	4.598.235	266.566	1.075.385	233.627	265.730	74.540	115.086	360.668	6.989.837

Түсімдер

2022 жылғы түсімдер, негізінен, «Өзенмұнайгаз» АҚ-да, «Эмбамұнайгаз» АҚ-да, ҚМГ БӨ еншілес ұйымдарында, «ҚМГ Қарашығанақ» ЖШС мен Қашағанда 280.470 миллион теңге жалпы сомаға ұңғымаларды бұрғылау, 75.792 миллион теңге сомаға ҚМГИ еншілес ұйымы Rompetrol Rafinare өндірістік кешенін жөндеу, «ҚазТрансОйл» АҚ-да 39.538 миллион теңге жалпы сомаға «Өзен-Атырау-Самара» және «Астрахань-Маңғышлақ» мұнай құбыры учаскесін ауыстыру шығыстарынан тұрады.

Басқалары

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топ жаңа активтердің құрылысына қатысты 1.304 миллион теңге сомаға 4,40% орташа пайыздық мөлшерлеме бойынша (2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін: 32 миллион теңге, орташа пайыздық мөлшерлеме 2,10%) қарыздар бойынша шығындарды негізгі құралдардың баланстық құнына капиталдандырды.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша толығымен амортизацияланған, бірақ әлі де пайдаланылатын негізгі құралдардың құны 384.815 миллион теңге (2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 329.355 миллион теңге) болды.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қалдық құны 778.757 миллион теңге болатын негізгі құралдардың кей-бір нысандары Топтың банк қарыздары бойынша қамтамасыз ету ретінде кепілге қойылды (2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 837.744 миллион теңге).

Күрделі міндеттемелер 35-ескертпеде ашылып көрсетілген.

18. Барлау және бағалау бойынша активтер

Миллион теңгемен	Материалдық	Материалдық емес	Жиыны
2020 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны (қайта есептелген)	320.219	24.228	344.447
Түсімдер	9.342	831	10.173
Шетел валютасын қайта есептеу	4.822	-	4.822
Есепті бағалаудағы өзгерістер	77	-	77
Есептен шығару (15-ескертпе)	(76.869)	(2.214)	(79.083)
Тоқтатылған қызмет (5-ескертпе)	(19.250)	(14)	(19.264)
Еншілес компанияны бақылаудан айырылу	-	(427)	(427)
Материалдық емес активтерге аудару (19-ескертпе)	-	(8.768)	(8.768)
Негізгі құралдарға аударымдар (17-ескертпе)	(16.674)	-	(16.674)
Басқа да өзгерістер	(299)	-	(299)
2021 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны (қайта есептелген)	221.368	13.636	235.004
Түсімдер	17.417	510	17.927
Шетел валютасын қайта есептеу	13.682	-	13.682
Есепті бағалаудағы өзгерістер	33	-	33
Негізгі құралдарға аударымдар (17-ескертпе)	(3.253)	-	(3.253)
Құнсыздану (15-ескертпе)	(10.418)	(1.695)	(12.113)
Басқа да өзгерістер	173	(173)	-
2022 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	239.002	12.278	251.280

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанына барлау және әзірлеу бойынша активтер келесі жобалармен көрсетілген:

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)
Солтүстік Каспий жобасы	206.007	191.463
Жеңіс	18.310	4.692
«Эмбамұнайгаз» АҚ	14.084	16.357
Өріктау	4.889	13.726
Басқалары	7.990	8.766
	251.280	235.004

19. Материалдық емес активтер

Миллион теңгемен	Лицензиялар	Жер қойнауын пайдалану құқықтары (өндіру сатысында)	Гудвил	Маркетинг бойынша материалдық емес активтер	Бағдарла-малық жасақтама	Басқалары	Жиыны
2020 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны (қайта есептелген)	519.388	207.377	99.564	24.824	20.123	19.686	890.962
Есептілік валютасын қайта есептеу	13.110	5.219	285	643	111	683	20.051
Түсімдер	957	451	-	-	1.619	1.759	4.786
Шығулар	(55)	-	-	-	(1.930)	(71)	(2.056)
Амортизация бойынша шығыстар	(24.693)	(10.266)	-	-	(7.280)	(1.540)	(43.779)
Жинақталған амортизация және шығулар бойынша құнсыздану	37	-	-	-	1.775	70	1.882
Құнсыздануды қалпына келтіру (15-ескертпе)	-	-	-	-	54	5	59
Еншілес компанияны бақылаудан айырылу	(1)	-	-	-	(2)	(1)	(4)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерден аударымдар	-	-	-	-	42	-	42
Барлау және бағалау бойынша активтерден аударымдар (18-ескертпе)	-	-	-	-	-	8.768	8.768
Тоқтатылған қызмет (5-ескертпе)	(152)	-	-	-	(5.246)	(599)	(5.997)
Басқа да өзгерістер	234	(1.056)	-	-	3.924	11.675	14.777
Ауыстырулар	1.315	-	-	-	4.211	(5.526)	-
2021 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны (қайта есептелген)	510.140	201.725	99.849	25.467	17.401	34.909	889.491
Есептілік валютасын қайта есептеу	36.280	14.389	807	1.819	351	1.916	55.562
Түсімдер	765	637	-	-	2.414	7.811	11.627
Шығулар	(2.546)	-	-	-	(3.605)	(516)	(6.667)
Амортизация бойынша шығыстар	(23.284)	(7.990)	-	-	(6.370)	(1.245)	(38.889)
Жинақталған амортизация және шығулар бойынша құнсыздану	2.271	-	-	-	3.326	362	5.959
Бақылаудан айырылу (5-ескертпе)	-	-	-	-	-	(64)	(64)

Миллион теңгемен

	Лицензиялар	Жер қойнауын пайдалану құқықтары (өндіру сатысында)	Гудвилл	Маркетинг бойынша материалдық емес активтер	Бағдарла-малық жасақтама	Басқалары	ЖИНЫ
Құнсыздану (15-ескертпе)	-	-	-	-	-	(139)	(139)
Басқа да өзгерістер	274	669	-	-	425	5	1.373
Ауыстырулар	801	2.790	-	-	4.304	(7.895)	-
2022 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	524.701	212.220	100.656	27.286	18.246	35.144	918.253
Бастапқы құн	698.951	268.892	209.401	70.041	78.576	100.138	1.425.999
Жинақталған амортизация және құнсыздану	(174.250)	(56.672)	(108.745)	(42.755)	(60.330)	(64.994)	(507.746)
2022 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	524.701	212.220	100.656	27.286	18.246	35.144	918.253
Бастапқы құн	654.056	246.092	208.594	65.371	72.271	95.689	1.342.073
Жинақталған амортизация және құнсыздану	(143.916)	(44.367)	(108.745)	(39.904)	(54.870)	(60.780)	(452.582)
2021 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны (қайта есептелген)	510.140	201.725	99.849	25.467	17.401	34.909	889.491

2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша маркетинг бойынша материалдық емес активтер КМГИ тауар белгілерімен білдірілді.

Ақша ағындарын тудыратын әрбір бірлікке жататын гудвилдің ағымдағы құны:

Ақша ағындарын тудыратын бірліктер	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
ПМХЗ ақша ағындарын генерациялайтын бірлік	88.553	88.553
КМГИ ақша ағындарын генерациялайтын бірліктер	12.103	11.296
Гудвилл жиыны	100.656	99.849

Құнсыздануға жасалған талдаудың негізінде 2022 және 2021 жылдары ПМХЗ немесе КМГИ гудвилінің құнсыздануы анықталмады. ПМХЗ гудвилінің құнсыздануына жасалған талдау туралы барынша егжей-тегжейлі ақпарат 4-ескертпеде баяндалған.

20. Банк салымдары

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)
АҚШ долларында көрсетілген	1.230.928	611.060
Теңгемен көрсетілген	6.616	7.549
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(177)	(199)
	1.237.367	618.410

2022 жылғы 31 желтоқсанға ұзақ мерзімді банк салымдарының орташа алынған мөлшерлемесі АҚШ долларында 0,94% және теңгемен тиісінше 0,74% болды (2021 жылғы 31 желтоқсан: АҚШ долларында 1,04% және теңгемен 0,94%).

2022 жылғы 31 желтоқсанға қысқа мерзімді банк салымдарының орташа алынған пайыздық мөлшерлемесі АҚШ долларында 2,64% және теңгемен тиісінше 1,24% болды (2021 жылғы 31 желтоқсан: АҚШ долларында 0,26%, теңгемен 5,48%).

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)
Өтеу мерзімі 1 жылға дейін	1.178.138	562.352
1 жылдан 2 жылға дейін өтеу мерзімі	94	140
2 жылдан артық өтеу мерзімі	59.135	55.918
	1.237.367	618.410

2022 жылғы 31 желтоқсанға банк депозиттеріне 59.229 миллион теңге мөлшерінде (2021 жылғы 31 желтоқсан: 56.058 миллион теңге) қамтамасыз ету ретінде кепілге қойылған ақша қаражаты кіреді, әрі олар негізінен жер қойнауын пайдалану келісімшарттарының талаптарына сай тарату қоры ретінде пайдалануда шектелген шоттарда орналастырылған 55.517 миллион теңге сомасынан (2021 жылғы 31 желтоқсан: 51.163 миллион теңге) тұрады.

21. Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар

Миллион теңгемен	Негізгі қызметі	Қызметті жүзеге асыру орны	2022 жылғы 31 желтоқсан		2021 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)	
			Ағымдағы құны	Иелік ету үлесі	Ағымдағы құны	Иелік ету үлесі
Бірлескен кәсіпорындар						
«Теңізшевройл» ЖШС (ТШО)	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Қазақстан	3.825.053	20,00 %	3.105.942	20,00 %
Mangistau Investment B.V. Group (MMG)	Көмірсутектерді әзірлеу және өндіру	Қазақстан	164.716	50,00 %	207.410	50,00 %
«КазРосГаз» ЖШС (КРГ)	Табиғи газды және қайта өңдеу өнімдерін қайта өңдеу және сату	Қазақстан	58.812	50,00 %	54.317	50,00 %
«Қазақстан – Қытай құбыры» ЖШС (ҚҚҚ)	Мұнайды тасымалдау	Қазақстан	37.138	50,00 %	25.355	50,00 %
«ҚазГерМұнай» ЖШС (ҚГМ)	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Қазақстан	32.070	50,00 %	32.289	50,00 %
Ural Group Limited (УГЛ)	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Қазақстан	31.490	50,00 %	41.453	50,00 %
«Қазақойл-Ақтөбе» ЖШС (ҚОА)	Шикі мұнайды өндіру және өткізу	Қазақстан	26.911	50,00 %	25.262	50,00 %
Valsera Holdings B.V. Group (PKOP)	Шикі мұнайды қайта өңдеу	Қазақстан	26.351	50,00 %	9.590	50,00 %
«PETROSUN» ЖШС (Petrosun) (7-ескертпе)	Сұйытылған көмірсутек газы мен мұнай өнімдерін сату	Қазақстан	24.373	49,00 %	-	-
«Тениз Сервис» ЖШС (Тениз Сервис)	Инфрақұрылымдық объектілерді жобалау, салу және пайдалану, теңіз мұнай операцияларын қолдау	Қазақстан	10.396	48,996 %	16.894	48,996 %
Басқалары			42.014		30.607	

Миллион теңгемен	Негізгі қызметі	Қызметті жүзеге асыру орны	2022 жылғы 31 желтоқсан		2021 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)	
			Ағымдағы құны	Иелік ету үлесі	Ағымдағы құны	Иелік ету үлесі
Қауымдасқан компаниялар						
Каспий Мұнай құбыры Консорциумы (КМК)	Сұйық көмірсутектерді тасымалдау	Қазақстан/Ресей	521.882	20,75 %	473.880	20,75 %
ПетроҚазақстан Инк. (ПКИ)	Көмірсутектерді барлау, өндіру және қайта өңдеу	Қазақстан	94.635	33,00 %	84.905	33,00 %
Басқалары			51.562		37.742	
			4.947.403		4.145.646	

2022 жылғы 31 желтоқсанда бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың танылмаған жинақталған шығындардағы Топтың үлесі 19.950 миллион теңгені (2021 жылғы 31 желтоқсан: 1.811 миллион теңге) құрады.

Төмендегі кестеде 2022 және 2021 жылдардағы инвестицияларда болған қозғалыс көрсетілген:

Миллион теңгемен	2022 жыл	2021 жыл (қайта есептелген)
1 қаңтарға сальдо (қайта есептелген)	4.145.646	4.214.205
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлес, нетто (5 және 9-ескертпелер)	991.310	955.392
Жалпы бақылаумен сатып алу (6 және 33-ескертпе)	17.368	-
Сатып алу (7-ескертпе)	10.989	-
Алынған дивидендтер	(462.309)	(415.359)
Алынуға жататын дивидендтердегі өзгеріс	(41.682)	(48.511)
Инвестициялардың құнсыздануы	-	(64)
Бірлескен кәсіпорындар капиталындағы басқа да өзгерістер	(637)	9.391
Иелік ету үлесін өзгертпестен капиталға қосымша салымдар	15.398	1.926
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге аударымдар	(76)	-
Элиминациялар мен түзетулер ¹	(1.944)	(6.308)
Тоқтатылған қызмет (5-ескертпе)	-	(662.208)
Есептілік валютасын қайта есептеу	273.340	97.182
31 желтоқсанға сальдо	4.947.403	4.145.646

Төменде мұндай кәсіпорындардың 2022 жылғы қаржылық есептіліктеріне негізделген елеулі бірлескен кәсіпорындар туралы жалпылама қаржылық ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	ТШО	ММГ	КРГ	ҚҚҚ	КГМ
Ұзақ мерзімді активтер	25.713.747	464.868	40.100	137.004	71.787
Қысқа мерзімді активтер, қоса	3.046.293	111.126	99.637	42.103	53.303
Ақша қаражаты мен оның баламалары	1.905.924	28.622	59.000	17.871	46.729

¹ — Элиминациялар және түзетулер бірлескен кәсіпорындарға Компания мен еншілес ұйымдар берген қарыздар бойынша капиталдандырылған сыйақыларды білдіреді.

Миллион теңгемен	ТШО	ММГ	КРГ	ҚҚҚ	КГМ
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, қоса	(7.808.607)	(144.698)	(269)	(58.417)	(21.559)
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	(4.163.850)	-	-	(32.197)	-
Қысқа мерзімді міндеттемелер, қоса	(1.826.167)	(99.344)	(21.844)	(46.415)	(39.392)
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	-	-	-	(33.900)	-
Капитал	19.125.266	331.952	117.624	74.275	64.139
Иелік ету үлесі	20 %	50 %	50 %	50 %	50 %
Үлестік қатысу әдісімен есепке алуды түзетулер	-	(1.260)	-	-	-
2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	3.825.053	164.716	58.812	37.138	32.070
Түсім	10.949.194	910.069	192.427	86.319	150.039
Тозу және амортизация	(1.129.895)	(26.647)	(323)	(10.269)	(22.550)
Қаржылық кіріс	36.076	594	2.765	357	791
Қаржылық шығындар	(99.857)	(9.404)	-	(4.593)	(994)
Пайда салығы бойынша шығыстар	(1.591.414)	(38.267)	(4.040)	(8.703)	(39.783)
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда	3.713.299	96.971	1.107	33.566	41.061
Басқа да жиынтық кіріс	1.114.004	1.784	7.884	-	4.115
Жалпы жиынтық кіріс	4.827.303	98.755	8.991	33.566	45.176
Алынған дивидендтер	207.892	92.071	-	5.000	22.826

Төменде мұндай кәсіпорындардың 2022 жылғы қаржылық есептіліктеріне негізделген елеулі бірлескен кәсіпорындар туралы жалпылама қаржылық ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	УГЛ	КОА	РКОР	Petrosun	Теңіз Сервис
Ұзақ мерзімді активтер	275.714	51.963	454.653	28	14.283
Қысқа мерзімді активтер, қоса	1.851	17.357	120.412	123.612	16.745
Ақша қаражаты мен оның баламалары	1.704	1.186	79.079	14.662	2.570
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, қоса	(171.042)	(4.101)	(377.788)	-	(573)
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	(133.544)	-	(340.106)	-	-
Қысқа мерзімді міндеттемелер, қоса	(3.543)	(11.397)	(97.393)	(73.899)	(9.236)
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	-	-	(82.347)	-	-
Капитал	102.980	53.822	99.884	49.741	21.219
Иелік ету үлесі	50 %	50 %	50 %	49 %	48,996 %
Инвестицияның құнсыздануы	(20.000)	-	-	-	-
Жинақталған жұмсалмаған залал	-	-	(23.591)	-	-
2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	31.490	26.911	26.351	24.373	10.396
Түсім	223	90.330	219.429	676.932	3.182
Тозу және амортизация	(26)	(111)	(38.552)	(22)	(645)
Қаржылық кіріс	-	933	244	870	27
Қаржылық шығындар	(8.387)	(261)	(31.616)	(812)	(49)
Пайда салығы бойынша шығыстар	(3.005)	(10.266)	(10.260)	(12.722)	(58)
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы (зиян)/пайда	(22.939)	25.296	42.018	47.315	(13.261)
Басқа да жиынтық кіріс/(зиян)	2.746	-	(228)	-	-

Миллион теңгемен	УГЛ	КОА	РКОР	Petrosun	Теңіз Сервис
Жалпы жиынтық (зиян)/кіріс	(20.193)	25.296	41.790	47.315	(13.261)
Алынған дивидендтер	-	14.000	2.189	9.800	-

Төменде мұндай кәсіпорындардың 2021 жылғы қаржылық есептіліктеріне негізделген елеулі бірлескен кәсіпорындар туралы жалпылама қаржылық ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	ТШО	ММГ	КРГ	ҚҚҚ	КГМ	УГЛ
Ұзақ мерзімді активтер	21.900.722	480.741	45.961	149.828	65.184	254.152
Қысқа мерзімді активтер, қоса	1.454.491	160.802	80.906	80.675	54.869	911
Ақша қаражаты мен оның баламалары	331.602	101.431	31.428	58.398	49.531	830
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, қоса	(6.307.907)	(138.617)	(225)	(122.857)	(18.405)	(129.822)
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	(3.886.200)	-	-	(94.393)	-	(95.775)
Қысқа мерзімді міндеттемелер, қоса	(1.517.597)	(86.154)	(18.009)	(56.937)	(37.070)	(2.335)
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	(60.529)	-	-	(44.617)	-	-
Капитал	15.529.709	416.772	108.633	50.709	64.578	122.906
Иелік ету үлесі	20 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %
Инвестицияның құнсыздануы	-	-	-	-	-	(20.000)
Үлестік қатысу әдісімен есепке алуды түзетулер	-	(976)	-	-	-	-
2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	3.105.942	207.410	54.317	25.355	32.289	41.453
Түсім	6.793.158	763.148	196.978	74.019	118.071	-
Тозу және амортизация	(894.739)	(66.434)	(221)	(10.119)	(59.318)	(61)
Қаржылық кіріс	2.341	181	2.908	226	743	-
Қаржылық шығындар	(62.409)	(9.296)	-	(4.750)	(1.752)	(3.918)
Пайда салығы бойынша шығыстар	(946.429)	(55.667)	(12.467)	(6.889)	(27.785)	(171)
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда/(зиян)	2.208.327	160.308	41.903	26.927	12.216	(22.120)
Басқа да жиынтық кіріс/(зиян)	393.933	18	4.394	(1)	1.596	3.995
Жалпы жиынтық кіріс/(зиян)	2.602.260	160.326	46.297	26.926	13.812	(18.125)
Алынған дивидендтер	177.260	15.338	45.532	1.800	7.441	-

Төменде мұндай кәсіпорындардың 2021 жылғы қаржылық есептіліктеріне негізделген елеулі бірлескен кәсіпорындар туралы жалпылама қаржылық ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	КОА	РКОР	Теңіз Сервис	АГҚ (5 ескертпе)	БШГ (5 ескертпе)
Ұзақ мерзімді активтер	50.961	487.137	13.544	-	-
Қысқа мерзімді активтер, қоса	18.936	119.241	34.290	-	-
Ақша қаражаты мен оның баламалары	11.652	66.868	8.728	-	-
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, қоса	(2.671)	(443.302)	(357)	-	-
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	-	(412.600)	-	-	-

Миллион теңгемен	КОА	РКОР	Теңіз Сервис	АГҚ (5 ескертпе)	БШГ (5 ескертпе)
Қысқа мерзімді міндеттемелер, қоса	(16.701)	(100.603)	(12.997)	-	-
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	-	(74.181)	-	-	-
Капитал	50.525	62.473	34.480	-	-
Иелік ету үлесі	50 %	50 %	48,996 %	-	-
Жинақталған жұмсалмаған залал	-	(21.647)	-	-	-
2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	25.262	9.590	16.894	-	-
Түсім	65.050	181.777	106.302	732.768	167.239
Тозу және амортизация	(3.492)	(38.773)	(106.478)	(69.439)	(16.839)
Қаржылық кіріс	347	19	14	1.006	-
Қаржылық шығындар	(588)	(24.063)	(2.383)	(31.528)	(10.840)
Пайда салығы бойынша шығыстар	(6.905)	(13.179)	245	(112.025)	-
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда/(зиян)	26.758	23.737	(6.305)	436.821	113.246
Басқа да жиынтық кіріс/(зиян)	-	(353)	-	412	-
Жалпы жиынтық кіріс/(зиян)	26.758	23.384	(6.305)	437.233	113.246
Алынған дивидендтер	6.003	-	490	40.216	18.000

Төменде 2022 жылғы қаржылық есептіліктеріне негізделген елеулі қауымдасқан компаниялар туралы жалпылама қаржылық ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	
	КМК	ПКИ
Ұзақ мерзімді активтер	2.240.723	224.559
Қысқа мерзімді активтер	292.198	116.827
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(35.730)	(18.489)
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(196.152)	(15.586)
Капитал	2.301.039	307.311
Иелік ету үлесі	20,75 %	33 %
Гудвил	44.416	-
Инвестицияның құнсыздануы	-	(6.778)
Инвестициялардың ағымдағы құны	521.882	94.635
Түсім	976.076	140.901
Тозу, тауысылу және амортизация	(216.491)	(24.217)
Қаржылық кіріс	8.119	439
Қаржылық шығындар	-	(1.503)
Пайда салығы бойынша шығыстар	(122.394)	(17.548)
Бір жылғы пайда	567.533	19.702
Басқа да жиынтық кіріс	185.893	9.782
Жалпы жиынтық кіріс	753.426	29.484
Алынған дивидендтер	98.854	2.890

Төменде 2021 жылғы қаржылық есептіліктеріне негізделген елеулі қауымдасқан компаниялар туралы жалпылама қаржылық ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	
	КМК	ПКИ
Ұзақ мерзімді активтер	2.050.452	255.912
Қысқа мерзімді активтер	229.939	88.537
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(32.699)	(20.905)
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(163.712)	(45.717)
Капитал	2.083.980	277.827
Иелік ету үлесі	20,75 %	33 %
Гудвил	41.454	-
Инвестицияның құнсыздануы	-	(6.778)
31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	473.880	84.905
Түсім	925.320	113.185
Тозу, тауысылу және амортизация	(174.032)	(17.008)
Қаржылық кіріс	775	249
Қаржылық шығындар	(1.685)	(1.675)
Пайда салығы бойынша шығыстар	(128.913)	(1.112)
Бір жылғы пайда	438.091	24.369
Басқа да жиынтық кіріс	60.033	3.149
Жалпы жиынтық кіріс	498.124	27.518
Алынған дивидендтер	96.489	2.676

Төменде дербес елеулі емес бірлескен кәсіпорындар туралы жалпылама қаржы ақпараты көрсетілген (Топ үлесі):

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Топтың мыналардағы үлесі:		
Ұзақ мерзімді активтердегі	39.088	30.611
Қысқа мерзімді активтердегі	18.950	16.171
Ұзақ мерзімді міндеттемелердегі	(13.922)	(6.563)
Қысқа мерзімді міндеттемелердегі	(8.800)	(10.720)
Гудвил	172	172
Залалда жинақталған танылмаған үлес	1.706	936
Басқа да айырмалар	4.820	
31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	42.014	30.607
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда	4.013	4.302
Басқа да жиынтық (зиян)/ кіріс	(1.148)	22
Жалпы жиынтық кіріс	2.865	4.324
Зиянда танылмаған үлес	-	(273)

Төменде дербес елеулі емес қауымдасқан компаниялар туралы қаржы ақпараты көрсетілген (Топ үлесі):

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Топтың мыналардағы үлесі:		
Ұзақ мерзімді активтердегі	53.699	47.781
Қысқа мерзімді активтердегі	87.702	93.419
Ұзақ мерзімді міндеттемелердегі	(15.673)	(13.860)
Қысқа мерзімді міндеттемелердегі	(75.041)	(90.409)
Құнсыздану	-	(64)
Залалда жинақталған танылмаған үлес	875	875
31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	51.562	37.742
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда	31.339	16.338
Басқа да жиынтық кіріс	3.675	425
Жалпы жиынтық кіріс	35.014	16.763

22. Тауар-материалдық қорлар

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)
Материалдар мен қорлар (өзіндік құны бойынша)	179.296	148.484
Шикі мұнай (өзіндік құны бойынша)	69.332	62.326
Мұнай өнімдері (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны бойынша)	60.670	89.725
Газды қайта өңдеу өнімдері (өзіндік құны бойынша)	127	57
	309.425	300.592

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 126.345 миллион теңге мөлшеріндегі баланстық құнымен тауар-материалдық қорлар кепілмен қамсыздандыру ретінде болды (2021 жылғы 31 желтоқсанға: 121.772 миллион теңге).

23. Сауда дебиторлық берешек және басқа да қысқа мерзімді қаржы және қаржылық емес активтер

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)
Сауда дебиторлық берешек		
Сауда дебиторлық берешек	549.163	528.639
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(29.626)	(27.245)
	519.537	501.394
Басқа да қысқа мерзімді қаржы активтері		
Басқа да дебиторлық берешек	98.485	102.968
Алынатын дивидендтер	320	6.375
Қарыздарды өтеу үшін ақша қаражатын резервтеу (27-ескертпе)	-	259.459
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(41.748)	(39.030)
	57.057	329.772
Басқа да қысқа мерзімді қаржылық емес активтер		
Алдын ала төлем және болашақ кезеңдердің шығыстары	60.198	46.139
ҚҚС-тан басқа, өтелуге жататын салықтар	43.030	33.158
Басқалары	6.040	6.479
Минусы: құнсыздану резерві	(131)	(103)
	109.137	85.673
Басқа да қысқа мерзімді активтер жиыны	166.194	415.445

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша бұл активтер бойынша пайыздар есептелмеді. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 167.255 миллион теңге мөлшеріндегі баланстық құнымен сауда дебиторлық берешек Топтың міндеттемелері бойынша кепілмен қамсыздандыру ретінде кепілге қойылған (2021 жылғы 31 желтоқсан: 131.000 миллион теңге).

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 259.459 миллион теңге сомадағы ақша қаражаты, есептелген сыйақыны қоса, The Export-Import Bank of China (бұдан әрі - Eximbank) қарызын төлеу мақсаттары үшін резервтелді. Резервтелген ақша қаражаты 2022 жылғы қаңтарда Eximbank қарызы бойынша негізгі борыш пен сыйақыны мерзімінен бұрын өтеу үшін пайдаланылды (27-ескертпе).

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша сауда дебиторлық берешек келесі валюталарда берілді:

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)
АҚШ доллары	325.296	328.207
Теңге	114.303	104.660
Румын леясы	73.508	60.616
Еуро	3.871	3.615
Басқа валюталар	2.559	4.296
	519.537	501.394

Күтілетін несиелік зиян резервіндегі өзгерістер мен құнсыздану былайша берілген:

Миллион теңгемен	Дербес негізде құнсызданған	
	Сауда дебиторлық берешек және басқа да қысқа мерзімді қаржы активтері	Басқа да қысқа мерзімді қаржылық емес активтер
2020 жылғы 31 желтоқсанға (қайта есептелген)	69.246	3.546
Бір жылда есептелгені, нетто (5 және 14-ескертпелер)	3.819	100
Есептен шығарылғаны	(3.915)	(1.410)
Аударымдар және қайта жіктеулер	2.121	(2.121)
Тоқтатылған қызмет (5-ескертпе)	(4.932)	(12)
Шетел валютасын қайта есептеу	(64)	-
2021 жылғы 31 желтоқсанға (қайта есептелген)	66.275	103
Бір жылда есептелгені, нетто (14-ескертпе)	2.756	2
Есептен шығарылғаны	(748)	(1)
Тоқтатылған қызмет (5-ескертпе)	-	(2)
Шетел валютасын қайта есептеу	3.091	29
2022 жылғы 31 желтоқсанға	71.374	131

Төменде резервтер матрицасын пайдалана отырып сауда дебиторлық берешек бойынша несиелік тәуекел туралы ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	Ағымдағы	Төлем мерзімін ұзарту				Жиыны
		<30 күн	30-60 күн	61-90 күн	>91 күн	
2022 жылғы 31 желтоқсан						
Күтілетін несиелік зиян пайызы	0,23 %	3,80 %	9,83 %	41,72 %	95,84 %	
Сауда дебиторлық берешек	484.411	32.690	3.489	857	27.716	549.163
Күтілетін несиелік зиян	(1.120)	(1.242)	(343)	(358)	(26.563)	(29.626)
2021 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)						
Күтілетін несиелік зиян пайызы	0,32 %	3,17 %	18,42 %	8,28 %	94,05 %	
Сауда дебиторлық берешек	488.607	11.088	617	1.661	26.666	528.639
Күтілетін несиелік зиян	(1.561)	(352)	(114)	(138)	(25.080)	(27.245)

24. Байланысты тараптардан алынған қарыздар мен дебиторлық берешек

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Амортизацияланған құны бойынша		
ҚР ҰБ ноттары (33-ескертпе)	70.192	–
Байланысты тараптарға берілген қарыздар (33-ескертпе)	31.062	478.064
Самұрық-Қазынадан алынатын облигациялар (33-ескертпе)	19.665	18.433
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(1.878)	(3.249)
	119.041	493.248
Пайда және зиян арқылы әділ құны бойынша		
Байланысты тараптарға берілген қарыздар (33-ескертпе)	117.511	123.161
Бірлескен кәсіпорынның қатысушысынан алуға жататын кепілдік берілген төлемдер	13.179	11.750
	130.690	134.911
Байланысты тараптардан алынған қарыздар мен дебиторлық берешек жиыны	249.731	628.159

Төменде байланысты тараптардан келесі валюталарда білдірілген қарыздар мен дебиторлық берешек жөнінде ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ доллары	146.435	156.374
Теңге	103.296	470.677
Басқа валюталар	–	1.108
	249.731	628.159

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Қысқа мерзімді бөлік	119.874	485.765
Ұзақ мерзімді бөлік	129.857	142.394
	249.731	628.159

2022 жылы Компания ҚР ҰБ қысқа мерзімді ноттарын жалпы сомасы 87.000 миллион теңгеге сатып алды, оның ішінде 17.000 миллион теңге сомаға ноттарды эмитент кері сатып алды.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Самұрық-Қазына көрсеткен қаржылай көмек 91.175 миллион теңге мөлшеріндегі КРІ-дегі қатысу үлесінің 49,50% сатып алғаны үшін берешекпен, 816 миллион теңге мөлшерінде Силленодағы қатысу үлесінің 49,9% сатып алғаны үшін берешекпен және 424.587 миллион теңге мөлшерінде Опционды орындағаны үшін (Қашағанды сатып алу) берешектің бір бөлігімен өзара есеп айырысу арқылы толығымен өтелді (6 және 33-ескертпелер).

Байланысты тараптардан қарыздар мен дебиторлық берешек бойынша күтілетін несиелік зиян резервіндегі өзгерістер былайша берілген:

Миллион теңгемен	
2020 жылғы 31 желтоқсанға	3.947
Есептелгені, нетто	188
Есептілік валютасын қайта есептеу	52
Тоқтатылған қызмет (5-ескертпе)	(938)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	3.249
Есептелгені, нетто	71
Есептілік валютасын қайта есептеу	5
Тоқтатылған қызмет (5-ескертпе)	(1.447)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	1.878

25. Ақша қаражаты мен оның баламалары

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)
Банктердегі мерзімді салымдар - АҚШ доллары	228.818	654.591
Банктердегі мерзімді салымдар - теңге	231.543	238.430
Банктердегі мерзімді салымдар - басқа валюталар	17.550	32.343
Банктердегі ағымдағы шоттар - АҚШ доллары	200.478	198.500
Банктердегі ағымдағы шоттар - теңге	20.877	7.509
Банктердегі ағымдағы шоттар - басқа валюталар	15.699	10.097
Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан кем болатын кері репо мәмілелері	27.499	–
Жолдағы ақша	17.449	1.557
Кассадағы қолма-қол ақша және чектер	2.961	1.337
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(57)	(171)
	762.817	1.144.193

Мерзімді салымдар әртүрлі мерзімдерге ақша қаражатында Топтың мұқтаждығына қарай бір күннен үш айға дейінгі мерзімге орналастырылған.

2022 жылғы 31 желтоқсанға банктердегі мерзімді салымдар бойынша орташа алынған пайыздық мөлшерлеме АҚШ долларында 1,12%, теңгемен 13,01% және басқа валюталарда 4,84% (2021 жылғы 31 желтоқсанға: АҚШ долларында 0,15%, теңгемен 8,56% және басқа валюталарда 5,00%) болды.

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанына ақша қаражаты қамтамасыз ету ретінде кепілге қойылмаған.

26. Капитал

Жарғылық капитал

Айналыстағы, шығарылған және төленген акциялардың жалпы санына мыналар кіреді:

	2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанына
Шығарылған және төленген акциялардың саны, қоса:	610.119.493
Номиналды құны 27.726,63 теңге	137.900
Номиналды құны 10.000 теңге	20.719.604
Номиналды құны 5.000 теңге	59.707.029
Номиналды құны 2.500 теңге	71.104.187
Номиналды құны 2.451 теңге	1
Номиналды құны 1.000 теңге	1
Номиналды құны 921 теңге	1
Номиналды құны 858 теңге	1
Номиналды құны 838 теңге	1
Номиналды құны 704 теңге	1
Номиналды құны 592 теңге	1
Номиналды құны 500 теңге	458.450.766
Жарғылық капитал (мың теңге)	916.540.545

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанына Компанияның шығарылған акциялардың бір классы бар. 2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша 239.440.103 жай акция жарияланып, бірақ шығарылмады. 2022 жылы жай акциялар шығарылмады.

Дивидендтер

2022 жылы Самұрық-Қазына мен ҚР ҰБ шешіміне сәйкес Компания 199.997 миллион теңге жалпы сомаға бір акцияға 327,80 теңге мөлшерінде 2021 жыл үшін дивидендтерді есептеп, төледі (2021 жыл: 49.999 миллион теңге жалпы сомаға бір акцияға 81,95 теңге мөлшерінде 2020 жыл үшін дивидендтер есептеліп, төленді).

2022 жылы Топ ҚТО, КМГИ және ҚМГ БӨ 2.296 миллион теңге және тиісінше 1.975 миллион теңге (2021 жыл: 6.192 миллион теңге және тиісінше 5.756 миллион теңге) мөлшерінде бақыланбайтын қатысу үлесін ұстаушыларға дивидендтер есептеп, төледі.

Самұрық-Қазынамен операциялар

2022 жылы Компания Самұрық-Қазынаға 2022 жылы ағымдағы өтеу мерзімімен 2015 жылғы 25 желтоқсанда қол қойылған қаржылай көмек жөніндегі ұзақ мерзімді шартқа сәйкес 23.605 миллион теңге (2021 жыл: 43.151 миллион теңге) жалпы сомада пайызсыз қаржылай көмек ретінде қосымша төлемдер жасады (33-ескертпе). 2022 жылы қосымша төлемнің 1.906 миллион теңге мөлшеріндегі (2021 жыл: 5.222 миллион теңге) әділ құны мен номиналды құны арасындағы айырма капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Самұрық-Қазынамен болған операциялар ретінде көрсетілді.

2022 жылғы қыркүйекте Компания жылдық 3,00% купон мөлшерлемесімен және 2035 жылы өтеу мерзімімен 751.631 миллион теңге сомасына облигацияларды орналастырды. Облигациялардың купондық мөлшерлемесі нарықтық мөлшерлемеден төмен. Самұрық-Қазына бұл облигацияларды сатып алды. Облигациялардың әділ құны мен номиналды құны арасындағы 380.477 миллион теңге мөлшеріндегі айырмашылық капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Самұрық-Қазынамен Операциялар ретінде танылды (27 және 33-ескертпелер).

2022 жылғы қыркүйекте Опционды орындау шеңберінде Топтың Самұрық-Қазына алдында 738,8 миллион АҚШ доллары мөлшерінде (берешек пайда болған күнгі бағам бойынша баламасы 350.321 миллион теңге) берешегі пайда болды. Бастапқы тану кезінде бұл берешек әділ құны бойынша танылды. Берешектің әділ құны мен номиналды құны арасындағы 7.426 миллион теңге мөлшеріндегі айырмашылық капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Самұрық-Қазынамен Операциялар ретінде танылды (6 және 33-ескертпелер).

Самұрық-Қазынаның бөлуі

2022 жылы Топ, Үкіметтің Жаңаөзен қаласында медициналық орталықты салу және Жаңаөзен қаласының тұрғындарын тұрғын-үймен қамтамасыз ету жөніндегі қаулысына сәйкес 10.199 миллион теңге және тиісінше 2.398 миллион теңге сомада міндеттемелерді есептеп, төледі (2021 жыл: 393 миллион теңге және тиісінше 842 миллион теңге).

2021 жылы, Компания Самұрық-Қазынаға 308 миллион теңге сомада бұрын танылған бөлуді қайтарып берді және Түркістан қаласында әлеуметтік нысандардың құрылысына өткен кезеңдерде көрсетілген қалыптасқан экономикаға байланысты мердігерден 308 миллион теңге сомадағы ақша қаражатының қайтарылуын алды.

2022 жылғы шілдеде Самұрық-Қазына мен Кооперативтің шешіміне сәйкес Қашаған акционерлерге жалпы сомасы 1.133,4 миллион АҚШ долларына (баламасы 529.789 миллион теңге) дивидендтер есептеп, төледі. Жалпы бақылаудағы Қашағанды сатып алу мәмілесін танумен байланысты Топ Қашағанның алдыңғы акционерге бөлген дивидендтерін Самұрық-Қазына 566,7 миллион АҚШ доллары мөлшерінде (баламасы 263.671 миллион теңге) бөлу деп таныды (6-ескертпе).

Байланысты тараптан болған салымдар

2022 жылы KLPE алдыңғы акционері СКО 3.742 миллион теңге мөлшерінде KLPE жарғылық капиталына салым салды (2021 жыл: 16.396 миллион теңге). Жалпы бақылаудағы KLPE-ді сатып алумен байланысты (6-ескертпе), Топ бұл салымды капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте байланысты тараптың салымдары ретінде мойындады.

Бірлескен кәсіпорындарды сатып алу

СКО-дағы Силленоға қатысу үлесінің 49,9%-ын 816 миллион теңге мөлшерінде сатып алу құны мен Силленоға 120 миллион теңге мөлшерінде салынған инвестициялардың баланстық құны арасындағы айырмашылық Самұрық-Қазынаның салымы ретінде танылды және капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте «Бірлескен кәсіпорындарды сатып алу» жолы бойынша көрсетілді.

Petrosun жарғылық капиталындағы қатысу үлесінің 49%-ын 1 теңгеге сатып алу құны мен сатып алу күніне Petrosun сәйкестендірілетін активтері мен міндеттемелерінің 10.989 миллион теңге мөлшеріндегі әділ құны арасындағы айырмашылық Самұрық-Қазынаның салымы ретінде танылды және капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте «Бірлескен кәсіпорындарды сатып алу» жолы бойынша білдірілді (7-ескертпе).

Акцияның баланстық құны

KASE -нің 2010 жылғы 4 қазандағы шешіміне сәйкес қаржылық есептілікте KASE бекіткен ережелерге сәйкес есептелген, есепті күнге бір акцияның (жай және артықшылықты) баланстық құны туралы деректер болуы тиіс.

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)
Активтердің жиыны	16.650.763	15.857.452
Минусы: материалдық емес активтер	918.253	889.491
Минусы: міндеттемелер жиыны	6.777.313	5.840.546
Таза активтер	8.955.197	9.127.415
Жай акциялар саны	610.119.493	610.119.493
Бір акцияның баланстық құны (мың теңгемен)	14,678	14,960

Акцияға пайда

Мың теңгемен	2022 жыл	2021 жыл (қайта есептелген)
Акцияға базалық және бөлінген пайда үшін жай акциялардың орташа өлшенген саны	610.119.493	610.119.493
Акцияға арналған базалық және бөлінген пайда	2,159	2,109
Жалғасып отырған қызметтен акцияға арналған базалық және бөлінген пайда	2,159	1,531
Тоқтатылған қызметтен акцияға арналған базалық және бөлінген пайда	-	0,578

Бақыланбайтын қатысу үлесі

Төменде Топтың елеулі бақыланбайтын қатысу үлестері бар еншілес компаниялар туралы ақпарат көрсетілген.

	Тіркеу және қызметті жүзеге асыру елі	2022 жылғы 31 желтоқсан		2021 жылғы 31 желтоқсан	
		Бақыламайтын қатысу үлесі	Ағымдағы құны	Бақыламайтын қатысу үлесі	Ағымдағы құны
Rompetrol Downstream S.R.L.	Румыния	45,37 %	66.468	45,37 %	56.869
ҚТО	Қазақстан	10,00 %	53.642	10,00 %	49.100
Rompetrol Petrochemicals S.R.L.	Румыния	45,37 %	17.464	45,37 %	15.935
ҚМГ БӨ	Қазақстан	0,28 %	8.119	0,28 %	6.115
Rompetrol Vega	Румыния	45,37 %	(23.768)	45,37 %	(15.113)
Rompetrol Rafinare S.A.	Румыния	45,37 %	(212.487)	45,37 %	(219.641)
Басқалары			29.021		17.453
			(61.541)		(89.282)

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсанға және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін Топтың елеулі бақыланбайтын қатысу үлестері болған еншілес ұйымдар туралы жалпылама қаржылық ақпарат дербес негізде келтірілген:

Миллион теңгемен	Rompetrol Downstream S.R.L.	ҚТО	Rompetrol Petrochemicals S.R.L.	ҚМГ БӨ	Rompetrol Vega	Rompetrol Rafinare S.A.
Қаржылық жағдай туралы жалпылама есеп						
Ұзақ мерзімді активтер	93.101	652.668	3.210	1.047.369	31.254	119.520
Қысқа мерзімді активтер	166.214	119.379	36.121	1.600.377	15.215	48.757
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(16.185)	(149.990)	(664)	(83.988)	(43.795)	(85.885)
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(96.635)	(91.602)	(176)	(202.509)	(55.058)	(550.715)
Капитал жиыны	146.495	530.455	38.491	2.361.249	(52.384)	(468.323)
Мыналарға келетіндер:						
Бас компанияның акционеріне	80.027	476.813	21.027	2.353.130	(28.616)	(255.836)
Бақыланбайтын қатысу үлесіне	66.468	53.642	17.464	8.119	(23.768)	(212.487)

Миллион теңгемен	Rompetrol Downstream S.R.L.	ҚТО	Rompetrol Petrochemicals S.R.L.	ҚМГ БӨ	Rompetrol Vega	Rompetrol Rafinare S.A.
Жиынтық кіріс туралы жалпылама есеп						
Өткізілген өнімнен және көрсетілген қызметтерден түскен түсім	1.178.244	255.627	-	1.294.096	122.133	2.233.851
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда/ (зиян)	13.557	45.582	858	708.225	(16.794)	50.548
Табыс салығын шегере отырып, бір жылғы жиынтық кірістің/(залалдың) жиыны	21.156	55.416	3.370	721.462	(19.076)	15.768
Мыналарға келетіндер:						
Бас компанияның акционеріне	11.557	49.874	1.841	719.442	(10.421)	8.614
Бақыланбайтын қатысу үлесіне	9.599	5.542	1.529	2.020	(8.655)	7.154
Бақыланбайтын қатысу үлестерінің пайдасына жарияланған дивидендтер	-	(1.000)	-	(16)	-	-
Ақша ағындары туралы жалпылама ақпарат						
Операциялық қызмет	36.791	73.513	(3.149)	218.119	4.570	67.361
Инвестициялық қызмет	14.540	(47.288)	3.150	(222.714)	(1.012)	(16.045)
Қаржылық қызмет	(44.507)	17.011	-	(2.390)	(3.490)	(50.443)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының құрамындағы таза көбеюі/(азаяуы)	6.824	44.659	1	2.189	68	873

Төменде 2021 жылғы 31 желтоқсанға және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін Топтың елеулі бақыланбайтын қатысу үлестері болған еншілес ұйымдар туралы жалпылама қаржылық ақпарат дербес негізде келтірілген:

Миллион теңгемен	Rompetrol Downstream S.R.L.	ҚТО	Rompetrol Petrochemicals S.R.L.	ҚМГ БӨ	Rompetrol Vega	Rompetrol Rafinare S.A.
Қаржылық жағдай туралы жалпылама есеп						
Ұзақ мерзімді активтер	94.973	595.294	3.078	1.515.936	30.700	142.738
Қысқа мерзімді активтер	195.726	80.960	32.700	369.789	11.550	65.598
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(57.646)	(112.607)	(632)	(81.740)	(29.969)	(66.933)
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(107.713)	(78.607)	(24)	(141.796)	(45.589)	(625.494)
Капитал жиыны	125.340	485.040	35.122	1.662.189	(33.308)	(484.091)
Мыналарға келетіндер:						
Бас компанияның акционеріне	68.471	435.940	19.187	1.656.074	(18.195)	(264.450)
Бақыланбайтын қатысу үлесіне	56.869	49.100	15.935	6.115	(15.113)	(219.641)
Жиынтық кіріс туралы жалпылама есеп						
Өткізілген өнімнен және көрсетілген қызметтерден түскен түсім	81.210	238.176	-	1.026.022	81.210	1.225.765
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда/ (зиян)	6.326	64.872	(1.503)	240.606	2.637	(64.132)

Миллион теңгемен	Rompetro Downstream S.R.L.	ҚТО	Rompetro Petrochemicals S.R.L.	ҚМГ БӨ	Rompetro Vega	Rompetro Rafinare S.A.
Табыс салығын шегере отырып, бір жылғы жиынтық кірістің/(зиянның) жиыны	8.383	68.620	1.317	244.322	1.568	(75.719)
Мыналарға келетіндер:						
Бас компанияның акционеріне	4.579	61.758	719	243.638	857	(41.364)
Бақыланбайтын қатысу үлесіне	3.804	6.862	598	684	711	(34.355)
Бақыланбайтын қатысу үлестерінің пайдасына жарияланған дивидендтер	-	(5.076)	-	(16)	-	-
Ақша ағындары туралы жалпылама ақпарат						
Операциялық қызмет	12.442	89.776	(8)	291.813	3.547	36.361
Инвестициялық қызмет	3.235	(48.768)	-	(237.951)	(1.660)	(16.996)
Қаржылық қызмет	(6.378)	(52.802)	-	(17)	(1.884)	(49.899)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының құрамындағы таза көбеюі/(азаяуы)	9.299	(11.516)	(8)	57.459	3	(30.534)

27. Қарыздар

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Сыйақының тіркелген мөлшерлемесі бар қарыздар	3.584.422	3.041.001
Сыйақының орташа өлшенген мөлшерлемелері	6,43 %	5,72 %
Сыйақының өзгермелі мөлшерлемесі бар қарыздар	558.912	705.326
Сыйақының орташа алынған мөлшерлемелері (34-ескертпе)	8,61 %	5,78 %
	4.143.334	3.746.327

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қарыздар келесі валюталарда берілді:

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ доллары	3.152.169	3.213.820
Теңге	704.752	294.581
Ресей рублі	245.349	221.207
Еуро	23.069	8.424
Басқа валюталар	17.995	8.295
	4.143.334	3.746.327

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Ағымдағы бөлік	367.443	484.980
Ұзақ мерзімді бөлік	3.775.891	3.261.347
	4.143.334	3.746.327

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша облигациялар мыналарды құрады:

Миллион теңгемен	Шығару сомасы	Өтеу күні	Сыйақы мөлшерлемесі	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Облигациялар					
КАСЕ 2022	751,6 миллиард теңге	2035 жыл	3,00%	379.306	-
(14,5% тиімді мөлшерлеме)	750 млн долларов США	2033 год	3,50 %	349.059	325.735
ЛҚБ 2020 жылғы облигациялары	750 миллион АҚШ доллары	2033 жыл	3,50%	34.385	33.123
AIX 2019	56 миллиард теңге	2024 жыл	5,00%	685.181	639.046
ЛҚБ 2018 жылғы облигациялары	1,5 миллиард АҚШ доллары	2048 жыл	6,375%	579.391	540.156
ЛҚБ 2018 жылғы облигациялары	1,25 миллиард АҚШ доллары	2030 жыл	5,375%	232.586	216.760
ЛҚБ 2018 жылғы облигациялары	0,5 миллиард АҚШ доллары	2025 жыл	4,75%	561.160	522.827
ЛҚБ 2017 жылғы облигациялары	1,25 миллиард АҚШ доллары	2047 жыл	5,75%	460.655	428.552
ЛҚБ 2017 жылғы облигациялары	1 миллиард АҚШ доллары	2027 жыл	4,75%	3.281.723	2.706.199
Жиыны					

2022 жылғы қыркүйекте Компания жылдық 3,00% купон мөлшерлемесімен және 2035 жылы өтеу мерзімімен 751.631 миллион теңге сомасына облигацияларды орналастырды. Самұрық-Қазына бұл облигацияларды сатып алды. Облигациялар бойынша купондық мөлшерлеме нарықтық мөлшерлемеден төмен. Облигациялардың әділ құны мен номиналды құны арасындағы 380.477 миллион теңге мөлшеріндегі айырмашылық капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Самұрық-Қазынамен Операциялар ретінде танылды (26 және 33 ескертпелер).

Облигациялардың баланстық құнының 2022 жылы өсуі Лондонның қор биржасында (бұдан әрі - ЛҚБ) орналастырылған және 190.916 миллион теңге мөлшерінде АҚШ долларында деноминацияланған облигацияларға шетел валюталарының айырбастау бағамының ықпалымен байланысты болды.

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қарыздар мыналарды құрады:

Миллион теңгемен	Шығару сомасы	Өтеу күні	Сыйақы мөлшерлемесі	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Қарыздар					
ВТБ Банк (ПАО)	38 миллиард рубль	2027 жыл	Ресей Федерациясының Орталық Банкінің негізгі мөлшерлемесі + 2,25%	245.349	221.207
«Қазақстан Халық Банкі» АҚ (Халық Банкі)	151 миллиард теңге	2024-2025 жылдар	11,00%	135.062	138.119

Миллион теңгемен	Шығару сомасы	Өтеу күні	Сыйақы мөлшерлемесі	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
«Қазақстанның даму банкі» АҚ (ҚДБ) (33-ескертпе)	157 миллиард теңге	2023-2026 жылдар	7,00%-9,00%	100.694	119.243
Cargill	150 миллион АҚШ доллары	2023-2024 жылдар	3M SOFR + 2,61%	70.165	43.343
Халық Банкі	100 миллион АҚШ доллары ¹	3M LIBOR + 2,50%	5,00 % (USD), 16,00 %-19,00 % (Тенге)	46.460	43.302
ING Bank NV	250 миллион АҚШ доллары	2024 жыл	COF ² (4,80 %) + 2,00 %	31.871	24.034
Credit Agricole	250 миллион АҚШ доллары	2023 жыл	5,00% (USD),	30.934	21.533
Халық Банкі	30 миллиард теңге	2032 жыл	ҚР ҰБ негізгі мөлшерлемесі + 2,5%	29.761	-
Синдикатталған қарыз (Unicredit Tiriac Bank, ING Bank, BCR, Raiffeisen Bank)	405 - 435 миллион АҚШ доллары ³	2023 жыл	1M LIBOR + 2,75 % 1M LIBOR + 2,50 % 1W EURIBOR + 2,50 %	26.270	84.096
Синдикатталған қарыз (BCR, Raiffeisen Bank, OTP, Alpha, Garanti)	83 миллион еуро	2029 жыл	6M EURIBOR + 3,00 %	21.411	-
ҚДБ (33-ескертпе)	843,6 миллион АҚШ доллары	2023 жыл	10,99 %	20.483	34.138
NATIXIS	250 миллион АҚШ доллары	2023 жыл	COF (4,65 %) + 2,00 %	18.165	-
Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ, Ltd (Лондондық филиал)	150 миллион АҚШ доллары	2023 жыл	COF (4,32 %) + 1,70 %	17.415	22.385
Banca Transilvania	57,96 миллион еуро	2023 жыл	1M ROBOR + 2,00 %. 1M LIBOR + 2,50 %	16.739	18.296
«OTP Bank» АҚ	25,17 миллион АҚШ доллары	2030 жыл	3M ROBOR + 1,10 %	11.801	-
Eximbank	1,13 миллиард АҚШ доллары	2026 жыл	6M LIBOR + 4,10 %	-	242.555
Басқалары	-	-	-	39.031	27.877
Жиыны				861.611	1.040.128

2022 жылғы қаңтарда «Атырау мұнай өңдеу зауыты» ЖШС (бұдан әрі - АМӨЗ), сыйақыны қоса, Eximbank-тен 604 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 259.459 миллион теңге) алған қарызды толық мерзімінен бұрын өтеді. Өтеу үшін 2021 жылғы қарашада резервтелген ақша қаражаты пайдаланылды (23-ескертпе).

2012 жылы МӨЗ Eximbank-пен қарыз шарты шеңберінде China Export & credit Insurance Corporation атына 85 миллион АҚШ доллары (12.820 миллион теңгеге баламалы) сомасында сақтандыру сыйлықақысын төледі. 2022 жылғы желтоқсанда қарызды мерзімінен бұрын өтеуіне байланысты China Export & Credit Insurance Corporation Компанияға 16 миллион АҚШ доллары (баламасы 7.370 миллион теңге) сомасындағы сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін қайтарып берді.

2022 жылы КТО Халық банкінен ҚР ҰБ + 2,50% негізгі мөлшерлеме деңгейіндегі сыйақы мөлшерлемесімен және «Астрахань-Маңғышлақ» магистральдық су құбырын қайта құру және кеңейту» жобасының бірінші кезегін қаржыландыру үшін төрт жыл мерзімге 29.593 миллион теңге жалпы сомаға ұзақ мерзімді қарыз алды.

2022 жылы КМГИ 191,47 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 88.258 миллион теңге) Синдикатталған қарызды (Unicredit Tiriac Bank, ING Bank, BCR, Raiffeisen Bank) ішінара өтеді.

2022 жылы КМГИ жылдық 6m Euribor + 3,00% сыйақы мөлшерлемесімен және когенерациялық электр станциясының құрылысын қаржыландыру мақсатында жеті жыл мерзімге жалпы сомасы 42 миллион еуроға (баламасы 20.196 миллион теңге) ұзақ мерзімді Синдикатталған қарыз алды (BCR, Raiffeisen Bank, OTP, Alpha, Garanti).

2022 жылы КМГИ NATIXIS-тен COF (4,65%) + 2,00% жылдық сыйақы мөлшерлемесі бойынша және айналым капиталын қаржыландыру мақсатында 2023 жылы өтеу мерзімімен жалпы сомасы 39 миллион АҚШ долларына (баламасы 18.097 миллион теңге) қарыз алды.

2022 жылы КМГИ Robor 3M + жылдық 1,10% сыйақы мөлшерлемесімен және айналым капиталын қаржыландыру мақсаттары үшін сегіз жыл мерзімге жалпы сомасы 25 миллион АҚШ долларын (баламасы 11.404 миллион теңге) құрайтын автожанармай құю станцияларын кеңейту мен дамытуды қаржыландыру үшін «OTP Bank» АҚ-дан қарыз алды.

2022 жылы КМГИ айналым капиталын қаржыландыру мақсаттары үшін өтеу мерзімі 2024 жылға дейінгі мерзімге SOFR 3M + жылдық 2,98% мөлшерлемесі бойынша Cargill-ден 25 миллион АҚШ доллары (баламасы 23.047 миллион теңге) сомасына ұзақ мерзімді қарыз алды.

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған он екі айдың ішінде Ресей рублімен деноминацияланған ВТБ Банк (ЖАҚ) қарызының баланстық құнының ұлғаюы 26.206 миллион теңге сомасындағы айырбас бағамының ықпалына байланысты.

2022 жылы АМӨЗ, есептелген пайыздарды қоса, ҚДБ-ден 60 миллион АҚШ долларына (баламасы 27.550 миллион теңге) алған қарызды ішінара өтеді.

2022 жылы КМГИ айналым капиталын қаржыландыру мақсаттары үшін өтеу мерзімі 2023 жылға дейінгі жылдық COF (4,60%) + 2,00% мөлшерлемесі бойынша Credit Agricole-дан 17 миллион АҚШ доллары (баламасы 7.833 миллион теңге) сомасына қарыз алды.

2021 жылы АМӨЗ ВТБ Банктен (ПАО) Ресей Федерациясының Орталық Банкінің негізгі сыйақы мөлшерлемесімен + жылдық 2,25%-бен 38.169 миллион ресей рублі (баламасы 229.015 миллион теңге) жалпы сомаға және алты жыл мерзімге 2022 жылы Eximbank-тен қарызды толық ұзақ мерзімді өтеу үшін ұзақ мерзімді қарыз алды.

2021 жылы АМӨЗ, сыйақыны қоса алғанда, Халық Банкінен 105 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 44.734 миллион теңге) алынған қарызды ішінара өтеді және 2022 жылы Eximbank-тен алынған қарызды ұзақ мерзімді өтеу үшін және айналым капиталын қаржыландыру үшін 5% сыйақы мөлшерлемесімен 100 миллион АҚШ доллары жалпы сомаға (баламасы 42.813 миллион теңге) жаңартылатын несие желісінің шеңберінде қысқа мерзімді қарыз алды.

2021 жылы АМӨЗ Халық банкінен JBIC мен ҚДБ-ден алынған қарыздарды қайта қаржыландыру үшін 11% сыйақы мөлшерлемесімен және төрт жыл мерзімге 109.855 миллион теңге жалпы сомаға ұзақ мерзімді қарыз алды. Халық банкінен алынған қарыз, сыйақыны қоса алғанда, 22.827 миллион теңге сомаға ішінара өтелді.

2021 жылы АМӨЗ, сыйақыны қоса, JBIC-тен 155 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 67.392 миллион теңге) алған қарызды толық мерзімінен бұрын өтеді.

2021 жылы АМӨЗ, сыйақыны қоса, ҚДБ-ден 142 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 59.507 миллион теңге) және 29.409 миллион теңге сомасына алған қарызды толық және ішінара өтеді.

2021 жылы КМГИ айналым капиталын қаржыландыру мақсатында Cargill-ден 3M LIBOR + 2,60% және тиісінше 3M LIBOR + 2,50% сыйақы мөлшерлемесімен 50 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 20.997 миллион теңге) қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді қарыздар алды.

2021 жылы КМГИ, сыйақыны қоса, ING Bank NV-ден 29 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 12.632 миллион теңге) алған қысқа мерзімді қарызды ішінара өтеді.

2021 жылы КМГИ, сыйақыны қоса алғанда, 97 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 41.447 миллион теңге) Синдикатталған қарызды (Unicredit Tiriac Bank, ING Bank, BCR, Raiffeisen Bank) ішінара өтеді.

1 — Жаңартылатын несие желісі
2 — Cost of funding (қаржыландыру құны)
3 — 75 миллион АҚШ доллары жаңартылатын несие желісі

Қаржылық қызметтің нәтижесінде туындайтын міндеттемелердегі өзгерістер:

Миллион теңгемен	2022 жыл				2021 жыл				
	Қысқа мерзімді қарыздар	Ұзақ мерзімді қарыздар	Облигациялар	Жиыны	Қысқа мерзімді қарыздар	Ұзақ мерзімді қарыздар	Облигациялар	Жиыны	
1 қаңтарға арналған сальдо	162.772	877.356	2.706.199	3.746.327		184.370	916.265	2.977.813	4.078.448
Ақша қаражатымен алынды	87.401	141.601	751.632	980.634		82.753	368.343	-	451.096
Сақтандыру сыйлықақысын ақша қаражатымен қайтару	-	7.370	-	7.370		-	-	-	-
Негізгі борышты ақша қаражатымен төлеу	(86.481)	(128.671)	(1.091)	(216.243)		(108.134)	(218.733)	(12.685)	(339.552)
Резервтелген ақша қаражатының есебінен негізгі борыш пен сый-ақыларды төлеу (23-ескертпе)	-	(259.459)	-	(259.459)		-	(32.799)	-	(32.799)
Есептелген сыйақы	9.861	79.635	168.536	258.032		9.573	72.248	159.810	241.631
Қарыздың мерзімінен бұрын өтелуі үшін комиссия (16-ескертпе)	-	4.498	-	4.498		-	-	-	-
Төленген сыйақы ¹	(9.779)	(65.735)	(156.377)	(231.891)		(9.427)	(52.876)	(185.140)	(247.443)
Дисконт (26-ескертпе)	-	-	(380.477)	(380.477)		-	-	-	-
Есептілік валютасын қайта есептеу	8.233	7.673	187.441	203.347		3.227	2.684	66.967	72.878
Бағамдық айырма бойынша залал	1.046	26.980	5.862	33.888		410	4.844	7.679	12.933
Тоқтатылған қызмет (5-ескертпе)	-	-	-	-			(182.568)	(308.245)	(490.813)
Басқалары	-	(2.689)	(3)	(2.692)		-	(52)	-	(52)
31 желтоқсанға сальдо	173.053	688.559	3.281.722	4.143.334		162.772	877.356	2.706.199	3.746.327
Ағымдағы бөлік	173.053	145.309	49.081	367.443		162.772	292.708	29.500	484.980
Ұзақ мерзімді бөлік	-	543.250	3.232.641	3.775.891		-	584.648	2.676.699	3.261.347

Ковенанттар

Топ несие келісімдерінің талаптары бойынша қаржы және қаржылық емес көрсеткіштердің орындалуын қамтамасыз етуі тиіс. 2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай Топ барлық қаржы және қаржылық емес көрсеткіштерді орындайды.

Шетелдік функционалдық валютамен таза инвестицияларды хеджирлеу

2022 жылғы 31 желтоқсанда шетел валютасында көрсетілген кейбір қарыздар Топтың валюталық тәуекелге ұшырағыштығын хеджирлеу үшін шетелдік бөлімшелерге таза инвестицияларды хеджирлеу құралдары ретінде айқындалды. 2022 жылы 187.441 миллион теңге мөлшеріндегі бағамдық айырмадан болған залал (2021 жыл: 66.967 миллион теңге мөлшерінде бағамдық айырмадан болған залал) басқа да жиынтық кірістің құрамына қайта жіктеліп, шетелдік бөлімшелерді қайта есептеуден болған кіріске немесе залалға қарсы есепке алынды.

Хеджирлеу объектісі мен хеджирлеу құралы арасында экономикалық өзара байланыс бар, өйткені таза инвестиция валюталық тәуекелді тудырады, әрі ол АҚШ долларындағы несие бойынша валюталық тәуекелге сайма-сай келеді. Топ 1:1 хеджирлеу коэффициентін белгіледі, өйткені хеджирлеу құралының базалық тәуекелі хеджирленетін тәуекелдің құрамдасына ұқсас келеді. Хеджирлеудің тиімсіздігі шетелдік еншілес компанияға салынған инвестициялардың сомасы тиянақталған мөлшерлемесі бар алынған қарыздардың сомасына қарағанда аз болғанда туындайды. 2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанына хедждің тиімсіз бөлігі болмады.

¹ — Төленген сыйақы операциялық қызметтен түскен ақша ағындары ретінде ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген.

28. Жалдау бойынша міндеттемелер

Қаржылық жалдау төлемдерінің ағымдағы таза құнымен бірге болашақтағы ең төменгі жалдау төлемдері былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	Ең төменгі жалдау төлемдері		Ең төменгі жалдау төлемдерінің ағымдағы құны	
	2022 жылғы 31 желтоқсанға	2021 жылғы 31 желтоқсанға (қайта есептелген)	2022 жылғы 31 желтоқсанға	2021 жылғы 31 желтоқсанға (қайта есептелген)
Бір жыл ішінде	16.629	19.541	15.682	18.009
2 жылдан 5 жылды қоса алғанда	23.368	20.483	16.770	13.001
Бес жылдан жоғары	61.176	62.842	49.102	43.411
	101.173	102.866	81.554	74.421
Минусы: қаржы төлемдерін білдіретін сомалар	(19.619)	(28.490)	-	-
Ең төменгі жалдау төлемдерінің ағымдағы құны	81.554	74.376	81.554	74.421
Минусы: 12 айдың ішінде өтелуге жататын сома	(16.629)	(19.541)	(15.682)	(18.009)
12 айдан кейін өтелуге жататын сомалар	84.544	83.325	65.872	56.412

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша пайыз сомасының есебі 2,95%-дан 19,00%-ға дейінгі (2021 жылғы 31 желтоқсан: 2,95%-дан 19,00%-ға дейін) тиімді сыйақы мөлшерлемелеріне негізделеді.

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылғы жалдау міндеттемелеріндегі өзгерістер былайша білдірілген:

Миллион теңгемен	2022 жыл	2021 жыл (қайта есептелген)
1 қаңтарға арналған сальдо	74.421	106.109
Жалдау бойынша түсімдер	14.219	40.782
Есептелген сыйақы (4 және 16-ескертпе)	4.188	7.334
Негізгі борышты төлеу	(19.709)	(53.382)
Төленген сыйақы	(1.389)	(4.923)
Бағамдық айырма бойынша залал	(1.629)	(2.087)
Есептілік валютасын қайта есептеу	3.089	2.107
Түрлендіру	11.120	(428)
Мерзімінен бұрын бұзу	(4.404)	(11.466)
Басқасы	1.648	(9.625)
31 желтоқсанға сальдо	81.554	74.421

29. Резервтер

Миллион теңгемен

	Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер	Экологиялық міндеттеме	Салықтар бойынша резерв	Газды тасымал-дау резерв	Жұмыскерлердің сыйақылары бойынша міндеттемелер	Басқалары	Жиыны
2020 жылғы 31 желтоқсандағы резерв (қайта есептелген)	270.229	65.001	10.435	30.766	69.918	13.528	459.877
Есептілік валютасын қайта есептеу	3.082	1.087	118	453	266	144	5.150
Бағалаудағы өзгеріс	10.793	(2.514)	-	-	503	151	8.933
Дисконт сомасына ұлғайту (5 және 16-ескертпе)	14.007	3.759	-	-	4.515	152	22.433
Бір жылғы резерв	963	2.628	2.392	-	(2.905)	4.434	7.512
Қалпына келтіру	(1.329)	-	(748)	-	-	(1.207)	(3.284)
Резервті пайдалану	(332)	(6.775)	(1.834)	-	(4.615)	(10.373)	(23.929)
Тоқтатылған қызмет (5-ескертпе)	(87.953)	-	(1)	(31.219)	(2.256)	(93)	(121.522)
2021 жылғы 31 желтоқсандағы резерв (қайта есептелген)	209.460	63.186	10.362	-	65.426	6.736	355.170
2022 жылғы 1 қаңтардағы резерв (қайта есептелген)	209.460	63.186	10.362	-	65.426	6.736	355.170
Есептілік валютасын қайта есептеу	9.164	3.286	238	-	619	325	13.632
Бағалаудағы өзгеріс	(117.668)	4.755	-	-	-	(408)	(113.321)
Дисконт сомасына ұлғайту (16-ескертпе)	12.087	5.722	-	-	4.723	138	22.670
Бір жылғы резерв	15.943	9.998	1.785	-	4.554	42.548	74.828
Қалпына келтіру	(61)	-	(1.070)	-	-	(608)	(1.739)
Резервті пайдалану	(97)	(5.594)	(392)	-	(4.257)	(1.006)	(11.346)
2022 жылғы 31 желтоқсанға резерв	128.828	81.353	10.923	-	71.065	47.725	339.894

Елеулі бағалаулар мен пайдаланылған пікірлерді қоса алғанда, едәуір резервтердің толық сипаттамасы 4-ескертпеге қосылған.

Ағымдағы және ұзақ мерзімді бөліктер былайша бөлінген:

Миллион теңгемен	Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер	Экологиялық міндеттеме	Салықтар бойынша резерв	Газды тасымал-дау резерв	Жұмыскерлердің сыйақылары бойынша міндеттемелер	Басқалары	Жиыны
Ағымдағы бөлік	1.739	6.082	10.923	-	4.969	39.363	63.076
Ұзақ мерзімді бөлік	127.089	75.271	-	-	66.096	8.362	276.818
2022 жылғы 31 желтоқсанға резерв	128.828	81.353	10.923	-	71.065	47.725	339.894
Ағымдағы бөлік	1.196	4.627	10.362	-	3.809	4.517	24.511
Ұзақ мерзімді бөлік	208.264	58.559	-	-	61.617	2.219	330.659
2021 жылғы 31 желтоқсандағы резерв (қайта есептелген)	209.460	63.186	10.362	-	65.426	6.736	355.170

Басқа резервтер

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін есептелген басқа резервтер негізінен 35-ескертпеде ашылған заңгерлік даулар бойынша резервтерді қамтиды.

30. Сауда кредиторлық берешек және басқа да қаржылық әрі қаржылық емес міндеттемелер

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)
Сауда кредиторлық берешек	564.906	558.266
Басқа да қаржылық міндеттемелер		
Опционды орындау үшін Самұрық-Қазына алдындағы берешек (6 және 33-ескертпе)	164.937	-
Қызметкерлердің алдындағы берешек	67.073	44.587
Басқа да кредиторлық берешек	32.048	16.446
Туынды қаржы құралдары	1.598	2.127
Басқалары	33.141	22.173
	298.797	85.333
Қысқа мерзімді бөлік	283.717	69.418
Ұзақ мерзімді бөлік	15.080	15.915
	298.797	85.333
Басқа да қаржылық емес міндеттемелер		
Шарттық міндеттемелер	117.817	154.696
Басқалары	16.876	19.196
	134.693	173.892
Қысқа мерзімді бөлік	93.145	134.444
Ұзақ мерзімді бөлік	41.548	39.448
	134.693	173.892

Сауда кредиторлық берешек 2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша келесі валюталарда білдірілді:

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)
АҚШ доллары	322.797	389.622
Теңге	127.663	84.521
Румын леясы	72.676	71.932
Еуро	34.638	3.387
Басқа валюталар	7.132	8.804
Жиыны	564.906	558.266

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша сауда кредиторлық берешек пен басқа да ағымдағы қаржылық міндеттемелер бойынша пайыздар есептелген жоқ.

Туынды қаржы құралдары

Топ шикі мұнай мен мұнай өнімдерін сату кезінде баға тәуекелдерін басқару мақсатында әртүрлі тауарлық туынды құралдарды пайдаланады.

Қаржылық жағдай туралы есеп:

	2022 жылғы 31 желтоқсанға	2021 жылғы 31 желтоқсанға
Туынды қаржы активтері (басқа да қаржы активтерінде)	681	10.965
Туынды қаржылық міндеттемелер (басқа қаржылық міндеттемелерде)	(1.598)	(2.127)
Туынды қаржы (міндеттемелері) активтер, нетто	(917)	8.838

Жиынтық кіріс туралы есеп:

	2022 жыл	2021 жыл
Мұнай өнімдері бойынша туынды құралдардан жұмсалған шығындар – өндірістік шығыстарда (11-ескертпе)	121.539	14.954

Төменде туынды қаржы активтерінің/(міндеттемелердің) қозғалысы келтірілген:

	2022 жыл	2021 жыл
1 қаңтарға арналған сальдо	8.838	(128)
Хеджирлеу резерві	(11.872)	10.055
Қорлар	1.524	(1.335)
Жұмсалмаған шығындарды қалпына келтіру	-	130
Есептілік валютасын қайта есептеу	593	116
31 желтоқсанға сальдо	(917)	8.838

Бастапқыда туынды қаржы құралдары шарттық жасалу күніне әділ құн бойынша бағаланады және кейінгі есепті күндерге әділ құны бойынша қайта бағаланады. Туынды қаржы құралдарының әділ құнының өзгеруі пайда немесе зиян құрамында олардың пайда болуына қарай танылады.

Топта әділ құнды хеджирлеу критерийлерін қанағаттандыратын келесі хеджирлеу операциялары бар:

Операция	Хеджирленетін нысан	Хеджирленетін тәуекел	Хеджирлеу құралы
Тауарды белгіленген бағамен сатып алу/сату	Негізгі операциялық қор (НОҚ) - шикі мұнайды, шикізатты, дизель жағар майың, бензинді және реактивті қозғалтқыштарға арналған жағар майды білдіреді. Операциялық қордың бағасы НОҚ-тан (негізгі операциялық қор) жоғары немесе төмен	Тауарлық баға тәуекелі	Своп, фьючерстер, опционды сатып алу/колл
Ақша бабымен байланысты валюталық тәуекел	Топтың функционалдық валютасында көрсетілмеген ақшалай бап	Шетел валютасы бағамының өзгеруі	Своп, валюта форвард
Қатты міндеттемемен байланысты валюталық тәуекел	Топтың функционалдық валютасында көрсетілмеген қатты міндеттеме	Шетел валютасы бағамының өзгеруі	Своп, валюта форвард
Белгіленген пайыздық мөлшерлемелермен байланысты әділ құн тәуекелі	Дебиторлық берешек немесе белгіленген пайыздық мөлшерлеме бойынша міндеттеме	Әділ құнның пайыздық тәуекелі	Своп

Топта ақша ағындарын хеджирлеу критерийлеріне сәйкес келетін келесі хеджирлеу операциялары бар:

Операция	Хеджирленетін нысан	Хеджирленетін тәуекел	Хеджирлеу құралы
Тауарды болжамды сатып алу / сату	МӨЗ болжамды маржа себеті және Dated Brent болжамды дифференциалы	Тауарлық баға тәуекелі	Своп, Фьючерс, Сатып алынған пут/колл
EUA сертификаттары	EUA сертификаттарын болжамды сатып алу	EUA сертификаттарының баға тәуекелі	Фьючерс

31. Төленуге жататын басқа да салықтар

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)
ҚҚС	49.969	49.002
Шикі мұнай экспортына кіріс салығы	38.445	23.702
Пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық	35.277	36.329
Дербес табыс салығы	7.991	6.868
Әлеуметтік салық	7.085	5.351
Акциздер	2.175	1.719
Резидент емес үшін төлем көзінен ұсталатын салық	1.875	2.357
Экспорттық кеден бажы	-	5.842
Басқалары	5.660	5.885
	148.477	137.055

32. Табыс салығы бойынша шығыстар

2022 жылғы 31 желтоқсанға 36.167 миллион теңге сомадағы табыс салығы бойынша алдын ала төлем (2021 жылы: 25.165 миллион теңге) негізінен корпоративтік табыс салығын білдіреді. 2022 жылғы 31 желтоқсанға 66.648 миллион теңге сомадағы табыс салығы бойынша міндеттемелер (2021 жылы: 6.882 миллион теңге) негізінен корпоративтік табыс салығын білдіреді.

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін табыс салығы бойынша шығыстарға мыналар кіреді:

Миллион теңгемен	2022 жыл	2021 жыл (қайта есептелген)
Ағымдағы табыс салығы:		
Корпоративтік табыс салығы	204.156	116.562
Дивидендтер мен сыйақылардың кірістері бойынша төлем көзінен ұсталатын салық	49.120	42.887
Үстеме пайда салығы	1.673	1.237
Мерзімі ұзартылған табыс салығы:		
Корпоративтік табыс салығы	124.728	125.606
Дивидендтердің кірістері бойынша төлем көзінен ұсталатын салық	113.331	34.990
Үстеме пайда салығы	239	(34)
Пайда салығы бойынша шығыстар	493.247	321.248

2022 жылғы 28 желтоқсанда шыққан № 186 төтенше қаулымен қазба отын секторындағы пайдаға ортақ жарна енгізілді. Ортақ жарнаны шикі мұнай, табиғи газ, көмір және мұнай өңдеу секторларында жұмыс істейтін компаниялар 2022 және 2023 жылдардағы салық салынатын пайдадан алдыңғы төрт жылдағы, 2018 жылдан 2021 жылға дейінгі, 60% мөлшерлеменен орташа салық салынатын пайданың 120%-ын төлейді. Егер 2018-2021 жылдарға жататын салық салынатын орташа пайда теріс болса, ортақ жарнаны есептеу мақсатында салық салынатын орташа пайда нөлге тең деп есептеледі. 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін КМГИ 124,9 миллион АҚШ доллары мөлшерінде КТС-ті есептеді (баламасы 57.584 миллион теңге).

Табыс салығы бойынша шығыстарға табыс салығының нормативтік мөлшерлемесі бойынша (2022 және 2021 жылдары 20%) салық салғанға дейінгі бухгалтерлік пайдадан есептелген табыс салығы бойынша шығыстарды салыстырып тексеру 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде мынадай үлгіде берілген:

Миллион теңгемен	2022 жыл	2021 жыл (қайта есептелген)
Жалғасып отырған қызметтен болған табыс салығын есепке алғанға дейінгі пайда	1.810.566	1.255.310
Тоқтатылған қызметтен болған табыс салығын есепке алғанға дейінгі пайда	-	407.993
Табыс салығының мөлшерлемесі	20 %	20 %
Бухгалтерлік пайда бойынша табыс салығының шығыстары	362.113	321.558
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың табысындағы үлес	(87.797)	(69.812)
Есептен шығарылмайтын басқа да салық салынбайтын кірістер мен шығыстар	112.047	85.867
Корпоративтік табыс салығының түрлі мөлшерлемелерінің әсері	91.215	47.729
Үстеме пайда салығы	1.912	1.203
Мерзімі ұзартылған салық бойынша мойындалмаған активтердегі өзгеріс	13.757	(20.885)
Пайда салығы бойынша шығыстар	493.247	376.763
Жалғасып отырған қызметке жатқызылған табыс салығы бойынша шығыстар	493.247	321.248
Тоқтатылған қызметке жатқызылған табыс салығы бойынша шығыстар	-	55.515
	493.247	376.763

Есепті күндерге шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген активтерді және міндеттемелер мен сомаларды есептеу үшін негіздеме аралығындағы уақытша айырмаларға қолданылатын заңмен белгіленген салық мөлшерлемесін қолдану арқылы есептелген мерзімі ұзартылған салық сальдосы 31 желтоқсанға келесіні қамтиды:

Миллион теңгемен	2022 жыл					2021 жыл (қайта есептелген)				
	Корпоративтік табыс салығы	Үстеме пайда салығы	Төлем көзінен ұсталатын салық	Жиыны	2022 жыл үшін пайда немесе зиян құрамында көрсетілді	Корпоратив-тік табыс салығы	Үстеме пайда салығы	Төлем көзінен ұсталатын салық	Жиыны	2021 жыл үшін пайда немесе зиян құрамында көрсетілді
Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер										
Негізгі құралдар	23.559	-	-	23.559	796	22.763	-	-	22.763	(12.831)
Ауыстырылған салықтық шығындар	685.476	-	-	685.476	3.017	682.459	-	-	682.459	(43.555)
Қызметкерлерге қатысты есептелген міндеттемелер	6.624	-	-	6.624	1.648	4.976	-	-	4.976	(133)
Қаржы активтерінің құнсыздануы	1	-	-	1	-	1	-	-	1	(12)
Қоршаған ортаны ластағаны үшін міндеттеме	3.728	-	-	3.728	639	3.089	-	-	3.089	3.200
Басқалары	85.114	-	-	85.114	(2.231)	100.653	-	-	100.653	6.057
Минусы: мерзімі ұзартылған салық бойынша танылмаған активтер	(574.955)	-	-	(574.955)	(13.579)	(561.376)	-	-	(561.376)	21.063
Минусы: кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелерімен бірге есептелген кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	(187.949)	-	-	(187.949)	30.581	(218.530)	-	-	(218.530)	(5.809)
Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер	41.598	-	-	41.598	20.871	34.035	-	-	34.035	(32.020)
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер										
Негізгі құралдар	567.641	597	-	568.238	115.840	452.040	358	-	452.398	102.464
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың бөлінбеген пайдасы	-	-	615.747	615.747	113.331	-	-	465.891	465.891	34.990
Басқасы	2.974	-	-	2.974	(583)	3.441	-	-	3.441	10.723
Минусы: кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелерімен бірге есептелген кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	(187.949)	-	-	(187.949)	30.581	(218.530)	-	-	(218.530)	(5.809)
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер	382.666	597	615.747	999.010	259.169	236.951	358	465.891	703.200	142.368
Мерзімі ұзартылған салық бойынша таза міндеттемелер	341.068	597	615.747	957.412	-	202.916	358	465.891	669.165	
Мерзімі ұзартылған салық бойынша шығыстар					238.298					174.388

Мерзімі ұзартылған корпоративтік табыс салығы мен үстеме пайдаға салынатын салық жер қойнауын пайдалануға арналған әрбір келісімшартқа қатысты айқындалады. Мерзімі ұзартылған табыс салығы жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың көлеміне кірмейтін қызмет түрлері үшін айқындалады. Болашақта салық салу табыстың болу мүмкіндігі бар дәрежеде ғана және оған қарасты қолданылатын мерзімі ұзартылған салық активі құпталады. Мерзімі ұзартылған салық активтерінің азаюы мүмкін, егер олармен байланысты салық жеңілдіктері жүзеге асырылса. 2022 жылдың 31 желтоқсанына танылмаған мерзімі ұзартылған салық активтері негізінен 574.955 миллион теңге (2021 жылы: 561.376 миллион теңге) сомасындағы ауыстырылған салық залалына жатады.

2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚР ауыстырылған салық залалы салық салу мақсаттары үшін туындаған сәттен бастап он жылдың ішінде өтеді.

Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелердегі / (активтердегі) өзгерістер былайша берілген:

Миллион теңгемен	2022 жыл				2021 жыл (қайта есептелген)				
	Корпоративтік табыс салығы	Үстеме пайда салығы	Төлем көзінен ұсталатын салық	Жиыны	Корпоративтік табыс салығы	Үстеме пайда салығы	Төлем көзінен ұсталатын салық	Жиыны	
1 қаңтарға кейінге қалдырылған міндеттеме сальдосы, нетто	202.916	358	465.891	669.165					
Есептілік валютасын қайта есептеу	13.308	-	36.525	49.833					
Бір жылғы пайда немесе зиян құрамында көрсетілген салық залалы/(кіріс)	124.728	239	113.331	238.298					
Басқа да жиынтық кірістің құрамында көрсетілген жылғы салық кірісі	116	-	-	116					
Тоқтатылған қызмет (5-ескертпе)	-	-	-	-					
Мерзімі ұзартылған міндеттеме сальдосы 31 желтоқсанға, нетто	341.068	597	615.747	957.412					
					132.643	392	419.083	552.118	
					3.064	-	11.818	14.882	
					139.432	(34)	34.990	174.388	
					48	-	-	48	
					(72.271)	-	-	(72.271)	
					202.916	358	465.891	669.165	

33. Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашып көрсету

Байланысты тараптармен операциялардың талаптары

Байланысты тараптармен мәмілелер тарифтердің негізінде ұсынылған кейбір реттелетін қызметтерді қоспағанда, нарықтық мөлшерлемелерге міндетті түрде сәйкес келмейтін тараптардың арасында келісілген талаптарда жүзеге асырылды. Кезең соңына өтелмеген қалдықтар негізінен қамтамасыз етілмеген және пайызсыз болып табылады, солар бойынша есеп айырысулар қолма-қол ақшамен жасалады. Топ байланысты тараптардан берешек бойынша КНЗ резервтерін үшінші тараптардың алдындағы берешек бойынша КНЗ айқындау үшін қолданылатын КНЗ қағидаттары мен саясатына сәйкес мойындайды.

Есеп айырысулар бойынша қалдықтар

Мына кесте байланысты тараптармен 2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша жасалған мәмілелердің жалпы сомасын көрсетеді:

Миллион теңгемен	31 желтоқсан	Байланысты тараптардың берешегі	Байланысты тараптарға берешек	Байланысты тараптардың ақшасы мен шоттарындағы депозиттер	Байланысты тараптарға берілген қарыздар бойынша берешек
Самұрық-Қазынаға кіретін компаниялар	2022 жылғы	38.476		168.368	413.691
	2021 жылғы	497.242		1.074	33.123
Қауымдасқан компаниялар	2022 жылғы	16.348		3.431	-
	2021 жылғы	12.249		3.009	-
Мемлекет бақылайтын басқа да тараптар	2022 жылғы	72.003		666	121.177
	2021 жылғы	2.349		638	153.381
Бірлескен кәсіпорындар	2022 жылғы	167.284		187.172	-
	2021 жылғы	166.721		170.911	-

Байланысты тараптардың/тараптарға берешегі

Самұрық-Қазынаға кіретін компаниялар

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Самұрық-Қазына көрсеткен қаржылай көмек 91.175 миллион теңге мөлшеріндегі КРІ-дегі қатысу үлесінің 49,50% сатып алғаны үшін берешекпен (6 ескертпе), 816 миллион теңге мөлшерінде Силленодағы қатысу үлесінің 49,9% сатып алғаны үшін берешекпен және 424.587 миллион теңге мөлшерінде Опционды орындағаны үшін берешектің бір бөлігімен өзара есеп айырысу арқылы толығымен өтелді (6-ескертпе).

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Самұрық-Қазына алдындағы берешек, негізінен, 164.937 миллион теңге сомаға Опционды орындағаны үшін берешекпен білдірілген (6 және 30-ескертпелер).

Мемлекет бақылайтын басқа да тараптар

2022 жыл ішінде Компания ҚР ҰБ қысқа мерзімді ноттарын жалпы сомасы 87.000 миллион теңгеге сатып алды, оның ішінде 17.000 миллион теңге сомаға ноттар кері сатып алынды.

Бірлескен кәсіпорындар

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен кәсіпорындардың берешегі негізінен 53.889 миллион теңге мөлшерінде (2021 жылғы 31 желтоқсан: 74.612 миллион теңге) ПКОП және 63.622 миллион теңге (2021 жылғы 31 желтоқсан: 48.549 миллион теңге) мөлшерінде УГЛ берген қарыздармен көрсетілген (24-ескертпе).

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, бірлескен кәсіпорындар алдындағы берешек, негізінен, ТШО-ға 153.610 миллион теңге (2021 жылғы 31 желтоқсан: 130.786 миллион теңге) сомаға шикі мұнайды жеткізгені үшін кредиторлық берешекпен білдірілген.

Байланысты тараптарға берілген қарыздар бойынша берешек

Самұрық-Қазынаға кіретін компаниялар

2022 жылғы қыркүйекте Самұрық-Қазына Компания орналастырған облигацияларды 751.631 миллион теңгеге сатып алды. Облигациялардың әділ құны мен номиналды құны арасындағы 380.477 миллион теңге мөлшеріндегі айырмашылық капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Самұрық-Қазынамен Операциялар ретінде танылды (26 және 27-ескертпелер).

Мемлекет бақылайтын басқа да тараптар

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша байланысты тараптарға төленуге жататын қарыздар АМӨЗ бен ПМХЗ ҚДБ-дан 121.177 миллион теңге жалпы сомаға алған қарыздармен білдірілген (2021 жылғы 31 желтоқсан: 153.381 миллион теңге) (27-ескертпе).

Мәмілелер бойынша айналымдар

Мына кестеде байланысты тараптармен 2021 және 2022 жылдардың ішінде жасалған мәмілелердің жалпы сомасы келтіріледі:

Миллион теңгемен		Байланысты тараптарға сату	Байланысты тараптардан сатып алу	Байланысты тараптардан түскен сыйақы	Байланысты тараптарға берілген сыйақы
Самұрық-Қазынаға кіретін компаниялар	2022 жыл	50.371	11.768	44.760	15.618
	2021 жыл	17.589	11.500	36.805	6.448
Қауымдасқан компаниялар	2022 жыл	18.705	67.615	235	–
	2021 жыл	53.754	33.549	–	–
Мемлекет бақылайтын басқа да тараптар	2022 жыл	9.631	18.228	577	15.501
	2021 жыл	32.810	16.788	315	21.529
Бірлескен кәсіпорындар	2022 жыл	305.922	2.119.070	12.469	4
	2021 жыл	267.824	1.689.050	30.626	1.109

Байланысты тараптарға сату / байланысты тараптардан сатып алу

Бірлескен кәсіпорындар

2022 жылы бірлескен кәсіпорындарға сату, негізінен, ТШО-ға 20.204 миллион теңге (2021 жыл: 16.698 миллион теңге) сомада көлік-жүк қызмет көрсетумен, ММГ-ге 58.141 миллион теңге және тиісінше 116.223 миллион теңге сомаға (2021 жыл: 53.892 миллион теңге және тиісінше 85.094 миллион теңге) сомаға көрсетілген мұнайды тасымалдау және қызмет көрсету қызметтерімен білдірілген.

2021 жылы бірлескен кәсіпорындардан сатып алулар, негізінен, ТШО-дан 1.976.760 миллион теңге сомаға (2021 жыл: 1.234.019 миллион теңге) шикі мұнайды сатып алумен байланысты болды.

Негізгі басқарушы персоналға төленетін сыйақы

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылғы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте жалпы және әкімшілік шығыстарға қосылған негізгі басқарушы персоналға (Директорлар кеңесі мен Топ Басқармасының мүшелері) тиесілі жалпы сыйақы сомасы тиісінше 7.351 миллион теңгені және 7.953 миллион теңгені құрайды. Негізгі басқарушы персоналға тиесілі сыйақы келісімшарттарда белгіленген жалақы бойынша шығыстардан және қызметтің нәтижелері бойынша сыйлықақылардан тұрады.

34. Қаржы тәуекелдерін басқарудың мақсаттары мен саясаты

Топтың негізгі қаржы құралдарына алынған және берілген қарыздар, қаржылық кепілдіктер, ақша қаражаты мен оның баламалары, банк салымдары, сондай-ақ дебиторлық және кредиторлық берешек жатады. Топтың қаржы құралдары бойынша туындайтын негізі тәуекелдер пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістер тәуекелі, валюталық тәуекел және несиелік тәуекел болып табылады. Сондай-ақ Топ оның барлық қаржы құралдары бойынша туындайтын нарықтық тәуекелді және өтімділік тәуекелін қадағалап отырады.

Нарықтық тәуекел

Топ пайыздық мөлшерлемелер, валюталар мен бағалы қағаздар бойынша ашық позицияларға байланысты туындайтын нарық конъюнктурасы тәуекелдерінің ықпалына ұшырағыш, әрі олар өз кезегінде, нарықтың жалпы және айрықша құбылуларына ұшырағыш келеді. Топ конъюнктураның қолайсыз өзгеруінің нәтижесінде туындауы мүмкін әлеуетті залалды мерзімді бағалау арқылы, сондай-ақ рентабельділікке және кепілмен қамсыздандыруға тиісті талаптарды орнату жолымен нарық конъюнктурасының тәуекелдерін басқарады. Келесі бөлімдердегі сезімталдылық талдауы 2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша келтірілген.

Валюталық тәуекел

АҚШ долларында көрсетілген қарыздардың едәуір сомалары мен кредиторлық берешектің нәтижесінде Топтың қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есебіне АҚШ долларының теңгеге қатысты айырбас бағамдарындағы өзгерістер айтарлықтай ықпалын тигізе алады. Топ сондай-ақ шетел валютасындағы мәмілелер бойынша тәуекелге ұшырағыш. Мұндай тәуекел АҚШ долларындағы кірістер бойынша туындайды. Топта АҚШ долларында білдірілген қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелерді салыстырумен байланысты АҚШ долларында валюталық тәуекелді басқару саясаты бар. Мына кестеде Топ пайдасының салық салынғанға дейінгі АҚШ долларының айырбас бағамындағы ықтимал өзгерістерге (активтер мен міндеттемелердің ақша ағындарындағы өзгерістердің салдарынан), барлық қалған өлшемдер тұрақты шама ретінде қабылданған жағдай талабымен сезімталдығы көрсетілген. Басқа валюта бағамдарының құбылуы Топ қызметінің шоғырландырылған нәтижелері үшін олардың маңызды еместігіне орай қаралмайды.

Миллион теңгемен	АҚШ долларының айырбас бағамының ұлғаюы/(азаюы)	Салық салынғанға дейін кіріске әсері
2022 жыл	+21 %	(404.338)
	(21 %)	404.338
2021 жыл		
	+13 %	(252.147)
	(11 %)	193.960

Миллион теңгемен	Рубльді айырбастау бағамындағы ұлғаю/(кему)	Салық салынғанға дейін кіріске әсері	2022 жылғы
2022 жыл	+22 %	(54.044)	
	(22 %)	54.044	
2021 жыл			
	+13 %	(28.757)	
	(13 %)	28.757	

Пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістер тәуекелі

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруімен байланысты тәуекел нарықтағы пайыздық мөлшерлеменің өзгеруі нәтижесінде қаржы құралы құнының ауытқу тәуекелін білдіреді. Топтың нарықтық пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістер тәуекеліне ұшырағыштығы негізінен Топтың құбылмалы пайыздық мөлшерлемесі бар ұзақ мерзімді қарыздарына жатады. Топ саясатында қарыздар бойынша тіркелген және ауыспалы пайыздық мөлшерлемелерді пайдалану арқылы пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелін басқару көзделген.

Келесі кестеде Топтың салық салынғанға дейінгі пайдасының (құбылмалы пайыздық мөлшерлемесі бар қарыздардың болуы салдарынан) пайыздық мөлшерлемедегі ықтимал өзгерістерге деген сезімталдығының талдауы келтірілген, бұл ретте барлық басқа параметрлер тұрақты өлшемдермен қабылданған. Топтың капиталына айтарлықтай әсер ету жоқ.

Миллион теңгемен	Базистік тармақтардағы ұлғаю/азаю	Салық салынғанға дейін кіріске әсері
2022 жыл		
LIBOR	+2,45	(12.989)
	-2,45	12.989
2021 жыл		
LIBOR	+1,25	(8.817)
	-0,25	1.763

Несиелік тәуекел

Топ мәмілелерді тек белгілі және несиені өтеуге қабілетті тараптармен жасайды. Топ саясатына сәйкес, коммерциялық несие шартына қарай саудалық операцияларын жасауды қалайтын барлық клиенттер, несиелік тексеру рәсімінен өтуге жатады. Сондай-ақ, Топқа берешекті қайтармау тәуекелін төмендетуде сенімділікті қамтамасыз ету үшін осындай сатып алушының дебиторлық берешегі үздіксіз мониторингке жатады. Тәуекелдің ең көп мөлшері 16-ескертпеде ашылып көрсетілгендей ағымдағы құн болып табылады. Топтың несиелік тәуекелдің елеулі шоғырлануы жоқ.

Ақша қаражаты мен оның баламалары, банк салымдары, байланысты тараптардан қарыздар мен дебиторлық берешек және басқа да қаржы активтері кіретін Топтың басқа да қаржы активтерімен байланысты несиелік тәуекелге қатысты Топ тәуекелі контрагенттің дефолт болуы мүмкіндігімен байланысты, бұл ретте ең жоғары тәуекел осы құралдардың ағымдағы құнына тең болады.

Келесі кестеде Топтың «Fitch» несиелік рейтингтердің белгілерін пайдалана отырып, не олар болмағанда, «S&P» және «Moody's» рейтингтердегі баламаларын пайдалана отырып 2022 және 2021 жылдардың

31 желтоқсанындағы жағдай бойынша банктердегі ақша қаражаты, қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді депозиттері бойынша профиль тәуекелі көрсетілген.

	31 желтоқсанға	2021 жыл
«АА-»-дан «А+»-ке дейін	15 %	8 %
«А»-дан «А-»-ке дейін	41 %	34 %
«BBB+»-тен «BBB-»-ке дейін	41 %	54 %
«BB+»-тен «BB-»-ке дейін	2 %	1 %
«B+»-тен «B-»-ке дейін	1 %	3 %

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі Топ өзінің қаржылық міндеттемелерін орындау үшін қаражат тартқан кезде қиындықтарға кездесуі мүмкіндігіне байланысты. Өтімділік тәуекелі қаржы активін оның әділ құнына жақын құн бойынша жедел сатудың мүмкін еместігі нәтижесінде туындауы мүмкін.

Өтімділікке қойылатын талаптар ұдайы бақыланады және басшылық міндеттемелерді олардың туындауына қарай орындау үшін жеткілікті көлемде қаражаттың болуын қадағалайды.

Келесі кестеде 2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың қаржылық міндеттемелері бойынша осы міндеттемелерді өтеу мерзімі бөлігінде шарттық дисконтталмаған төлемдер туралы ақпарат берілген.

Миллион теңгемен	1 айдан артық емес	1 айдан артық, бірақ 3 айдан артық емес	3 айдан артық, бірақ 1 жылдан артық емес	1 жылдан астам, бірақ 5 жылдан артық емес	5 жылдан астам ¹	Жиыны
2022 жылғы 31 желтоқсанға						
Қарыздар ¹	45.216	2.028	506.344	1.868.569	4.977.920	7.400.077
Сауда кредиторлық берешек	105.697	297.109	162.100	-	-	564.906
Жалдау бойынша берешек	2.890	1.720	12.410	39.080	26.216	82.316
Басқа да қаржылық міндеттемелер	56.278	19.598	366.088	18.544	-	460.508
	210.081	320.455	1.046.942	1.926.193	5.004.136	8.507.807
2021 жылғы 31 желтоқсанға (қайта есептелген)						
Қарыздар ¹	268.383	92	379.336	1.432.280	4.283.944	6.364.035
Сауда кредиторлық берешек	250.553	262.982	7.778	-	-	521.313
Қаржылық кепілдіктер ²	-	4	312	1.252	-	1.568
Жалдау бойынша берешек	1.896	1.229	6.595	12.763	22.879	45.362
Басқа да қаржылық міндеттемелер	38.906	17.673	15.932	16.979	-	89.490
	559.738	281.980	409.953	1.463.274	4.306.823	7.021.768

¹ — Топ дисконтталмаған төлемдерден өтеу мерзімдерінің белгісіздігіне орай, бірлескен қаржыландыру туралы келісімдерге сәйкес жобалар бойынша серіктестерге өтелуі тиіс қарыздар бойынша берешекті алып тастайды. 2022 жылғы 31 желтоқсанға серіктестердің алдындағы қарыздар бойынша берешек 23.768 миллион теңгені құрады (2021 жылғы 31 желтоқсан: 12.355 миллион теңге).

² — Топ қаржылық кепілдіктерді өтімділік кестесіне қосады, алайда, қаржылық кепілдіктер бойынша ақшаның кетуі белгілі бір оқиғаларға байланысты болады. Қаржылық кепілдік – бұл шарт, соған сай эмитент құралды ұстаушыға белгілі бір борышкердің төлемді борыштық құралдың бастапқы немесе қайта қаралған талаптарына сәйкес жасауға қабілетті болмай қалуына орай шеккен шығынды өтеу мақсатында белгілі бір төлемдерді жасауға міндетті. 2022 және 2021 жылдары елеулі қаржылық кепілдіктерді пайдалану жағдайлары болған жоқ.

Капиталды басқару

Топтың капиталды басқаруға қатысты негізгі мақсаты акционерлік құнды барынша көбейту болып табылады. Берешек пен капиталдың балансын оңтайландыру арқылы мүдделі тараптар үшін кірістерді барынша ұлғайта отырып үздіксіз қызмет қағидатын қолдау үшін Топ өз капиталын басқарады.

Компания күрделі инвестициялар жоспарын жасау үшін капитал құрылымын жасауға және инвестициялық деңгейдің несиелік рейтингісін бүкіл цикл бойына қолдап отыруға ұмтылады. Қаржылық икемділікті қолдау индустрияның циклді болуына қарсы тұру үшін және органикалық әрі бейорганикалық инвестициялық шешімдерді жүзеге асыру үшін стратегиялық маңызды болып табылады. Компанияның күрделі шығындарды, жаңа жобаларды және қарыз алуларды келісудің кеңейтілген ішкі процесі бар.

Топ капиталының құрылымы берешектен тұрады, оған қарыздар (27-ескертпе), минус ақша қаражаты мен оның баламалары (25-ескертпе), қысқа мерзімді банк депозиттері (20-ескертпе) мен шығарылған капитал кіретін капитал, қосымша төленген капитал, басқа да резервтер мен бөлінбеген пайда жатады (26-ескертпе).

Топ басшылығы капитал құрылымын үнемі талдап отырады. Бұл талдаудың бір бөлігі ретінде басшылық капиталдың құнын және капиталдың әр класымен байланысты тәуекелдерді қарастырады. Бұл мақсатқа қол жеткізу үшін капиталды басқару, өзгесінен басқа, капиталдың құрылымына қатысты талаптарды айқындайтын пайыздық несиелер мен қарыздар бойынша барлық шарттық талаптардың орындалуын қамтамасыз етуі тиіс. 2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша пайыздық несиелер мен қарыздар бойынша шарттық талаптар бұзылған жоқ (27-ескертпе).

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)
Қарыздар	4.143.334	3.746.327
Минусы: ақша қаражаты мен оның баламалары, қысқа мерзімді банк депозиттері	2.000.184	1.762.603
Таза берешек	2.143.150	1.983.724
Капитал	9.873.450	10.016.906
Капитал және таза берешек	12.016.600	12.000.630

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған кезеңдер ішінде капиталды басқару стратегиясы, мақсаты, саясаты мен процедуралары өзгермеді.

Қаржы құралдарының әділ құны

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың қаржы құралдарының баланстық құнын, төменде ашылып көрсетілген қаржы құралдарын қоспағанда, шамамен олардың әділ құнына тең болады:

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан					2021 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)				
	Ағымдағы құны	Әділ құны	Бағалау деңгейлері бойынша әділ құны			Ағымдағы құны	Әділ құны	Бағалау деңгейлері бойынша әділ құны		
			1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей			2-деңгей	3-деңгей	
Самұрық-Қазынадан алынатын облигациялар	19.595	20.138	-	20.138	-	18.373	16.925	-	16.925	-
ҚР ҰБ ноттары	70.192	70.192	-	70.192	-	-	-	-	-	-
Байланысты тараптарға амортизацияланған құны бойынша берілген қарыздар және бірлескен кәсіпорындардан алынуға жататын жалдау бойынша берешек	29.254	29.242	-	-	29.242	474.875	472.528	-	448.658	23.870
Сыйақының тіркелген мөлшерлемесі бар қарыздар	3.584.422	3.156.446	2.476.894	679.552	-	3.041.001	3.556.705	3.210.632	346.073	-
Сыйақының өзгермелі мөлшерлемесі бар қарыздар	558.912	558.912	-	558.912	-	705.326	755.347	-	755.347	-

Самұрық-Қазынадан алынуға жататын облигациялардың әділ құны және басқа да борыштық құралдар нарықтық пайыздық мөлшерлемелер бойынша күтілетін келешек ақша ағындарын дисконттау арқылы есептелген.

Соларға қатысты әділ құны танылатын немесе ашылып көрсетілетін барлық қаржы құралдары жалпы әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төмен деңгейдегі деректердің негізінде әділ құн иерархиясында былайша жіктеледі:

- 1-деңгей - ұқсас келетін активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтарда бағасы белгіленетін (түзетілмеген) нарықтық бағалар;
- 2-деңгей – солар үшін әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректер тікелей немесе жанама байқалатын бағалау әдістері;
- 3-деңгей – солар үшін әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректер байқалмайтын бағалау әдістері.

Есепті кезең ішінде 1-деңгей мен 2-деңгей арасында ешқандай аударымдар болған жоқ, сондай-ақ 3-деңгейге немесе одан ауысулар жасалған жоқ.

Әділ құны бойынша тұрақты негізде танылатын активтер мен міндеттемелер үшін, Топ оларды әрбір есепті кезеңнің соңына санаттар бойынша қайта бағалау арқылы (жалпы әділ құны бойынша бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төмен деңгейдегі кіріс деректерінің негізінде) иерархияның деңгейлері арасында аудару болғанын айқындайды. Жыл ішінде Топты бағалау процестерінде, бағалау әдістері мен әділ құнды бағалау кезінде қолданылатын бастапқы деректердің типтерінде ешқандай өзгерістер болған жоқ.

Төменде әділ құн иерархиясының 3-ші деңгейіне жатқызылған әділ құнды бағалау үшін пайдаланылатын елеулі бақыланбайтын бастапқы деректер көрсетілген:

	Үлестік бағалау әдісі	Айтарлықтай бақыланбайтын бастапқы деректер	31 желтоқсанға диапазон	
			2022 жыл	2021 жыл
Байланысты тараптарға амортизацияланған құны бойынша берілген қарыздар, БК-дан алынуға жататын жалдау бойынша берешек	Ақша ағындарын дисконттау әдісі	Дисконттау мөлшерлемесі мен пайыздық мөлшерлеме	6,4–18,9 %	4,1–11,5 %
Шығарылған қаржылық кепілдіктер			-	4,5 %

35. Шарттық және шартты міндеттемелер

Операциялық орта

Қазақстанда экономикалық реформа және құқықтық, салықтық және әкімшілік инфрақұрылым жалғасуда, ол нарықтық экономиканың талаптарына жауап беретін еді. Болашақтағы Қазақстан экономикасының тұрақтылығы көбінесе осы реформалардың барысына, сондай-ақ экономика, қаржы және ақша-кредит саясатының саласында Үкімет қабылдайтын шаралардың тиімділігіне байланысты болады.

Тауарларға арналған бағалардың өзгеру тәуекелі

Топ кірістерінің үлкен бөлігі тауарларды, негізінен, шикі мұнай мен мұнай өнімдерін сатудан жинақталады. Ертеден осы өнімдерге баға тұрақты болмаған және сұраныс пен ұсыныстағы өзгерістерге, нарықтық тұрлаусыздыққа, әлемдік және өңірлік экономика қызметіне және индустриялардағы циклдікке қатысты біршама өзгерді. Баға тарифтер және импорттық баждар салу, биржалық алыпсатарлық, мүмкіндікті арттыруды немесе Топтың өнімдерін негізгі нарықтарға артық жабдықтауды қоса алғанда, Үкімет әрекетінің әсеріне де бейімделген. Осындай сыртқы факторлар мен нарықтардағы өзгерістер келешек бағалардың бағалануын айтарлықтай қиындатады. Тауарларға бағалардың біршама немесе созылмалы төмендеуі Топтың қызметіне, қаржылық нәтижелерге және операциялардан болған ақша ағындарына елеулі түрде және теріс әсер етуі мүмкін. Топ, негізінен, тауарларға бағалардың өзгеру тәуекеліне ұшырағыштығын хеджирлемейді.

Салық салу

Қазақстандық салық заңнамасы мен нормативтік-құқықтық актілері үздіксіз өзгерістер мен түрлі түсіндірмелердің нысаны болып табылады. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдарының арасындағы пікірлерде болатын келіспеушіліктер сирек емес, оған қоса ХҚЕС бойынша қаржылық есептілікте кірістерді, шығыстарды және басқа да баптарды мойындау тәсілдеріндегі алшақтықтар. Қазіргі кезде қолданып отырған, Қазақстанда қолданылатын заңдардың негізінде анықталған құқық бұзушылықтар үшін қарастырылған айыппұлдар мен өсімақылар жүйесі аса қатаң болып отыр. Қазақстандық салық салу жүйесінің екіұштылығына орай салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімпұлдардың нақты сомасы, егер олар болса, қазіргі уақытқа дейін шығыстарға жатқызылған және 2022 жылғы 31 желтоқсанға есептелген сомадан асып кетуі мүмкін. Басшылық 2022 жылғы 31 желтоқсанда қолданылатын заңнаманы түсіндіру сәйкес болады және резервтер осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте есептелген немесе ашылып көрсетілген жағдайлардан басқа, Топтың салықтар жөніндегі ұстанымы расталатын ықтималдық бар деп санайды.

Трансферттік баға белгілеу бойынша бақылау

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау кең спектрге ие және байланысты мәмілелер тарапы болып табыла ма немесе жоқ па екеніне қарамастан, халықаралық мәмілелермен тікелей немесе жанама байланысты көптеген операцияларда қолданылады. «Трансферттік баға белгілеу туралы заң» (бұдан әрі - Заң) операцияларға қолданылатын барлық салықтар үшін талап етіледі, қол ұшын беру қағидаты бойынша белгіленген нарықтық бағалар негізінде есептелінеді. Қазақстанда бұл Заң 2009 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енді. Заң анық белгіленген болып табылмайды және оның кейбір ережелері аз қолданылу тәжірибесіне ие. Сонымен қатар, Заң оны операциялардың алуан түрлеріне қолдану бойынша егжей-тегжейлі нұсқаулықтарды бермейді, соның нәтижесінде салық органдарының позициясы Топ позициясынан ерекшеленуі мүмкін екендігінің тәуекелі бар, бұл қосымша салықтар, айыппұлдар мен өсімпұлдар сомаларына әкеп соқтыра алады. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Басшылық трансферттік баға белгілеу бойынша қолданылатын заңнамада оны түсіндіру сәйкестендірілген болып табылады және Топтың трансферттік баға белгілеу жөніндегі ұстанымы расталады деген ықтималдық бар деп санайды.

Топтың мұнай өңдеу зауыттарында кешенді салықтық тексерулер

Топтың барлық үш ірі мұнай өңдеу зауыты, АМӨЗ, ПМХЗ және ПКОП 2020-2022 жылдары бірнеше жыл ішінде (2020 жылға дейін) кешенді салықтық тексеруден өтті. Тексеру нәтижелері бойынша ҚҚС бойынша қосымша есептеулердің жалпы сомасы 37.728 миллион теңгені, КТС бойынша 17.830 миллион теңгені, өзге салықтар бойынша 476 миллион теңгені, барлық қосымша есептеулер бойынша өсімпұлдарды қоса алғанда 8.959 миллион теңгені, сондай-ақ өтетін шығындарды азайту сомасы 119.871 миллион теңгені құрады. АМӨЗ, ПМХЗ және ПКОП тексеру нәтижелерімен келіспеді және оларға ҚР Қаржы министрлігіне шағымданды. ҚР Қаржы министрлігінің апелляциялық шағымдарды қарауы мән-жайлар анықталғанға дейін тоқтатыла тұрады. Топ салықтарды қосымша есептеу тәуекелі төмен болып табылады деп есептейді және, тиісінше, 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервті мойындамады.

Заңды іс жүргізу және шағымдар

КМГИ-де азаматтық қараушылық

Faber Invest & Trade Inc. (бұдан әрі – Faber), КМГИ еншілес компанияларында бақыланбайтын қатысу үлестерінің иесі, 2020 жылы бірнеше алдыңғы азаматтық істер бойынша істердің қаралуын жаңғыртты, солардың бірі КМГИ еншілес компаниясы Rompetrol Rafinare Constanta-ның жарғылық капиталының 2003-2005 жылдары ұлғаюын даулады. Істің тыңдалуы мерзімді негізді болды, бірақ түпкі шешім шығарылмады. 2021 жылғы 13 шілдеде сот Faber-дің шағымын қараудан бас тартты. Алайда, Faber бұл шешімге шағымданды. 2021 жылғы желтоқсанда өткен тыңдаудың нәтижелері бойынша сот шағымды қанағаттандырып, істі қайта қарауға қайтарып берді.

Faber талаптарының көпшілігін Жоғарғы Сот 2022 жылдың мамыры мен қыркүйегінде қабылдамады, соның ішінде Faber корпоративті құжаттарына қарсы Faber корпоративті құжаттарына шағымданып, облигациялар шығаруды және ескіру мерзімінен кейін берілген тарихи бюджеттік қарыздарды өтеуді мақұлдады, сондықтан Rompetrol Rafinare Constanta пайдасына алғашқы сот шешімі түпкілікті болды. Faber дәл осындай шағым-талапты үшінші рет берді, бірақ қазір Констанца сотына. 2023 жылғы қаңтарда Faber берген шағымдар бойынша тыңдаулар өтті. Екі іс бойынша Faber өзінің талаптарын қайтарып алды, үшіншісі бойынша сот шешім қабылдауды кейінге қалдырды. Faber ісі бойынша келесі тыңдау 2023 жылдың наурызына жоспарланған.

Топ оның Faber жаңа өтінішіне қатысты позициясы Топ пайдасына шешілген басқа да ұқсас сот істері сияқты шешіледі деп есептейді. Сәйкесінше, Топ 2022 жылғы 31 желтоқсанға бұл іс бойынша резервті мойындамады.

Ұлттық минералды ресурстар агенттігінің (NAMR) және Focsani кен орны бойынша КМГИ еншілес ұйымы Oilfield Exploration Business Solutions S. A (OEBS) азаматтық құқықтық дауы

2019 жылғы 17 желтоқсанда NAMR OEBS-ке Focsani кен орнына қатысты OEBS-тің Концессиялық келісімді болжамды бұзуына байланысты ICQ Paris-ке төрелік сұрау туралы хабарлады. Осы сәттен бастап OEBS NAMR-мен дауласады. 2022 жылғы 29 шілдеде сот OEBS-ке NAMR-дің 20 миллион АҚШ доллары көлеміндегі жалпы шағымынан 10,1 миллион АҚШ долларын төлеуге міндеттеу туралы шешім қабылдады. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 10,1 миллион АҚШ доллары (баламасы 4.673 миллион теңге) резервті таныды (29-ескертпе).

Молдовадағы бәсекелестікті тергеу

2021 жылдың басынан бастап Молдовадағы КМГИ еншілес ұйымы Rompetrol Moldova (бұдан әрі - RPM) Молдова бәсекелестік кеңесі (бұдан әрі - МБК) бастамашылық еткен тергеуге және соған байланысты сот ісін жүргізуге тартылды. МБК RPM басқа сала мүшелерімен мұнай өнімдерінің бөлшек сауда бағасы туралы келіссөздер жүргізді деп санайды. RPM қолданыстағы ережелерге сәйкес бекіту үшін негіз болып табылатын МБК тергеу бөлімі дайындаған бәсекелестік туралы есепті даулайды. Аталған есепті қабылдаудың бірнеше әрекеті сәтсіз аяқталды және есепті қабылдамау туралы RPM өтінішін қабылдамау туралы соңғы шешімді жергілікті сот 2022 жылдың 26 мамырында шығарды. RPM апелляциялық шағым берді. Істің алғашқы тыңдалуы 2023 жылғы 21 наурызға тағайындалды. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 12 миллион АҚШ доллары (баламасы 5.552 миллион теңге) мөлшерінде резервті таныды (29-ескертпе).

«КазРосГаз» ЖШС, Компанияның бірлескен кәсіпорны, (бұдан әрі - КРГ) мен Қарашығанақ Петролиум Оперейтинг Б. В. (бұдан әрі - КПО) арасындағы төрелік талқылау

2022 жылғы 23 тамызда Париждегі Халықаралық сауда палатасының Хатшылығы КРГ атына КПО тарапынан төрелік талқылаудың басталғаны туралы хабарлама ұсынды. КПО қолданыстағы қарашығанақ газын сатып алу-сату шарты бойынша газ сату бағасын ұлғайтуға ниетті. Егер газдың бағасы 2022 жылғы 1 қазаннан кешірек келісілсе, КРГ және КПО газ бағасын 2022 жылғы 1 қазаннан бастап бағаны келісу күніне дейінгі кезеңге қайта есептеуді жүргізеді. 2022 жылдың қазан айында ҚР энергетика бірінші вице-министрінің төрағалығымен КРГ мен КПО арасындағы төрелік процесс бойынша дауды бейбіт жолмен реттеу бойынша қазақстандық тараптың келіссөздік ұстанымын әзірлеу бойынша жұмыс тобы құрылды. Жұмыс тобының құрамына ҚР Энергетика министрлігінің, «QazaqGaz» ҰК» АҚ, ҚМГ және КРГ өкілдері кірді. ҚР ішкі нарығын газбен тұрақты қамтамасыз ету мақсатында ҚРГ және ҚР Энергетика министрлігі КПО мердігер компанияларына төрелік талқылауды 2024-2025 жылдарға дейін тоқтата тұру туралы ұсыныс хат жолдады. 2022 жылғы желтоқсанда КПО бағаларды қайта қарау процесін әлеуетті реттеуге қол жеткізу үшін одан әрі талқылаулар жүргізуге дайын екендігі туралы хабардар етті. 2023 жылғы қаңтарда КРГ КПО-ға төрелік талқылауды 3 ай мерзімге тоқтата тұру туралы келісім жасасу туралы ұсыныс жіберді, оның барысында тараптар дауды шешу үшін 2 айға созылатын «келіссөздер кезеңін» тағайындайды. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және есептілікті шығару күніне тараптар дауды өзара тиімді шарттармен шешу жөнінде келіссөздер жүргізеді. Топ 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы істе жеңіліп қалу қаупі екіталай деп санайды.

ҚР Бәсекелестікті қорғау және дамыту агенттігінің (бұдан әрі - ҚРБҚДА) Павлодар облысы бойынша департаменті қозғаған ПМХЗ әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс

2022 жылдың ақпан-шілде айларында Павлодар облысының прокуратурасы ҚРБҚДА-мен бірлесіп ПМХЗ қызметіне 2020-2021 жылдардағы мұнай және мұнай өнімдері айналымы, еңбек, салық және монополияға қарсы заңнама сала-сындағы ҚР заңнамасының сақталуына тексеру жүргізді. 2022 жылғы 16 наурызда ҚРБҚДА ПМХЗ мұнай өңдеу қыз-меттеріне монополиялық жоғары тариф белгілеу туралы қорытынды ұсынды. 2022 жылғы 25 шілдеде Павлодар облысы бойынша ҚРБҚДА ПМХЗ-ға қатысты әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс қозғады және Павлодар қала-сының әкімшілік құқық бұзушылықтар жөніндегі мамандандырылған сотына 2021 жылы мұнай өңдеу жөніндегі қыз-меттерге ПМХЗ монополиялық жоғары тариф белгілеу, 21.961 миллион теңге мөлшерінде кірісті тәркілеу және 6.226 миллион теңге мөлшерінде әкімшілік айыппұл салу туралы хаттама жолдады теңге. 2022 жылдың тамыз-қыркүйек айларында ПМХЗ хаттама мен қорытындыға бірнеше рет шағымданды. Алайда, ПМХЗ-ның барлық әкімшілік талап-тары мен шағымдары қабылданбады. ПМХЗ жоғары тұрған инстанцияларда шағымдануды жалғастыруды жоспарлап отыр. 2022 жылдың қыркүйегінде алғашқы апелляциялар қабылданбағаннан кейін Топ 28.187 миллион теңге мөл-шерінде резервті таныды (29-ескертпе).

Атырау облысының прокуратурасын АМӨЗ-ге ҚРБҚДА тарта отырып тексеру

2022 жылдың ақпан-қыркүйек айларында Атырау облысының прокуратурасы ҚРБҚДА-ны тарта отырып, АМӨЗ қыз-метіне тексеру жүргізді. 2022 жылғы 22 қыркүйекте Атырау облысының прокуратурасы 2020-2021 жылдары мұнай өңдеу қызметтеріне монополиялық жоғары тарифті АМӨЗ белгілеу туралы анықтама берді. АМӨЗ 2020 - 2021 жылдары мұнай өңдеу жөніндегі қызметтерге бекітілген тарифті негіздей отырып, ресми хат жолдады. Топ табысты тәркілеу және айыппұлды салу тәуекелі төмен болып табылады деп есептейді және, тиісінше, 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтерді мойындамады.

Өтелетін шығындарды тексеру

Өнімді бөлу туралы келісімінің (бұдан әрі - «ӨБК») негізгі қағидаттарына сәйкес мемлекет жер қойнауын пайдалану ауданында қызметті өткізуге эксклюзивтік құқықтарды мердігерлерге берді, бірақ жеке меншікке де, жалға да осы жер қойнауын пайдалану ауданына құқықты бермеді. Мұның салдарынан, шығарылған және қайта өңделген көмір-сутектердің барлық көлемдері (яғни дайын өнім) мемлекеттің меншігі болып табылады. Жұмыстар өтемақы негізінде жүзеге асырылды. Бұл ретте, Үкімет мердігерлерге төлемдерді ақшалай емес түрде, дайын өнімнің бір бөлігі түрінде жасайды, осылайша мердігерлерге өз шығындарын өтеуге және пайда табуға мүмкіндік береді.

ӨБК-ге сәйкес мердігерлер көтерген шығындардың барлығы өтеле бермейді. Өтеуге арналған белгілі бір шығын-дарды Уәкілетті орган бекітуі қажет. Уәкілетті органдар өтелетін шығындарды тексеруде. 2022 жылғы 31 желтоқсанға дейін жүргізілген өтелетін шығындарды тексеру нәтижесінде белгілі бір шығындар өтелмейтін ретінде жіктелген. ӨБК тараптары бұл шығындарды өтеуге қатысты келіссөздер жүргізуде.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың дауланатын шығындардағы үлесі 2.595 миллион АҚШ долла-рын құрады (баламасы 1.200.386 миллион теңге) (2021 жыл: 2.269 миллион АҚШ доллары, баламасы 979.556 миллион теңге). Топ және оның ӨБК бойынша серіктестері Үкіметпен бұл шығындарды өтеуге қатысты келіссөздер жүргізуде.

Ішкі нарыққа жеткізу міндеттемелері

Үкімет ҚР-да шикі мұнайды өндірумен және мұнай өнімдерін сатумен айналысатын компаниялардан жыл сайынғы негізде ішкі нарықтың энергетикалық қажеттілікті қанағаттандыру үшін, негізінен, ішкі нарықта мұнай өнімдерін жет-кізу теңгерімін қолдау үшін, көктемгі және күзгі егіс науқаны барысында ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірушілерді қолдау үшін өнімнің бір бөлігін жеткізуді талап етеді.

Ішкі нарықтағы мұнайдың бағасы экспорттық бағалардан, тіпті тәуелсіз тараптар арасындағы мәмілелерде белгіле-нетін ішкі нарықтағы қарапайым бағадан да айтарлықтай төмен. Егер Үкімет қазіргі уақытта Топ жеткізетін көлемнен асатын шикі мұнайдың қосымша көлемін жеткізуге міндеттеген жағдайда, мұндай жеткізілімдер нарықтық бағалар бойынша жеткізілімдерден басым болады және шикі мұнайды сатудан түсетін түсімнен әлде қайда аз түсімді өндіретін болады, бұл өз кезегінде Топ қызметіне, перспективасына, қаржылық жағдайына және қызмет нәтижелеріне елеулі және теріс әсерін тигізуі мүмкін.

2022 жылы, өз міндеттемелеріне сәйкес, Топтың бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың ішкі нарыққа жеткізудегі үлесін қоса алғанда, Топ 7.951 тонна (2021 жылы: 7.114 тонна) шикі мұнайды жеткізді.

Жер қойнауын пайдалануға лицензиялар мен келісімшарттар бойынша міндеттемелер

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияның міндеттемелеріндегі үлесін қоса алғанда, Топтың лицензиялардың, өнімді бөлу туралы келісімдер мен Үкіметпен жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың талаптарына сәйкес ең аз жұмыс бағдарламала-рын орындауға қатысты келесі міндеттемелері (ҚҚС сомасын ескерместен) болды:

Миллион теңгемен	Күрделі шығыстар	Операциялық шығыстар
Жыл		
2023	314.158	80.598
2024	223.085	14.328
2025	306.900	14.803
2026	339.652	14.927
2027.-2049	230.333	31.573
Жиыны	1.414.128	156.229

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың ең аз жұмыс бағдарламаларын орындауға қатысты келесі мін-деттемелері (ҚҚС сомасын ескерместен) болды:

Миллион теңгемен	Күрделі шығыстар	Операциялық шығыстар
Жыл		
2022	284.247	57.135
2023	122.340	4.373
2024	119.282	4.383
2025	180.402	4.314
2026-2048	146.972	21.372
Жиыны	853.243	91.577

Шикі мұнайды жеткізу міндеттемелері

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша мұнайды жеткізу шарттары бойынша Қашаған міндеттемелері 6,6 мил-лион тонна болды (шамамен 262.325 миллион теңге) (2021 жылғы 31 желтоқсан: 8,6 миллион тонна (шамамен 281.550 миллион теңге)).

Басқа да келісімшарттық міндеттемелер

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың бірлескен кәсіпорындардың міндеттемелеріндегі үлесін қоса алғанда, Топтың жалпы сомасы ҚҚС сомасын ескерместен 240.794 миллион теңге (2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: ҚҚС сомасын ескерместен 149.833 миллион теңге) болатын ұзақ мерзімді активтерді сатып алу және салу бойынша басқа да шарттық міндеттемелері болды.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың ҚР Энергетика министрлігі мен ҚР Ұлттық экономика мини-стрлігінің Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау жөніндегі комитеті бекіткен және өндірістік объ-ектілерді кеңейтуге бағытталған инвестициялық бағдарламалардың шеңберінде 152.824 миллион теңге (2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 184.455 миллион теңге) жалпы сомада міндеттемелері болды.

Қаржылық емес кепілдіктер

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанына Топтың үшінші тараптардың пайдасына шығарылған міндеттемелерді орындаудың ашық кепілдіктері болды, солар бойынша Топ табиғи газды сатып алу-сату, тасымалдау шарттары және басқа да шарттар бойынша оның бірлескен кәсіпорындары мен қауымдасқан тараптардың тарапынан міндеттеме-лер орындалмаған жағдайда кепілдік беруші ретінде болады.

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанына Топ басшылығы тараптардың шарттық міндеттемелерді орындамау жағдайлары болмады және тиісінше, қаржылық емес шартты міндеттемелер бойынша міндеттемелер мойындалмады деп есептейді.

36. Сегменттік есептілік

Топтың операциялық сегменттері өндірілетін өнім мен көрсетілетін қызметтердің түрлеріне сәйкес келетін бөлек құрылымдар мен басқаруды қамтиды. Барлық сегменттер түрлі нарықтарда өнім мен қызметтердің әр түрлерін ұсынатын бизнестің стратегиялық бағыттарын білдіреді. Функциялар а) содан кірістер мен шығыстар болатын қызметті жүзеге асыратын; б) операциялық нәтижелерін ресурстардың бөлінуіне қатысты операциялық шешімдер қабылдайтын Топ басшылығы саралап отыратын операциялық сегменттер ретінде айқындалады.

Топ қызметі негізгі төрт операциялық сегментті қамтиды: мұнай мен газды барлау және өндіру, мұнайды тасымалдау және шикі мұнай мен мұнай өнімдерін қайта өңдеу және өткізу. Топ Компанияның қызметін «Корпоративтік орталық» операциялық сегментке бөліп көрсетуде, өйткені Компания тек бас компанияның функцияларын ғана орындап қана қоймай, сондай-ақ операциялық қызметті де жүзеге асырады. Қалған операциялық сегменттер біріктіріліп, олардың елеусіз болуына орай басқалары ретінде көрсетілген.

Тауарлар мен қызметтер түрлері бойынша түсімді бөлу амалы осы қаржылық есептіліктің 8-ескертпеде көрсетілген.

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанына түсім негізінен келесі операциялық сегменттер жүзеге асыратын үшінші тараптарға сату мен қызметтерді білдіреді:

Миллион теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан					
	Мұнай мен газды барлау және өндіру	Мұнайды тасымалдау	Шикі мұнай мен мұнай өнімдерін қайта өңдеу және өткізу	Корпоративтік орталық	Бас-қалары	Жиыны
Шикі мұнай мен газды сату	668.270	-	3.925.701	-	-	4.593.971
Мұнай өнімдерін сату	4.334	-	2.577.156	775.804	12.566	3.369.860
Мұнай мен мұнай өнімдерін қайта өңдеу қызметтері	-	-	204.390	-	-	204.390
Мұнайды тасымалдау қызметтері	-	184.042	1.493	1.810	188	187.533
Басқа да кірістер	25.318	46.324	115.787	1.451	141.750	330.630
Жиыны	697.922	230.366	6.824.527	779.065	154.504	8.686.384

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан					
	Мұнай мен газды барлау және өндіру	Мұнайды тасымалдау	Шикі мұнай мен мұнай өнімдерін қайта өңдеу және өткізу	Корпоративтік орталық	Бас-қалары	Жиыны
Шикі мұнай мен газды сату	611.876	-	3.099.664	-	-	3.711.540
Мұнай өнімдерін сату	(3.184)	-	1.527.802	559.515	11.704	2.095.837
Мұнай мен мұнай өнімдерін қайта өңдеу қызметтері	-	-	203.425	-	-	203.425
Мұнайды тасымалдау қызметтері	(630)	169.095	2.035	13	221	170.734
Басқа да кірістер	20.622	34.293	111.400	1.367	110.117	277.799
Жиыны	628.684	203.388	4.944.326	560.895	122.042	6.459.335

Сегмент қызметінің нәтижелері түсімнің, таза пайда мен EBITDA көрсеткішінің негізінде бағаланады, олар шоғырландырылған қаржылық есептіліктегідей дәл сондай негізде өлшенеді.

EBITDA көрсеткіші басшылық сегменттердің тиімділігін бағалау үшін пайдаланатын, ХҚЕС-пен реттелмейтін қосымша қаржылық көрсеткіш болып табылады және тозуды, таусылуды және амортизацияны, негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің және барлау әрі бағалау бойынша активтердің, сатуға арналған деп жіктелген активтердің құнсыздануын, барлау шығыстарын, бірлескен кәсіпорын мен қауымдасқан компанияға инвестициялардың құнсыздануын, қаржылық кірістер мен шығыстарды және табыс салығы бойынша шығыстарды есептен шығарғанға дейінгі пайда ретінде айқындалады.

EBITDA жалпы EBITDA-ға қатысты белгілі бір сегменттің EBITDA-сы ретінде айқындалады.

Түзетулер мен элиминирлеу топшілік айналымдарды алып тастауды білдіреді. Сегментаралық операциялар сегменттер арасында келісілген талаптарда жасалды, әрі олар, байланысты және үшінші тараптарға қолжетімді болатын белгілі бір реттелетін қызметтерді қоспағанда, нарықтық мөлшерлемелер бойынша міндетті түрде сәйкес келе бермейді.

Географиялық ақпарат

Топтың негізгі құралдары (17-ескертпе) келесі елдерде орналасқан:

Миллион теңгемен	2022 жыл	2021 жыл (қайта есептелген)
Қазақстан	6.316.404	6.102.411
Басқа елдер	673.433	623.499
	6.989.837	6.725.910

Төмендегі кестеде 2022 жылғы пайда немесе зиян туралы ақпарат, сондай-ақ Топтың операциялық сегменттері бойынша 2022 жылғы 31 желтоқсанға активтері мен міндеттемелері туралы ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	Мұнай мен газды барлау және өндіру	Мұнайды тасымалдау	Шикі мұнай мен мұнай өнімдерін қайта өңдеу және өткізу	Корпоративтік орталық	Басқалары	Түзетулер және элиминациялар	Жиыны
Сыртқы клиенттерге сатудан түсім	697.922	230.366	6.824.527	779.065	154.504	-	8.686.384
Басқа сегменттерге сатудан түсім	1.569.854	151.266	154.147	82.486	125.585	(2.083.338)	-
Түсім жиыны	2.267.776	381.632	6.978.674	861.551	280.089	(2.083.338)	8.686.384
Сатып алынған мұнайдың, газдың, мұнай өнімдері мен басқа да материалдардың өзіндік құны	(39.249)	(18.645)	(6.001.281)	(471.008)	(38.972)	1.614.771	(4.954.384)
Өндірістік шығыстар	(470.203)	(211.538)	(431.781)	(189.323)	(218.212)	378.669	(1.142.388)
Табыс салығынан басқа салықтар	(534.565)	(17.376)	(15.242)	(100.782)	(9.840)	-	(677.805)
Тасымалдау және өткізу шығыстары	(166.841)	(15.212)	(78.543)	(9.415)	-	64.671	(205.340)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(32.854)	(17.123)	(51.220)	(30.453)	(30.682)	2.164	(160.168)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың табысындағы үлес, нетто	819.011	136.499	57.587	-	(21.787)	-	991.310
ЕБИТДА	1.843.075	238.237	458.194	60.570	(39.404)	(23.063)	2.537.609
ЕБИТДА, %	73 %	9 %	18 %	3 %	(2 %)	(1 %)	
Тозу, тауысылу және амортизация	(308.695)	(44.760)	(141.047)	(2.820)	(9.263)	-	(506.585)
Қаржылық кіріс	556.187	4.212	19.731	137.177	16.776	(613.496)	120.587
Қаржылық шығындар	(28.673)	(6.908)	(126.660)	(717.341)	(5.972)	578.708	(306.846)
Негізгі құралдардың, материалдық емес активтер мен сатуға арналған деп жіктелген активтердің құнсыздануы	460	472	(2.586)	-	946	-	(708)
Барлау шығыстары	(12.113)	-	-	-	-	-	(12.113)
Пайда салығы бойынша шығыстар	(307.826)	(53.133)	(81.562)	(49.215)	(1.511)	-	(493.247)
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда / (зиян)	1.474.001	42.027	41.236	(168.543)	(39.315)	(32.087)	1.317.319
Басқа да сегментті ақпарат	4.179.880	582.862	102.569	-	82.092	-	4.947.403
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	321.014	68.276	111.664	17.678	16.283	-	534.915
Күрделі шығындар	(6.197)	(10.966)	(47.786)	(28.912)	(9.066)	-	(102.927)
Өтпейтін ТМҚ, сауда дебиторлық берешек, байланысты тараптардан қарыздар мен дебиторлық берешек, басқа да қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша күтілетін несиелік зиян резервтері және басқа да қысқа мерзімді қаржылық емес активтердің құнсыздану резерві	11.637.703	1.373.621	2.998.805	1.445.989	386.151	(1.191.506)	16.650.763
Сегмент активтері	1.427.150	311.632	1.976.159	4.584.712	120.799	(1.643.139)	6.777.313
Сегмент міндеттемелері							

Төмендегі кестеде 2021 жылғы пайда немесе зиян туралы ақпарат, сондай-ақ Топтың операциялық сегменттері бойынша 2021 жылғы 31 желтоқсанға активтері мен міндеттемелері туралы ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	Мұнай мен газды барлау және өндіру	Мұнайды тасымалдау	Шикі мұнай мен мұнай өнімдерін қайта өңдеу және өткізу	Корпоративтік орталық	Басқалары	Түзетулер және элиминациялар	Жиыны
Сыртқы клиенттерге сатудан түсім ¹	628.684	203.388	4.944.326	560.895	122.042	-	6.459.335
Басқа сегменттерге сатудан түсім ¹	1.223.371	78.579	157.380	46.222	86.598	(1.592.150)	-
Түсімдердің жиыны¹	1.852.055	281.967	5.101.706	607.117	208.640	(1.592.150)	6.459.335
Сатып алынған мұнайдың, газдың, мұнай өнімдері мен басқа да материалдардың өзіндік құны ¹	(40.862)	(14.477)	(4.508.909)	(265.594)	(33.494)	1.256.134	(3.607.202)
Өндірістік шығыстар ¹	(337.184)	(124.163)	(203.059)	(167.570)	(149.841)	260.760	(721.057)
Табыс салығынан басқа салықтар ¹	(378.861)	(14.105)	(14.998)	(45.855)	(7.425)	-	(461.244)
Тасымалдау және өткізу шығыстары ¹	(154.960)	(5.444)	(66.646)	(10.353)	-	53.964	(183.439)
Жалпы және әкімшілік шығыстар ¹	(28.244)	(18.312)	(36.366)	(46.296)	(25.044)	2.870	(151.392)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың табысындағы үлес, нетто ¹	537.144	105.890	17.694	-	19.564	-	680.292
ЕБИТДА¹	1.449.088	211.356	289.422	71.449	12.400	(18.422)	2.015.293
ЕБИТДА, %¹	73 %	10 %	14 %	3 %	1 %	(1 %)	
	(327.355)	(41.694)	(140.870)	(3.034)	(10.091)	-	(523.044)
Тозу, тауысылу және амортизация ¹	72.269	3.980	2.563	161.385	20.938	(175.909)	85.226
Қаржылық кіріс ¹	(33.124)	(6.426)	(93.290)	(212.693)	(4.919)	87.629	(262.823)
Қаржылық шығындар ¹	(3.987)	(4.796)	(8.217)	(324)	(3.400)	-	(20.724)
Негізгі құралдардың, материалдық емес активтер мен сатуға арналған деп жіктелген активтердің құнсыздануы ¹	(79.083)	-	-	-	-	-	(79.083)
Барлау шығыстары	(236.639)	(14.441)	(38.159)	(30.899)	(1.110)	-	(321.248)
Пайда салығы бойынша шығыстар¹	683.666	48.688	36.922	300.334	(33.986)	(101.562)	934.062
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда / (зиян)¹							
	3.499.747	523.747	47.395	-	74.757	-	4.145.646
Басқа да сегменттік ақпарат	212.037	92.061	83.020	6.013	26.290	52.398	471.819
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	(4.854)	(9.686)	(40.898)	(28.518)	(9.023)	-	(92.979)
Күрделі шығындар	10.811.248	1.213.613	3.000.106	1.580.623	322.008	(1.070.146)	15.857.452
Өтпейтін ТМҚ, сауда дебиторлық берешек, байланысты тараптардан қарыздар мен дебиторлық берешек, басқа да қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша күтілетін несиелік зиян резервтері және басқа да қысқа мерзімді қаржылық емес активтердің құнсыздану резерві	1.219.175	216.809	1.994.289	3.378.313	100.458	(1.068.498)	5.840.546
Сегмент активтері							
Сегмент міндеттемелері							

¹ — Осы бағанда келтірілген кейбір сомалар 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сомаларға сәйкес келмейді, өйткені жасалған түзетулерді көрсетеді, олар туралы ақпарат бескертпеде келтірілген.

37. Украинадағы соғыстың салдары

2022 жылғы ақпаннан бастап Ресей Федерациясы мен Украина арасындағы шиеленістің салдарынан батыс елдерінің көпшілігі Ресей Федерациясына қарсы көптеген санкцияларды жариялады. Бұл санкциялар Ресей Федерациясына теріс экономикалық әсер етуге бағытталған.

2022 жылғы ақпаннан бастап геосаяси шиеленістің өсуіне орай бағалы қағаздар мен валюта нарықтары құбылмалылықтың едәуір өсімі, сондай-ақ АҚШ доллары мен еуроға қатысты теңге бағамының айтарлықтай төмендеуі байқалады. Сондай-ақ, жыл ішінде ҚР ҰБ негізгі мөлшерлемесі 9,75%-дан 16,75%-ға дейін айтарлықтай өсті.

Топ санкциялар мен пайыздық мөлшерлемелердің Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін бағалады және осы жоғары тәуекел аяларын маңызды өзгерістер мәніне бақылауды жалғастыруда.

Қарыздар

Топтың 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банк ВТБ (Ресей Банкі) ЖАҚ-та 2027 жылы өтеу мерзімі бар 37,5 млрд рубль (баламасы 225 млрд теңге) және «Ресей Федерациясының Орталық банкінің негізгі мөлшерлемесі (негізгі мөлшерлеме) + 2,25%» пайыздық мөлшерлемесімен қарызы бар. Жыл ішінде негізгі мөлшерлеменің 8,00%-дан 20,00%-ға дейін, содан кейін 7,50%-ға дейін айтарлықтай ауытқулар байқалды. Осы қарыз бойынша пайыздар мен негізгі соманы жоспарлы тоқсан сайынғы төлемдері 2022 жылы ресей рублінде эмиссиясыз жасалды.

Маңызды әсерді бағалау

«Қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар» 28 ХҚЕС-ке (IAS) сәйкес Топ Ресей мен Украинаның құқықтық және операциялық ортасындағы өзгерістер Ресейдегі ҚМГ қауымдасқан компаниясы КТК-ға айтарлықтай әсер ету мүмкіндігіне әсер етпегенін бағалады және растады.

ҚМГ қауымдасқан кәсіпорнының КМК операциялық ортасы

2022 жылғы 23 наурызда КМК қара теңіз терминалында мұнайды жөнелтуді тоқтатты, бұл дауылдың салдарынан үш бір нүктелі айлақтың (ВПУ) екеуінің зақымдалуына байланысты болды. 2022 жылғы 24 сәуірде Новороссийск қаласындағы КМК желісіндегі ВОП үш жүйесінің екіншісіне мұнай жөнелту қайта басталды.

2022 жылғы 27 сәуірде Ресей Федерациясының соты (Краснодар өлкесінің Төрелік соты) КМК теңіз терминалында (2021 жылдың тамызында болған) мұнайдың төгілуінен КМК -дан 5,2 миллиард Ресей рублі мөлшерінде (баламасы 30 миллиард теңге) шығынды өндіріп алу туралы Росприроднадзордың талабын толығымен қанағаттандырды. КМК барлық сомаға резервті таныды. Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігінде резерв қауымдасқан компанияның 2022 жылғы пайдасындағы үлесінің құрамында көрсетілді.

2022 жылғы 6 шілдеде Ресей соты (Приморск аудандық соты) КМК қызметін 30 күнге тоқтата тұруға міндеттеді. Кейінірек бір айлық дисквалификация 200.000 рубль айыппұлмен ауыстырылды (баламасы 3.300 доллар). КМК бұл айыппұлды 2022 жылғы шілдеде бухгалтерлік есепте көрсетті. КМК қызметі көрсетілген кезеңде тоқтаған жоқ.

2022 жылғы 22 тамызда ВПУ-1 және ВПУ-2-де жоспарланған жұмыстарды орындау кезінде сүңгуірлер су асты шлангтарының қалқымалы бактарға бекітпелерінде жарықтар тапты. 2022 жылғы 12 және 29 қарашада Новороссийскідегі КМК ВПУ-1 және ВПУ-2 желілері жұмысын қайта бастады.

2022 жыл ішінде болған барлық мәселелер бір жыл ішінде шешіледі, одан әрі даму жоқ.

Санкциялардың әсері

2022 жылғы 4 наурызда Еуропа Одағы 7 ресейлік банкті SWIFT-тен ажыратты. Топтың ресейлік компаниялармен мұнай тасымалдауға келісімшарттары бар. Есептеулер бойынша тәуекелдерді болдырмау үшін Топ контрагент-банктерді санкциялар салынбаған банктерге ауыстырды. Сонымен қатар, кейбір келісімшарттардың валютасы АҚШ долларынан Ресей рубліне өзгертілді. Валюталық есептеулер 2022 жылы эмиссиясыз жүргізілді.

2023 жылғы 5 ақпаннан бастап Еуропа Одағы ресейлік дизель отынын, авиакеросинді және теңіз арқылы тасымалданатын басқа да мұнай өнімдерін импорттауға тыйым салды. Бұл шара Топтың Қазақстандағы немесе халықаралық деңгейдегі қызметіне қолданылмайды.

38. Есепті кезеңнен кейінгі оқиғалар

Қысқа мерзімді ноттарды сатып алу

2023 жылғы қаңтарда Компания ҚР ҰБ қысқа мерзімді ноттарын 38.019 миллион теңге жалпы сомаға сатып алды, сондай-ақ 2022 Компания 70.000 миллион теңге сомаға сатып алған ҚР ҰБ қысқа мерзімді ноттарды эмитент кері сатып алды.

Көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшарт

2023 жылғы 27 ақпанда Компания ҚР Энергетика министрлігімен Каспий теңізінің қазақстандық секторында орналасқан Қаламқас-теңіз, Хазар және Әуезов жер қойнауы учаскелерінде көмірсутектерді өндіруге келісімшарт жасасты.

Заңнамадағы өзгерістер

2023 жылы «Мұнай өнімдерінің жекелеген түрлерінің өндірісі мен айналымын мемлекеттік реттеу туралы» Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 20 шілдедегі № 463-IV Заңына түзетулер күшіне енді. Осы түзетулерге сай, мұнай өңдеу зауыттары мұнай өнімдерін сатуға құқылы. Мұнай өңдеу зауыттарының мұнай өнімдерін өткізуі жұмыстың маркетингтік схемасына толық немесе ішінара көшкеннен кейін өз бетімен жүзеге асырылатын болады, бұл мұнайды өз бетінше сатып алуды және осы мұнайдан өндірілген мұнай өнімдерін өткізуді білдіреді. Топ заңнамадағы мұндай өзгерістердің өзінің операциялық қызметіне елеулі әсерін күтпейді.